

BISERICA ORTHODOXĂ ROMÂNĂ

Revistă Periodică Eclesiastică.

ANUL AL XIX-lea, No. 6.

SEPTEMBRIE

TABLA MATERIILOR

	Pag.
1. Musica, Definițiunea, efectele și Originea ei.	289
2. Misiunile Creștine în afară de imperiul Roman, începând din sec. IV-lea.	295
3. Dări de sémă.	303
4. Istoria bisericescă a lui Teodorét.	310
5. Viața și activitatea P. S. Iosif Bobulescu.	319
6. Cronica Bisericei Ortodoxe Române.	333
7. Cuvintele Apostolului Paul.	340
8. Despre proprietate și datoriile ei în morala Creștină.	365
9. Donațiuni.	370

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICESCI

1895

MUSICA.

DEFINIȚIUNEA, EFECTELE ȘI ORIGINEA EI.

Musica la Egipteni și Asirieni.

Dintre toate artele, aceea, care a fost considerată, ca cea mai divină din cea mai adâncă antichitate până în prezent, e Musica. Ea e arta, care a jucat cel mai mare rol în viața omenirii în genere și în deosebi în viața bisericii creștine. Ea e în stare de a transforma viața sufletească a omului, de a-l face mai bun, de a-l conduce către perfecțiune, de a-l înalța către Dumnezeu, bunul suprem. Cultivarea ei e în același timp măsura după care se poate cunoaște starea morală și gustul estetic al unui popor. De aceea, pentru însemnătatea ce prezintă cultivarea acestor arte, voi arăta în acest studiu, ce e musica, care sunt fazele prin care a trecut la diferite popoare cu o oarecare civilizațiune și în special la *vechii greci*, la *ebrei*, la *creștini* și la *Români ca creștini*. La Români voi insista în special asupra stărei actuale a muzicii bisericești și asupra mijloacelor de îndreptare. Acest studiu însă, fiind mai mult de natură istorică cere o dezvoltare mai mare, cu toate acestea voi căuta de a-l desface în părți, formând fie-care parte pentru sine un întreg, așa ca să nu fie nici o întrerupere în șirul ideilor. Dintre toate definițiunile date Muzicii cea mai cunoscută e cea dată de *J. J. Rousseau*

și anume că ea e „*Arta de a combina sonurile în mod plăcut urechei*“. Acastă definițiune însă e combătută ca incompletă și chiar greșită, fiind-că dacă ea n'ar consta de cât în senzațiunea mai mult sau mai puțin plăcută pe care o procură, atunci ea ar fi o artă inferioară tuturilor artelor. Acastă senzațiune diferă după timp, etate și individ.

Diletanții evului mediū găseau ca foarte plăcute combinațiuni de sunuri, cari astă-zi revoltă urechea cea mai puțin delicată și cu toate aceste ast-fel de combinațiuni ori cât de barbare ne par, ele sunt Muzică ¹⁾. Țăranul nostru găsește plăcere absolută la auzul unei cântări monotone a unui lăutar incult sau la auzul cimpoerului și cu toate acestea, pentru urechea unui cunoscător al acestei arte, o ast-fel de muzică e un ce barbar. Ori-ce operă de artă, spre a cuprinde în sine puțința de a plăcea pentru tot-d'auna e nevoie, ca ea să fie concepută și făcută nu pentru plăcerea momentului. Prin urmare, pentru ca ori-ce operă musicală să pótă plăcea pentru toți timpul și chiar fără limită de granițe, nu e destul ca ea sa atingă numai în mod plăcut urechea după cum cere *Rousseau*. Definițiunea adevărată este, că muzica e arta de a emoționa, care lucrează de a dreptul asupra sufletului producând prin ajutorul combinărei sunurilor diferite impresiuni, diferite sentimente. Așa dar, varietatea sentimentelor de plăcere și neplăcere, de bucurie și întristare e efectul acestei arte. Esecutarea sau cântarea unei bucăți musicale e în stare, conform caracterului ei, de a schimba dispozițiunea sufletescă a omului dintr'un moment în altul. De aceea muzica se mai pótă numi, *Vorbirea sufletului*, fiind-că ea are de scop de a ne arăta mișcările lui secrete, viața lui intimă, diferitele lui faze prin care trece ²⁾. Pentru acest fapt, această artă a și fost apreciată după valórea ei. Cel mai mare

¹⁾ *Lavoix* în a sa istorie a muzicii.

²⁾ *Marcillac*: Istoria muzicii moderne.

preț s'a pus pe cultivarea ei din vechime până în prezent pentru efectele ei salutari. În antichitate s'a format chiar legende asupra unor asemenea efecte. Se spune la Greci despre *Orteu*, pe care *Prixus*, fiul regelui *Athamas* l'a luat cu sine în așa numita expedițiune a Argonauților, că avea atâta farmec în cântecele sale, în cât fiarele sălbătice se îmblânđia, arborii începeau să joace și riurile se opriau din cursul lor. Tot despre el se mai spune că a avut puterea prin cântarea sa să adormă pe *Cerber*, nefînvinșul păzitor al infernului și așa să potă răpi pe *Eurydice* ¹⁾. Contemporanii lui *Arie* ereticul, ne afirmă, că el n'a putut să-și răspândească periculoșele sale învățături și să-și înmulțească numărul aderenților de cât numai prin cântări și prin diferite procesiuni însoțite de cântări, așa că Sf. Ioan Crisostom, vedând marea primejdie pentru aderenții săi și drépta lor credință, a trebuit să'i răspundă cu aceleași arme. *Luter* reformatorul se exprimă foarte elogios și cu mare entusiasm despre efectele muziciei. Am iubit tot-d'auna muzica, ăice el, și n'aș da pentru nimic în lume puținul pe care'l știu. Muzica e ca o disciplină: face pe ómenii mai blândi, mai virtuoși și mai înțelepți. Cântecul e cel mai frumos dintre arte și cel mai bun dintre toate exercițiurile. Cântăreții n'aș sufletul plin de mâhniri, ei sunt veseli și înlătură mâhnirea cu cântarea. Póte fi cine-va sigur, că va găsi semênța unui însemnat număr de virtuți în inima acelor, cari iubesc muzica. Declar cu convingere, că după teologie, nu póte fi artă asemenea muziciei. Entusiasmul pe care l'a produs cântarea, reînviată în Occident de *Luter* a fost de așa natură în cât un mare scriitor catolic s'a putut exprima, că *Luter a făcut mai mare rău catolicismului prin cântecele sale, de cât prin învățătura sa*. *Calvin* la rândul său se exprimă, că între lucrurile, care sunt în stare de a recrea pe om și de a'i procura plăcere, mu-

¹⁾ *Omer*, credea că prin muzică se vindecă o bólă violentă și molípsítóre (holera?)

sica e cea dintâi. Ea e un dar al lui Dumnezeu în acest scop și de aceea trebuie s'o cultivăm. La noi Românii cel mai iubit cântec al poporului e *doina*. Iată cum se exprimă el, după *Alexandri*, asupra minunatelor lui efecte:

Doină, doină, cântec dulce,
Când te aud nu m'aș mai duce.
Doină, doină, viers cu foc,
Când răsuni eă staă în loc.

Resultă de aci, că acest cântec, flórea cântecilor nóstre populare, are atâta putere de impresionare asupra celui care'l ascultă, în cât întréga lui viață sufletéscă e schimbată. El vrea să stea locului și să nu mai mérgă în cale-i. Trebuie amintit încă, că astă-đi toți pedagogii popórelor culte sunt unanimi în a recunósce în musică cel mai puternic mijloc pentru dezvoltarea sentimentelor naționale, morale și religióse ale omului.

Să vedem acum, care este originea musicéi. Musica își are origina odată cu omul, pe care bunul Dumnezeu în economia sa l'a înzestrat cu un minunat organ vocal și cu o inimă simțitoare. Date istorice sigure n'avem, dar știut este, că istoria e mai nouă ca omenirea și vocea umană mai veche ca istoria ¹⁾. De aceea cu drept cuvânt doi învățați germani, cari s'aă ocupat cu istoricul musicéi numesc pe *Adam* și *Eva* ca cei dintâi inventatori ai artei de a cânta. Așa de pildă *Scheibe* în un tratat al său despre începutul și vechimea musicii se exprimă: „Musica vocală s'a inventat de cel dintâi om chiar în paradis, și Adam și Eva 'și aă serbat cântând điaua creațiunii lor“. Tot așa și *Marpurg* în întroducerea din istoria sa asupra musicii vechi și noii numește pe Adam și Eva, ca inventatori ai artei de a cânta. Sigur este, că primile începuturi de musică se reduc la modulațiunile vocii pentru exprimarea sentimentelor interne de tot soiul și prin urmare, musica vocală e de origină mai veche, iar musica instrumentală de origină mai nouă.

¹⁾ *Iohann Helm, die Entwicklung des gesangunterichts.*

Dintre popoarele vechi, acelea cari au cultivat musica cu predilecțiune, afară de Greci și Evrei sunt *Egiptenii* și *Asirienii*. Dacă vom intra în museele europene și în special în cele din *Berlin*, *Paris* și *Londra* și vom privi splendidele opere, care fac să avem înaintea noastră vechiul Orient al Egiptului și Asiriei, de la Teba, Ninivi și Babilon, rămânem uimiți de locul ce-l ocupă musica în tot felul de reprezentațiuni. Coruri de cântăreți, marșuri triumfale ale diferiților regi biruitori, ceremonii pompoase de cult, diferite dansuri, toate se găsesc sculptate sau desemnate pe piatră. Toate acestea ne probează, că atât la Egipteni, cât și la Asirieni cultivarea muzicii era foarte înaintată, deși nu cunoșcem felul cum cântau. Ei o întrebuițau la serbările religioase, în război și la masă; ei dădeau concerte vocale și instrumentale și cunoșceau instrumentele cu coardă și de vînt de la cele mai simple până la cele mai complicate.

Teba, mormîntul lui *Ramses* al III-lea (1250 de ani înainte de Christos), interiorul piramidelor etc., cu freschele, sculptura și papirul lor, sunt monumentele, cari ne învață asupra muzicii acestui popor și anume asupra muzicii instrumentale ¹⁾.

Dintre instrumente, pe acelea pe care le întîlnim mai des pe monumente sunt *harpele*, dintre care unele mari și înpodobite cu frumoase decorațiuni, iar altele mici și portative; toate însă foarte elegante și prevăzute cu coarde de la 4 până la 22. Ei mai cunoșceau *lira* cu 6 până la 12 coarde, *tambura*, *flautul*, *sistra*, *cimbalul*, etc. etc. După cum se vede numărul instrumentelor musicale era foarte bogat, dar nu se știe în ce anume consta musica pe care o esecutau cu aceste instrumente. Cum că bucățile musicale pe care le esecutau trebuie însă să fi fost foarte armonioase și pline de efect rezultă din aceea, că cele mai multe din

¹⁾ Lavoix în opera amintită, pag. 13—15.

instrumente sunt considerate ca inventate de zeii. Așa de pildă, *flautul* 'l considerat ca inventat de *Osiris*, iar *lira* ca inventată de *Hermes*, care a și formulat un sistem musical complet. *Asirienii* la rândul lor erau tot așa de bogați în instrumente și reprezentații musicale ca și *Egiptenii*. Descoperirile făcute la *Ninivi* și *Babilon* ne probază acésta. Tóte instrumentele însă, care sunt reprezentate pe basreliefurile *Asiriene* n'aũ eleganța și bogăția artei *egiptene* și cele mai multe din ele sunt de o origină mai nouă ca cele *egiptene*, tóte par cu tóte acestea a avea una și aceeași origină.

Asirienii consideraũ *musica* că e de origină divină. Tot așa și *Indienii*, vecinii lor, atribuiaũ invențiunea *musiceii* lui *Buda*, supremul lor zeu. Tóte acestea ne arată, că *Egiptenii* și *Asirienii*, popóre cunoscute ca unile din cele mai civilisate din antichitate, pentru efectele minunate ale acesteii arte nu puteaũ s'o atribue invențiunei omului, ci puterilor lor ceresci,—zeilor lor. Și ce rol a jucat *musica* mai ales în întreaga viață a *Grecilor*, poporul cel mai artistic din antichitate, care a făcut chiar legi pentru cultivarea și protecțiunea ei, vom vedea în numărul viitor.

G.....

MISIUNILE CREȘTINE

ÎN

AFARĂ DE IMPERIUL ROMAN, INCEPÎND DIN SEC. IV.

Cea mai mare parte din popóarele necunoscute ale Europei, Asiei și Africei aú fost descoperite de către misionari creștini. Mântuitorul Christos poruncise discipolilor săi, că ținta lor trebuie să fie predicarea învățăturilor sale. El le-a ȃis: Mergând învățați toate neamurile, boteđându-i pe ei în numele Tatălui, al Fiului și al Sf. Duh. Prin urmare Domnul nostru Iisus Christos trecuse peste exclusivismul iudaic și dorința lui era ca toate popóarele să primescă învățăturile sale și să se lumineze. Aceste porunci aú fost ascultate și urmate de discipolii Mântuitorului și succesorii acestora și ast-fel de la sfârșitul evului antic și în tot timpul evului mediu religiunea creștină a fost motorul principal pentru descoperirea și cunoșterea popórelor.

În toate părțile, unde pătrundea creștinismul, popóarele eșind din barbarie, începeau cu încetul să se cultive; se ridicau monastiri, școle, biserici, care serveau pentru cultură. Popóarele părăseau viața nomadă și formaú sate și orașe, iar moravurile barbare dispăreau față cu preceptele creștinismului. Misionarii erau în aceste timpuri ómenii cei mai pioși și cei mai înțelepți; nimic nu'i putea împiedica de a'și îndeplini sarcina lor cea grea și s'a văđut, că toate persecuțiunile aú fost zadarnice. Sângele lor, vărsat de inamicii creștinismului, a fost în tocmăi ca sămînța aruncată pe pământ bun, căci a produs rod insutit.

De și persecuțiunile cele mari încetaseră în secolul al

IV și creștinismul fusese recunoscut ca religie domnitoare în statul roman, însă în părțile unde Romanii nu aveau autoritate, acolo nu puteau proteja pe misionarii creștini. Aceștia erau espuși la tot felul de pericole din partea necredincioșilor și mulți din ei au murit pentru ideile lor.

În biografiile acestor predicatori, scrise de discipolii lor, se observă activitatea lor misionară și numai grație acestor descrieri, avem noi astăzi cunoștința de popoarele care au locuit în nordul, centrul și estul Europei, în Asia și Africa, precum și asupra neamului și religiei lor primitive.

Din acestea se vede, că biografiile misionarilor creștini sunt un izvor neprețuit pentru religie, istorie, geografie și etnografie.

La jumătatea secolului al XVII, învățații Occidentului, teologi și filologi, cunoscând însemnata acestor scrieri, au fundat în Țările de Jos și anume la Antwerpen, o societate, care să adune și să dea la lumină viețile sfinților. Această societate a lucrat mai mult de 100 ani în secolul al XVII și al XVIII. Din cercetarea arhivelor, bibliotecilor școlilor, bisericilor și monastirilor Europei și din biografiile găsite acolo, au format cea mai mare colecțiune de vieți ale sfinților cunoscută sub numele de „Acta Sanctorum” și care conține peste 30,000 de biografii.

În imperiul roman creștinismul pătrunsese repede și își asigurase victoria contra păgânismului. Insuficiența vechei religii, care nu mai corespundea cerințelor timpului și corupțiunea, care predomina în acel timp în lumea romană, erau în favoarea noii religii, care conținea morala cea mai aleasă și mulțimea aspirațiunile atât ale învățaților, cât și ale poporului mai puțin cult.

Din secolul al IV misionarii creștini începură, mai mult ca până acum, să caute a predica creștinismul la popoarele barbare necunoscute. În Alexandria ¹⁾ și în întregul

¹⁾ Capitala Egiptului și orașul cel mai însemnat după Roma.

Egipt cultul păgân și religiunea lui Osiris, Isis, Tifon etc. precum și a celor-l-alte ȕeitați grecești și romane introduse pe vremea Ptolomeilor și sub dominațiunea romană, începură să apună față cu lumina răspândită de creștinism, care se întinse în aceste părți îndată după înalțarea Mântuitorului la cer. Tótă opoziția tacută de învățați păgâni, reprezentanți ai școlei înalte din Alexandria, n'a ajuns la nici un rezultat.

În statele învecinate cu Egiptul, în Etiopia și Abisinia, creștinismul a fost predicat în secolul al IV, de misionarii Frumențiu și Adesiu. Aceștia plecaseră cu unchiul lor, învățatul grec Meropiu în o excursiune științifică prin aceste țeri, unde unchiul lor fiind ucis, ei ajunseră sclavi ai regelui din Auxuma ¹⁾. Regele se îngriji de creșterea lor și mai în urmă deveni ră favoritul lui. Fiul regelui cu numele Aizan fu educat și instruit de dânsul și Frumențiu prin deșertăciunea sa ajunsese chiar regent în timpul minorității lui Aizan. Autoritatea sa o folosi, ca să înlesnească întinderea creștinismului, protejând pe creștinii ce veneau ca neguțători prin aceste părți; silințele sale au fost încoronate cu succes. Voind a pune noua biserică sub autoritatea renumitului patriarh din Alexandria, Atanasiu, întreprinse o călătorie în Egipt, unde fu consacrat episcop de acesta cu reședința în Auxuma, iar Edesiu fu sfințit preot în Tyr, orașul natal al ambilor misionari. Prin stăruința și autoritatea lor regele, împreună cu poporul din Auxuma, primi creștinismul. Acum se înființară mai multe biserici și monastiri prin tóte părțile acestei țeri și păgânismul fu înlăturat. Principiile creștinismului însă nu rămaseră neînfluențate de vechile religiuni ce predominau mai înainte și chiar de eresiele creștine, ce pătrund din Egipt până aici.

În statul persan, care era stabilit la răsărit de posesiunile asiatiche ale imperiului roman, creștinismul continuă mersul său triumfător. Religiunea primitivă a Perșilor,

¹⁾ Capitala Abisiniei.

Înainte de întinderea creștinismului, era dualismul lui Zoroastru. În această religie Ormuz, sau Auramazda, era zeul cel bun. Acesta era înconjurat de șapte spirite superioare numite Amașaspanta, care 'i ajuta la conducerea universului, iar sub aceștia se aflau Izatas și Frarasii, cari îngrijeau de creațiunile lui Ormuz. Toate aceste spirite bune, împreună cu șeful lor, se află în o continuă luptă cu spiritele cele rele conduse de Ahriman sau Angromanius. După cum Ormuz are slujitorii lui, care îl ajută, tot așa are și Ahriman pe Acomani și Deras conform acestei religii. Omul are în sine și părți bune de la Ormuz și părți rele de la Ahriman, el însă trebuie să se silească ca să învingă părțile cele rele sau înclinațiunile spre rău și poftele necurate. La acesta va ajunge prin rugăciuni, spălăturile prescrise de lege, întreținerea focului sacru, lucrarea pământului etc. Cadavrele oamenilor nu se îngropau în pământ nici se ardeau, ci se aruncau în niște cimitire construite la înălțimi mari, pentru că pământul, apa și focul erau considerate ca sacre. Acolo cadavrele erau lăsate pradă paserilor. Acestea sunt în puține cuvinte ideile religioase ale Perșilor înainte de a primi creștinismul.

Cei dintâi misionari din Persia nu sunt cunoscuți, însă se știe cu siguranță, că pe vremea lui Constantin cel Mare se aflau mulți creștini pe aici. Creștinismul ar fi putut înflori repede în aceste părți, dar luptele gigantice, care încep între Romani și Perși, nu numai că împiedică progresele creștinismului, ci aduc chiar grele persecuțiuni asupra creștinilor. Magii sau preoții păgâni revoltă poporul contra creștinilor, acuzându-i de trădători ai patriei lor. Luptele fiind cu un succes schimbăcios invenineză și mai mult pe păgâni contra creștinilor.

În anul 343 izbucni una din cele mai mari persecuțiuni, care dură până în 364, când împăratul Jovian încheie pace cu Perșii, cedându-le cea mai mare parte din Mesopotamia împreună cu însemnatul oraș Nisibis. Una din condițiunile acestei păci era și aceea, ca să se dea permisiune creștinilor să părăsească Persia; prin urmare creș-

tinismul rămânea tot o religie nepermisă. În tot timpul secolului al IV până la jumătatea secolului al V creștinii trăiră în liniște, numai cătră sfârșitul domniei lui Iezdegerd II și a succesorului său Varane cu deosebire, începură iarăși persecuțiunile. Chinurile cele mai groaznice se întrebuițau contra creștinilor, care se înmulțiseră iarăși, având episcopi în Seleucia, Tagrit, Susa etc. și cu toate că miș dintre dânșii obținură coroana de martiri, curajul lor tot nu scădu.

În acest timp creștinii nestoriani ¹⁾ fiind persecutați și goniiți din imperiul roman, ei se retraseră în Persia, unde, cu timpul, devenind predominatori, biserica întregă de aici se declară de nestoriană (498). De la sfârșitul secolului al V-lea creștinii de aici începură să trăească în liniște și să progreseze în cultură, înființând renumita școlă din Nisibis. Luptele între Bizantini și Perși se continuară cu succes schimbăcios până în timpul imperatorului Eracliu (610—664). Acesta prin talentele sale militare și prin energia depusă reînvie iarăși imperiul roman de răsărit, învingând pe Perși (622—628), care ajunseseră cu cuceririle lor pâna sub zidul Constantinopolului. În acest timp însă se ridică puterea Musulmanilor sub Califi și în timpul lui Omar (638) Siria fu cucerită de dânșii, iar mai în urmă sub Otman (651) fu cucerită și Persia. De atunci și până astăzi religieuna dominantă în aceste părți este cea mahomedană.

În Armenia pătrunsesese creștinismul asemenea de timpuriu (secolul III), însă adevăratul apostol al acestor părți

¹⁾ Numele de nestoriani vine de la Nestoriu, patriarhul de Constantinople, care a fost depus și anatematizat de conciliul al III ecumenic ținut la Efes 431. Nestorianii susțineau că Christos este numai un om înzestrat cu putere divină mai mult de cât ceilalți sfinți, el este unit numai cu Dumnezeu și prin urmare Iisus din Nazaret și Cuvântul lui Dumnezeu sunt de aceea două persoane diferite însă strâns unite între dănsese. Cuvântul locuiește în Fiul Mariei ca în un templu și deci Iisus este numit Dumnezeu în un sens impropriu. Legătura între partea divină și cea umană este numai esteri ră și morală. Cuvântul nici s'a născut din Maria, nici n'a suferit pe cruce, pentru că Dumnezeu nu poate să se nască, să sufere sau să moră.

este Grigoriu Iluminătorul. Crescut de mic copil, în religiuena creștină, mai în urmă pentru meritele sale a fost consacrat episcop de Leontin mitropolitul Cesareei și 'i succese să convertească la creștinism chiar pe regele Armeniei, pe Terdat sa . Tiridates III. Activitatea misionară a lui Grigoriu se întinse până la munții Taurus și la mórtea sa (340) lăsă biserica Armeniei pe un punct însemnat de dezvoltare. Dintre următorii săi la scaunul episcopal cel mai însemnat este Miesrob sau Mesrop, care lucră mult pentru cultura poporului formând un alfabet și traducând biblia în limba națională. Acest impuls dat de Miesrob a fost de un mare folos, caci tóte scrierile însemnate creștine au fost traduse în limba armeană și ast-fel s'a pus bazele unei bogate literaturi.

Căđând Armenia sub stăpânirea Perșilor, ei n'au admis nestorianismul acestora, totuși n'au rămas până la sfârșit credincioși ai adevăratelor principii creștine, de óre-ce primiră eresia monofisitismului ¹⁾.

Intre Volga, Dunare Marea Neagră și Rusia sudică se aflau stabilite din timpurile cele mai vechi niște popóre

¹⁾ Eresia monofisitismului era tocmai extremul opus nestorianismului. Părintele acestei eresii este Eutihie arhimandritul unei monastiri din Constantinopole. El susținea, urmátórele: După incarnațiune natura divină și cea umană a lui Christos au devenit o singură natură, ast-fel că și divinitatea lui a suferit pe cruce. Inainte de incarnațiune existau două naturi, mai în urmă însă nu, caci cuvintul s'a amestecat cu natura umană și a devenit corp, însă un corp divinizat și deosebit prin urmare de al celor-lalți ómeni. Acéstă eresie a fost condamnată de conciliul al patrulea ecumenic din Calcedon (451). In mijloc între aceste două direcțiuni eretice se află adevărul admis de biserica creștină. Christos este unul, o singură persoană, după cum țice Eutihie, însă in el se află două natu'i, una divină și alta umană, după cum învață Nestoriu. Ambele naturi în unirea lor rămân neamestecate. Fiul lui Dumnezeu devenind om luă natura omenească; el este prin urmare , Dumnezeu—Om. Conciliul din Calcedon luă urmátórea decisiune în acéstă privință: Christos este Dumnezeu adevărat și om adevărat. După divinitate e născut din eternitate și egal Tatălui întru tóte, iar ea om s'a născut în timp din Feclóra și Născétórea de Dumnezeu Maria și deopotrivă cu ómenii în tóte, numai fără păcate. După ce a devenit om, persoană sa constă din două naturi unite neamestecat, neschimbat, neimpărțit și nedespărțit.

germane cunoscute sub numele de Goți și care erau ~~une~~ părțite în trei triburi: Ostrogoți, Vestgoți și Gepiți. Aceștia erau păgâni, ca și cei-l-alți frați ai lor din Germania.

În secolul al II-lea împăratul Trajan învingând poporul Dacilor de la Dunăre, pune bazele provinciei romane Dacia, care înflorește în timpul său și al succesorilor săi, primind chiar creștinismul. Pe timpul când în imperiul roman se aflau împărați slabi și corupți, Germanii Goți, deja din secolul al III-lea, încep să prădeze provincia aceasta, atrași fiind de bogățiile și abundența ei. În aceste prădări periodice iaș ca prizonieri pe mulți din locuitorii de aici și aceștia creștini fiind, sunt primi propagatori ai creștinismului printre Goți. Cu timpul numărul creștinilor crește și acesta se deduce din următorul fapt, că la conciliul de la Nicea (325), între episcopii veniți din toate părțile, se afla și unul numit Teofil de neam Got; unde era reședința acestuia nu se știe, însă el subscrie împreună cu cei-l-alți actele conciliului condamnând pe Ariu.

Cel mai activ propagator al creștinismului printre Goții de vest este episcopul Ulfila († 388), unii scriitori bisericesti îl consideră ca fiind de neam got, iar alții de capadocian, adus în aceste părți ca prizonier. Ori-care ar fi originea lui, are un mare merit pentru poporul got nu numai în ce privește propagarea creștinismului, dar și în privința literară. Ca episcop a fost consacrat la Constantinopole și activitatea sa o dezvoltă în timpul domniei regelui Atanaric. Acesta vădând succesele cele mari ce le avea Ulfila printre Vestgoți și îndemnat fiind de preoții păgâni, începe o furiasă persecuțiune contra creștinilor din statul său. Ulfila împreună cu proseliții săi, ca să scape de morțe, trece Dunărea, cerând permisiune împăratului Constantin cel mare de a se stabili în provincia Moesia.

Meritul literar al lui Ulfila este că a tradus biblia ¹⁾ în

¹⁾ În secolul al XVII, în o mănăstire de Benedictini din Werden, Arnold Mercator a descoperit pentru prima dată un fragment însemnat din biblia lui Ulfila legat în argint masiv și scris cu scriere

limba gotică și a dat chiar și un alfabet poporului său. Ulfila în tot timpul vieții sale a rămas arian.

Pe la sfârșitul secolului al III, Hunii, popor de neam mongol, părăsind locuințele lor de la Urali, lovesc pe Goții desbinați și pe Ostrogoți și Gepizi îi supun, iar Vestgoții, sub conducerea lui Atanaric, cer permisiunea împăratului Valente de a trece peste Dunăre în provincia Moesia (476) și primind arianismul, condițiune pe care le o pune Valente se stabilesc în partea dreaptă a Dunărei. Aici Goții nemulțumiți devastează imperiul de Orient în timpul împăraților Valente și Arcadiu, ucidând chiar pe cel dintâiu. În timpul când domnea în Occident Onoriu, fratele și contemporanul lui Arcadiu, Goții, fiind conduși de puternicul lor șef Alaric, ajung până la Roma, pe care o și jefuesc (410). Sub conducerea lui Ataulf și Walia, ei se stabilesc în Galia sudică și în Ispania, conservând arianismul până în anul 590, când primesc confesiunea catolică.

Ast-fel s'a respândit creștinismul în Etiopia, Abisinia, Persia, Armenia și la popoarele gotice.

P.

uncială pe pergament roșu. Acest manuscris de mare valoare a fost adus mai în urmă la Praga, iar în timpul războiului de 30 ani a fost luat de Suedezi din biblioteca de acolo și adus la Upsala, unde se găsește și până astăzi. În mănăstirea Bobbio din Lombardia și în alte părți s'au mai găsit încă oarecare fragmente din această biblie. În 1836—45 s'au publicat în Altenburg toate aceste fragmente de Gabelentz și Löbe.

DARÎ DE SEAMA.

VIAȚA ȘI ACTIVITATEA MITROPOLITULUI MOLDOVEI ȘI SUCEVEI
IACOB II STAMATE,¹

TESĂ PENTRU LICENȚĂ DE MIHAIL I. MIHĂILEANU.

Bucuresc 1895, Lito-Tipografia Carol Göbl.

Istoria bisericeii române e până în present un teren încă neexploatat, un teren puțin cunoscut. Orî și ce încercare de a pătrunde în domeniul acesta puțin cunoscut nu pôte de cât să-și dea roadele sale. De aceea, monografiile cu subiecte din istoria bisericeii române sunt din cele mai binevenite pentru interesul ce presintă de a înlesni încetul cu încetul întocmirea unei istorii complete a acestei bisericeii. Nu mai încapе îndoială însă, că încercările de a întocmi asemenea monografiile presintă mari greutăți din cauză, că până acum nu avem publicate toate documentele relative la istoria bisericeii noastre naționale. Multe sunt publicate în *col. Hurmuzachi*, multe în *Uricarul* lui Codrescu, multe în *Istoria Mitropoliilor Moldovei și Sucevei* de C. Erbicenu, multe în revista *Biserica Ortodoxă Română*, cum și în alte diferite reviste, dar *mi* așteaptă publicarea lor de către Academia Română (mai ales cele copiate de la Patriarhia de Constantinople), de către Dl. V. A. Ureche și de către P. S. Sa Păr. Ghenadie al Rîmnicului. Prin urmare a trata o cestiune din istoria bisericeii noastre naționale cu actualele isvoare e foarte greu în comparație cu tratarea unei cestiuni din istoria bisericeii universale sau cu tratarea a orî căreii alte cestiuni de altă natură. E un mare merit pentru un tîner mai ales, care să încearcă de

a exploata o părticică din acest teren așa de necunoscut și cu mijloce așa de restrânse. Orî ce lucrare întocmită în așa condițiuni chiar dacă ar presenta lipsuri și greșeli ca fond trebuesc scuzate, căci nicăiri nu se pôte aplica mai bine cunoscuta ȳicetóre latină: *In magnis et voluisse sat est.*

Dl. *Miharleanu* și-a luat ca subiect al tezei sale: „Viața și activitatea lui Iacob II Stamate, Mitropolitul Moldovei și Sucevei“. După o mică prefață în care arată motivul ce l'a determinat de a vorbi despre viața și activitatea acestui mitropolit și care nu e altul de cât renumele său în viața bisericeii și neamului nostru și după ce arată isvórele de care s'a servit intră în tratarea cestiunei împărțind materialul în capitole și paragrate. *In cap. I pag. 1—6 tratează despre Iacob înainte de a fi episcop de Hușt.* Iacob s'a născut în 1748 în Transilvania din părinți fórte săraci și neînsemnați. În 1760, în etate de 12 ani părăsesce locul natal și trece în Moldova, unde intră în serviciul unui calugăr dintr'un schit din munții Carpați. Aci învață a citi și scri. În 1765 se face călugăr în monastirea Neamțului, unde se ocupă cu învățătura. El face însemnate progrese în cunoșterea limbei elene și slavone cu ajutorul cărora se inițiază în literatura sacră și profană. Buna sa purtare și bogăția cuvintelor 'l fac vrednic de atențiunea și admirațiunea tuturilor, așa că în etate numai de 20 ani e numit econom mare al Monastirei (care număra peste 500 călugări). Numele său ajunge până la urechile Mitropolitului *Gavril Calimache*, care 'l cheamă în Iași și în 1774 în etate de 26 ani 'l numește protosincol al Mitropoliei, vicar saú dichiú, post pe care 'l ocupă 8 ani de ȳile și în care avu ocașiune de a se iniția cu deamănuntul în trebile bisericești și politice ale țerei.

In cap. II § 1—4, pag. 6—32 tratează despre alegerea și activitatea lui Iacob ca episcop de Hușt, despre marea lui faptă filantropică, cum și despre exilarea și eliberarea lui. În 1782 móre *Inochentie*, episcopul de Hușt

și în locul său e propus Domnului de către Mitropolitul Gavril, favoritul său Iacob, pe care l și confirmă. Instalarea sa de episcop se face în 18 Decembrie 1782. Mare e mahnirea lui Iacob însă, când vede starea jalnică în care se găsește episcopia. Tote erau în ruină. Pe lângă acesta fanariotul domnitor *Alex. Const. Mavrocordat* jefuesce episcopia și de ce 'i mai rămăsese. El 'i ia 35,000 lei cum și așternutul din casele episcopale, lăsându-i numai scândurile. Iacob indignat de această faptă a lui *Mavrocordat* ordona să se facă un pomelnic mare de lemn în care scrise numele Episcopilor și Domnitorilor, cari au fondat și înzestrat Episcopia, cum și ale creștinilor miluitori. Pomelnicul începe ast fel: „Pomelnicul a fericitilor ctitorilor a Sfintei Episcopii Huși. Ce s'au prefăcut din porunca Preosfinții sale Chirio Chir Iacob când a intrat episcop la leat 1782, Decembrie 18, în vremea când *Alexandru Const. Mavrocordat* Voevodu, la mórtea fratelui Episcop Inochentie au pradat Episcopia Huși până la scândură și a aruncat'o în grea datorie de 75 pungi de bani sau 35,000 lei“.

Iacob se apucă imediat și reînnoiesce Catedrala și reședința episcopiei făcând case mari de piatră cu două etaje. Cumpără veștminte din cele mai scumpe pentru episcopie și trimite cărți în dar tutulor bisericilor din eparhia sa. Inzestreaza moșiele Episcopiei cu acareturi gospodăresci etc. etc. Faptul cel mai vrednic de laudă și mai rar în vremea aceea fu însă *școla publica*, pe care o înființă el pentru luminarea bisericășilor și mirenilor. În scurt, episcopia Hușului deveni sub dânsul fala și podoaba Moldovei.

În anul 1787 August 24, izbucnesce reșoiu între Turcia și Rusia. Austria la rândul său unesce armata sa cu a Rusiei. Principatele deveniră centrul luptelor. Cele mai mari nenorociri cădură asupra bietelor țeri române. În acest timp o mulțime de Turci prinși în reșoiu fură trimiși la Huși. Iacob nu vedu în acești sclavi de cât pe semenii săi, mici frați și soldați ai Sultanului, Suveranul țerii, pe

carî se ținea dator de a-i ajuta. De aceea amanetă unui Jidan pe două ani veniturile moșiilor, mai luă și de pe la preoți așa că adună suma de 16,000 lei. Cu această sumă rescumpără din mâinile rușilor 500 turci, pe cari îmbrăcându-i mai întâiu și dându-le bani de drum până la Constantinopol, 'i trimise *pescheș* sultanului Selim al III-lea. Acastă faptă adevărat creștinăscă a lui Iacob, ajunse la urechea Mitropolitului Leon, care în loc să-l aprobe, convocă imediat boerimea și sfatul obștesc și hotărîră ca pe de o parte să se trimită o *jalubă de închinăciune* către generalii armatei protestând în numele țerei, că nu participă la simțirile și purtarea Episcopului de Huși, iar pe de alta cer să se aresteze apostatul Iacob, care 'și înțelege așa de puțin datoriile sale de reprezentant al învățăturilor lui Christos și de patriot român. În urma acestei decisiuni Iacob e trimis în lagărul de la Hotin și prezentat Prințului de *Coburg*, generalisimul armatei austriace. Coburg, aflând cauza arestării lui se grăbește de a-l felicita pentru creștineasca sa faptă, felicitând în acelaș timp clerul Moldovei, că are un asemenea Arhierieș. Iacob e ospătat la masa Prințului, e felicitat de toate căpeteniile armatei austriace și în urmă pus în libertate și trimis cu escortă de onóre la eparhia sa. Aci e apărat de intrigi și prigoniri printr'un decret autograf al Prințului și'si petrece timpul în liniște pâna la încheerea păcii dintre Austria și Turcia, cum și dintre Rusia și Turcia (Șiștov 4 Aprilie 1791 și Iași 29 Dec. 1791).

In cap. III, § 4—10, pag. 32—82 tratează despre Iacob ca Mitropolit al Moldovei și Sucevei (1792—1803), despre activitatea lui pe toate terenurile, despre încercarea pentru îsgonirea lui de pe scaunul mitropolitan și despre atentatul la viața sa.

Intre prigonierii turci, rescumpărați de Iacob și puși în libertate se afla și fiul unuia din raialele Porții, care era favoritul Sultanului Selim III. La ajungerea în Constan-

tinopole prima sa grijă fu de a aduce la cunoștința Sultanului frumoasa purtare a episcopului de Huși. Sultanul se hotărî atunci de a-l respăli într'un chip vrednic de sine și chemând pe Patriarh 'l întrebă, care este postul cel mai înalt în biserica Moldovei? Patriarhul 'i răspunse că cea mai înaltă demnitate e de a fi Mitropolit. Ei bine, îi replică Sultanul: *Iacob, Episcopul de Huși, liberatorul soldaților mei, să fie Mitropolitul Moldovei!* Ocasiunea se și ivi, Leon Mitropolitul încetase din viață, iar Rușii puseseră în locu-i ca locotenent pe *Ambrosiu*, Arhiepiscop de Pultava, și în urma încheerii păcii, numiră pe un Arhierieș anume *Gavril Banulescu*, bărbat foarte învățat. Sultanul Selim III a subscris înă un hatașerif pentru numirea lui Iacob, ca Mitropolit al Moldovei și Sucevei, așa că Gavril e depus de cătră Al. Moruzi și în locul lui e chemat și instalat Iacob, Episcopul de Huși în luna lui Maiu 1792.

Ca Mitropolit, Iacob de fășură cea mai mare activitate posibilă. A zidit și reparat o mulțime de biserici și le a înzestrat cu frumoșe odóre. A reorganizat Tipografia Mitropoliei, înbogățind'o cu noii litere și cu patru teascuri de lemn. A cumpărat două moșii în ținutul Iașilor anume *Rotari* și *Prisacani* și le-a dăruit Mitropoliei pentru vecinica pomenire a părinților și neamului său. În timpul său mișcarea literară e de asemenea de remarcăt, căci s'au tâlmăcit și tipărit mai multe scrieri, dintre care unile tâlmăcite de el însuși, iar altele tipărite cu cheltuiala sa. Așa avem: a) *Critil și Andronius*; b) *Un catalog al prinților Moldovei*; c) *Psalmii lui David. Câte va rugăciuni și cântări bisericesci*; d) *Geografia generală a lui Bouffieur*; e) *Elemente de aritmetica*; f) *Istoria craiului Sfezier Carol XII*; g) *Liturgia*; h) *Infruntarea Jidovilor* etc. etc. Cel mai însemnat document pe terenul cultural ce-l avem de la el e raportul pe care l'a prezentat domnului (Mih. Șuțu?) asupra școlilor în urma unei inspecțiuni ce le-a făcut. Din acest raport reese, că el era în curent cu totă mișcarea pedagogică din Occident. Ne rezervăm de a reveni

asupra acestei opere celebre a lui Iacob cu alta ocaziune. Asupra bine-facerilor sale în general, iată cum se exprimă *Cogălniceanu*: „Multe sute de văduve și orfanî aũ fost scăpate de la fόμε prin dărniciã sa. La câte fete de boeri săraci, dar virtuozose nu le-a dat el zestre de la 10—20 pungi de bani și care fără acest ajutor ar fi rămas nemăritate. Orî unde întâlnea el un nenorocit ajutorul său nu-l lipsia. Pe câți flămênzi n'a hrănit el? Pe câți goi n'a îmbrăcat? Și tôte acestea el le făcea în taină, fără vuet, fără a-și da aerul unui făcător de bine sau a aștepta recunoștința îndatoritorilor“.

Cu tôte meritele sale însă, *Alexandru Ioan Calimach*, domn fanariot, a avut îndrăsneala d'a încerca să isgoniască pe Iacob din Mitropolie, fiind-că un Arhimandrit 'i făgăduise opt mi de galbeni, dacă 'i va da cârja arhipastoriască a Moldovei. În scopul acesta domnul trimite pe Cămărașul cel mare spre a cere lui Iacob dimisia. Dimisia trebuia prezentată însă obștescei adunări, compusă din tóta boerimea mare și mică. Adunarea e întrunită și în cea mai mare liniște, când se aștepta ca Iacob să-și dea dimisia, Vodă cu ai săi rămân consternați, fiind-că Iacob presintă un firman, dat lui de Selim al III, cu care se apăra contra orî cărei nedreptăți ce i s'ar fi făcut. În urma acestora nimeni n'a mai îndrăsnit să-i ceară dimisia. Și spre a se vedea de ce inimă bună și generosă era dotat Iacob e de ajuns următorul fapt: Un om de rënd a atentat la viața sa lovindu l cu un cuțit ascuțit în partea dréptă a pântecelui. Ucigașul e prins, judecat și condamnat la mörte. Iacob stăruie cu rugăciuni la Vodă să-l ierte. Cu tôte acestea el e omorît și Mitropolitul nu află de cât după câteva luni, când varsă lacrimi de mâhnire.

Ca încheiere ni se spune la pag. 83, că Iacob a încetat din viață în nóptea de 9 spre 10 Martie 1803 în etate de 55 ani și se adaogă și următoarele cuvinte ale lui *Cogălniceanu*: „Iacob Stamate, șeful spiritual și în timpul acela chiar și politic al Moldovei poseda cu atâta bărbăție cor-

pul boerimei dinaintea căruia tremuraŭ chiar domniŭ Fanarului, nu era de cât un fiŭ de porcar ca Sixt al V“.

Acesta este în resumat cuprinsul tezei d-lui Mihăileanu. Materialul e tratat în mod sistematic, afară de activitatea lui Iacob ca Mitropolit. Pe lângă acesta insistă foarte puțin asupra însemnatului raport al lui Iacob asupra școlilor, când ar fi putut prin date istorice și comparațiuni să scótă mai bine la iveală valoarea didactică a Mitropolitului. Se vede însă, că dl. Mihăileanu, institutor în capitală, s'a temut de prea marea desvoltare ce ar fi luat teza domniei sale. Mai trebuie amintit, că s'aŭ strecurat foarte multe greșeli de tipar; că punctuația și concordarea nu se prea observă și că ici coela se întrebuintează și câte un *neologism*, ca *frapă* (pag. 29). etc. cum și *barbarisme*. Cu tóte aceste mici greșeli de formă, teza d-lui Mihăileanu e o lucrare meritosă și o recomandăm cititorilor ca o bună monografie asupra lui Iacob Stamate al II, Mitropolitul Moldovei și Sucevei.

G.....

Ale Fericitului Teodoret Episcopul Cirului

CINCI CUVINTE

DESPRE ISTORIA BISERICIASCA

(Urmare. Vești Biserica Ortodoxă Română, Anul XIX, No. 2).

CAP. XV.

Despre Soborul ce s'aũ făcut în Arimin.

Că apărătorii credinței isgonindu-se, și cei ce socotea că strămută socotința împăratului la cele ce voia, aũ înduplecat pre Constandie să adune pre Episcopii răsăritului și pre cei ai apusului la Arimin, socotind că prea cu lesnire vor strica credința cea protivnică lor, și vor adevări învățătura lui Arie, și să poruncescă împăratul să se ștérgă din credință ființa și ȃicerea *de o ființă*, cele aflate în protiva rēlei meșteșugiri a lui Arie, de cătră sfinții părinți ai Sinodului din Niceea. Că acestea ȃic ei, că aũ făcut desbinar Bisericiilor. Inșă fiind că aũ venit și cei împărtășiți de erezia lui Arie s'aũ ispitit să amăgească pre mulțimea celor împreună adunați, și Episcopii apusenești cu deosebire întrebuițând moraluri próste. ȃicea inșă că nu trebuie pentru douē ȃiceri, și acestea încă nescrise, sa se rumpă trupul Bisericeii. Ci că trebuie a ȃice cu adevărat pre Fiitul asemenea cunoscătorul dupre tóte, iar numirea ființei să se lase ca o nescrisă. Ci simțind amăgirea, pre cei ce le ȃicea acestea i-aũ lepădat. Iar ei pre inșeși socotința Impăratului prin scrisori o aũ arătat. Că aũ ȃis, sânt fi și moștenitori ai părinților celor ce s'aũ adunat în Niceea.

Iar a scöte ceva din cele ce s'au scris de cătră aceea, ori a adaoge ceva la cele ce prea bine sînt pusă de a ne cuteza, ne adevărați fit pre înșine ne arătam, făcându-ne prihănitori celor făcute de dânșii. Iar mai descoperit pre amărunțitul lor canon al credinței celei de dânșii scrise cătră Constandie îl va arăta. (Epistolie scrisă lui Constandie împăratul de sinodul cel adunat în Arimin).

„Din porunca lui Dumneđeș, și din decretul bunei cins-tirei tale de Dumneđeș, credem că s'au făcut cele din vechiū dogmatisite. Că în Arimin de prin tóte cetățile cele despre apus toți Episcopii împreună la un loc ne-am adunat, ca credința Catoliceștii Bisericii să se cunóscă, și cei ce dinprotivă cugetă să fie arătați. Că cu cât mai mult cercetând noi am aflat, s'au socotit prea bine a fi, ca credința, ceea ce din vechi rămâne, pre care și prorocii și evangeliștii și apostolii prin Iisus Christos Domnul nostru o au propoveduit, prin Christos, đicem, și al împărăției tale păzitorul, și apărătorul sănătății tale, că acesta țiiind'o până în sfârșit să o păzim, și păzindu-o până în sfârșit să o ținem. Că necuviincios lucru și nelegiuit s'au socotit, ca din cele drepte și cu dreptate hotărîte a schimba ceva, și socotite obștește în Niceea de părinți împreună cu prea slăvitul Constandin părintele tēș și împăratul a carora învățatură și cugetare au străbătut și s'au propoveduit în tóte auzurile și mințile ómenilor. Carea acésta singură au fost protivnică și perđetóre a eresului lui Arie, prin care nu numai acesta, ci și cele-l-lalte eresuri s'au caterisit, întru carea cu adevărat și a să adauge ceva e greșală, și a să scóte ceva este de primejdie, în cât ori-care din douē facă-se, este slobod vrajmașilor a face cele ce voesc. De unde Ursachie și Tales, fiind că sînt părtași și de un glas cu dogma cea arienescă care era șăđënd, de a noastră împărtășire osebindu-se s'au hotărît. De care împărtășire ca să se facă părtaș, pentru cele ce au greșit cunoscēndu-se pre sine-ș, să ruga să dobândescă pocăință și ertare. Precum și înscrisurile cele de dânșii făcute mărturisim, prin care s'au făcut milă tutuor, și

le-aŭ dat ertare de vinovății. Iar vremea acésta era atuncea când acestea să lucra, când în Mediolan se alcătuia adunarea soborului, împreună fiind încă și prezviterii bisericilor romanilor. Și cunoscând împreună, că și cel după sfârșit vrednicul de pomenire Constandin cu tótă amărănțimea și cercetarea, credința ce înscrise o aŭ așezat. Și fiind-că botazându-se aŭ eșit dintre omeni, și cătră datornica pace s'aŭ dus, de necuviință am socotit a fi, în urma aceluia ceva din nou a izvodi, și pre atâta sfinți mărturisitori și mucenici, și pre conscriitorii și aflătorii dogmei aceștia ai trece cu vederea, cari după vechea legătură a bisericeii tóte suferindu-le aŭ stăruit, al căror Dumneđeŭ credința o aŭ dat în anii împărății tale, prin stăpânul nostru Iisus Christos, prin carele și a împărăți tu, așa aŭ urmat, în cât și lumea noastră a o stăpâni. Că iarăși vrednice de jale și de milă după cugetare, cu nelegiuită cuțezare s'aŭ aratat pre sineși propoveditor ai necinstitórei de Dumneđeŭ cugetări, și se ispitesc a răsturna pe tótă alcătuirea adevărului. Că după ce după poruncă, să aduna adunarea soborului, și aceea își desvălea socotința amăgirei lor. Că să ispitea cu óre-care viclesuguri și cu turburare proaducând să isvodiască ceva din nou, aflând pre unii vênându-se de societatea lor cea de acest felii, pre óre-carele Germaniŭ, și Avesentie, și Gaiŭ, pre cei ce lucra eresul și prigonirea, a căroră învățatură una adică fiind pre tótă mulțimea hulelor o aŭ covârșit, însă după ce aŭ înțeles că nu sînt de aceiași proalegire, nici de o socotință pentru cele ce rău cugeta, s'aŭ mutat pre sineși la sfatul nostru, ca cum s'ar părea alt ceva a scrie, vremea însă era scurtă, care vădea pre socotințele lor. Deci ca, nu de-apurarea întru acestiași să cadă trebile bisericeii, și turburare și gâlceavă adese ori întru tóte să urmeză, adevărat s'aŭ socotit numirile cele din vechi hotărâte a rămânea și a să păzi nestrămutate, iar acești pronomiți de cumunicação noastră să se dispartă, pentru care pricină pre solii cei ce să vor arăta cătră a ta blândeță 'i am trimis, ca să ves-

tească socotința adunării prin trimisa scrisóre. Iar solilor pre lângă toate acestea le-am poruncit, ca viind să încredințeze adevărul din cele din vechi, și din început, și drepte. Cari și cuviosiei vóstre să aráte, că nu precum au ȓis Ursachie și Tales, că va fi pace dacá ceva din cele drepte s'ar preface. Cací cum ar fi cu putința a fi pace cu cei ce strică pacea? că mai multă gálceavá și turburare dintru acestea împreună cu cele-l-áite cetáți și biserica romanilor să va face. Pentru acésta dar ne rugám blándeței tale, ca cu auzurí blánde și cu vedere liniștitá, să înfáțosezi pre solii noștrii, nici spre ocara celor sávêrșiți să poruncești ceva nou a să strámuta. Ci să ne lași pre noi a rămânea întru cele de stramoși noștri hotárâte și legiuite, cari toate cu agerime de minte și cu înțelepciune și cu Duhul Sfânt vom ȓice că s'áu facut. Iar cele scornite acum de aceia, celor ce áu creȓut, adicá le pricinuesc necredința, iar celor ce încă nu cred, cruȓime. Ne rugám însá să poruncești, ca cei ce petrec în străinătăți pre cari și obosirea vârstei, și sárácia de cele trebuincióasă îi inghesuește, íngrabá să le să facá întórcere la ale lor, ca să nu rămâe bisericile pustii de Episcopii cei luați. Incá și pre lângă toate aceste ne rugám, ca nimic nici să lipsascá ceva din cele ce mai înainte era, nici a să adauge, ci toate întregi a rămânea cele din buna cinstire de Dumneȓeu a párintelui têu date și până în vremea acésta pázite, nici apoi să ne urgisáști pre noi, și de nemerniciile nóstre să poruncești a ne face ínstráinați, ci ca episcopii împreună cu norodul lor cu pace să aibá liniște a face rugáciuni și slujbele cátrá Dumneȓeu, rugându-se pentru a ta împéráție și mántuire și pace, pre care Dumneȓeirea să o dáruiascá ție de-ápurarea. Iar solii noștrii iscáliturile și numirile Episcopilor le aduc, cari din însași Dumneȓeestele scripturí învață pre a ta cuviosie“.

Acestea scriindu-se, și solii trimițindu-se, cei ce silnicia pre împératul, epistolia luând'o o áu dat împératului, iar

pre soli nu i-au introdus, icend că este cuprins de ale sale îngrijiri mperatul. Acestea însă le face, socotind că Episcopii, nemulamindu-se de lungimea vremei, i că dorind a să ntorcede la cetatile cele ncredinate lor, vor fi silii a rumpe i a strica cuprinderea cea alcătuită asupra erezului. Ci nimic nau folosit meteugirea lor. Că vitejii apărători ai credinei iarsi altă scrisore au trimis mperatului, ca i pre soli să  primésca rugându', i pre nsuii ei să  slobodă. Bag însă i acésta în istorie.

Altă scrisore a Soborului catra Constandie

*Biruitorului Constandie, bine cinstitorului mperat,
Episcopii cei în Arimin.*

Scrisorile blndetei tale le-am primit, stăpâne prea slăvite de sine stapanitoriuale, care cuprind, că pentru obtesca nevoie de o-cam-dată pre solii notrii ai cerceta nu au putut. i nouă încă ne porunceti să ateptam ntorcrea lor ca pravaul nostru i dogmele s ramoilor să le cunóscă buna cinstirea ta. Dar însă aceea ce am făgăduit, dupre nici un chip că ne vom desparti de propunerea nóstră, i acum încă cu scrisorile acestea ntiintam din nou pre blndetea ta, i te rugam cu blndetea să citeti scrisorile smereniei nóstre, întru care acum respondem blagocestiei tale, i acele ce prin soli notri am fost is să se arate blagocestiei tale, cu blndetea să le primeti, că trist lucru r fi i ne urmat, ca întru fericitii anii tei, atate biserici sa se vadă fără de episcopii lor, tie blndetea ta asemenea ca i noi. Pentru acésta dar iarsi, prea slavitule e nsui stapanitoriu, ne rugam, ca mai înainte de greutatea erezii, de place iubirei tale de omeni, să porunceti sa ne ntorcem la bisericile nóstre, ca să putem să aducem atot iitoriuului Dumneeului, i lui Christos Fiului lui, stăpânului i mântuitorului nostru, rugaciuni pentru buna starea a stăpânirei tale împreună cu norodile, precum i până acum am făcut i facem mari rugaciuni.

CAP. XVI.

Despre Soborul cel în Nicheia a Traciei, și alcătuirea credinței de aciea scrisă.

După această scrisoare, întărâtând mânia împăratului. a-duc pre cei mai mulți din episcopi fără voe la o cetate a Trachiei, a căria nume este Nichia, și înduplică pre unii, amăgindu-i pentru prostime, iar pre alții înfricoșați spre a lucra meșteșugirea cea de dânsii aflată de de-mult în-protiva buneii cinstirei de Dumneșeș, și numirile *fința* adică, și *de o fința* să le ștergă din credință, și a pune în locul acestora șicerea, *asemenea*. Spun însă și acesta în istorie, ca pre una ce nu că doar era bună, ci căci vă-șește pre complotul lui Arie, că nici de acesta cei de acum rău credi...cioșii să șin, ci în ioc de cel de o fința propo-veduesc pre *neasemenea*.

Credința alcătuită în Nichia a Traciei, nu bine fiind.

Credem întru unul și singur adevăratul Dumneșeș, Tatăl atot șitorul, din carile tôte. Și întru unul născut Fiul lui Dumneșeș, cel mai înainte de tôte vécurile, și mai înainte de tóta începătura nascut din Dumneșeș, prin carele tôte s'aș făcut, și cele vășute și cele nevășute. Născut însă unul născut singur din singur Tatal, Dumneșeș din Dumneșeș, asemenea cu Tatăl cel ce l'aș născut duple scrip-turi. Acaruia naștere nimene o știe, de cât singur Tatăl cel ce l'aș născut. Pre acesta îl știm singur născut fiș a lui Dumneșeș, trimis de Tatăl, ca să se pogóre din ceruri, precum este scris, spre ștricarea păcatului și a morșei. Și s'a nascut din Duhul Șfânt și din Maria Fecióra, precum este scris, duple trup și aș petrecut înpreună cu ucenicii. Și tótă iconomia plinindu-se duple șfatul Tatălui, pre cruce pironindu-se, aș murit și s'aș îngropat, și întru cele mai de desupt ale pământului s'aș pogorșt, de care însuși iadul s'aș cutremurat, și sculându-se din morșii a treia și, și înpreună petrecând cu ucenicii 40 de șile plinindu-se, și

suindu-se la ceruri, aŭ șeđut de a drépta Tataluŭ. Și va veni în ȓiua cea mai de pre urma a învierii cu slavă părintéscă, ca să răsplătéecă fiește căruia dupre faptele luŭ. Și întru Duhul Sfânt, pre carile însuși Iisus Christos, Dumneđeul și Domnul unul născut Fiul luŭ Dumneđeŭ aŭ făgăduit că va trimite neamuluŭ ómenilor pre mântuitoriul, pre Duhul adevéruluŭ, precum este scris. Pre carile însuși și l'aŭ trimis suindu-se în ceruri, și șăđénd de-a drépta Tatáluŭ. Iar de acolo va veni să judece viŭ și morȓii. Iar numele finȓei, care mai prostește saŭ băgat de cătră părinȓi, și necunoscut fiind de noroadé, aŭ adus sminteală, pentru că 'n scripturii acesta nu sa cuprinde, au plăcut a să ridica, și nici cum nici o pomenire de acum de *finȓă* să nu să facă, mai ales pentru că Dumneđeștile Scripturii nicăirea pentru Tatăl și pentru Fiul aŭ pomenit de *finȓă*, și nici că trebue la faȓa Tatáluŭ și a Fiuluŭ și a Sfântuluŭ Duh, a să numi un ipostas, însă asemenea numim pre Tatăl cu Fiul, precum și Dumneđeștile scripturii ȓic și învaȓă. Iar pre tóte eresurile, pre cele acum mai înainte caterisite, orŭ și din noŭ de s'aŭ ivit óre-care protivnice scriptureŭ aceștia așezate, anatema fie. Decŭ aceștia unii temându- e, împreună le aŭ scris, iar cel ce nu aŭ voit a să învoi, saŭ trimis la marginile cele mai de pe urmă ale lunei.

CAP. XVII.

Sinodic-scul Tom a luŭ Damas al Romê, și al apusenilor episcopi, despre Sinodul cel adunat în Arimin.

Însă cum că acéstă alcătuire toȓi nevoitoriŭ adevéruluŭ o prihănesc, și mai cu deosebire cei ce locuesc cătră apus, mărturisim cele ce de aceea s'aŭ scris cătră Ilirieni. Și era Ecsarh la cele ce s'aŭ scris Damasus, cel ce după Liverie aŭ moștenit proedria Bisericeŭ Romanilor, cu prea multe feliurii ale faptei bune îpodobit. Aŭ avut 90 de părtași ai scrisorilor din Italia, din Galatia, ceea ce acum să numește Galia, în Roma împreună adunaȓi. Așŭ fi pus și

numirile acestora, de nu ași fi socotit că să prea lungeste istoria. Aă scris însă acestea :

Episcopii cei împreună adunați la sfințita adunarea cea din Roma, Damasus, și Valerian, și cei-l-alți iubiților fraților episcopi celor așezați în Iliric, să se bucure întru Dumneđeș.

Credem că stânta credința năstră întru invățătura apostolilor este întemeiată. Acésta a să ținea, acésta norodului a să învăța, carea din cele rânduite de la părinți nici cu un cuvânt să îndoește, preuții lui Dumneđeș, de catră carii drept este cei-l-alți a să învăța. Ci prin înștiințarea fraților celor din Galia și din Veneția am cunoscut că ei se sârguesc óre-carii a întroduce eres. De care rēu nu numai a se pădi sînt datorii episcopii, ci și câte din neiscusirea óre-cărora, ori din prostimea celor ce aă întrebuintat óre care stângace tâlcuirii, s'aă sculat de acum cu osebite învățături, înțelegēnd că nu fórte să alunică, ci cu mai mult țin socotința părinților năstri, de câte ori ar adauge osebite socotinți de ale lor la auzuri. Drept aceea mai înainte s'aă scris că mai cu osebite întru acest lucru s'aă osândit Avksendie al Mediolanilor. Deci cu dreptul este toți învățătorii legei în lumea Romanilor a cugeta cele despre lege, și nu cu osebite învățături a spurca credința, că și când dintru început rēutatea ereticilor începuse a crește, ca și acum mai ales pre ascuns să târaște hula arienilor, părinții năstrii 318 episcopi, și prea Sfinții episcopi cei din Biserica romanilor, în Niceea făcēndu-se acéstă socotință, acest zid l'aă hotărât a fi înprotiva armilor diavolului, și cu acéstă doftorie pre otrăvile cele omorítóre le-aă depărtat, ca Tatăl și Fiul de o ființă, de o Dumneđeire, de o vîrtute, de o putere, și de un caracter trebue a să crede, și de acelaș ipostas și ființă și prea Sfântul Duh, iar cela ce amintrilea cugeteză, aă judecat să fie strēin de împărtășirea năstră. Care mântuitoare

hotărâre, și socotința cea vrednică de închinăciune, óre-cari în urmă au voit a strica cu alte socotinți și ale spurca. Iar întru acésta stăpânire de la însuși aceștia, carii în Arimin să silea a înnoi orii a pipăi, până la aceștea s'au îndreptat, încât a să răpi să se marturisască ei, că altă învățatură, orii că nu au înțeles că este înprotivnică socotinții părinților cei plăcute din Niceea. Că nici s'a putut a să face óre-care hotărâre de cătră numărul celor adunați în Arimin, când s'au alcătuit. Nici Episcopul Romanilor, a căruia socotința mai înainte de cât toate trebuie a o primi, nici a lui Vichentie, carele întru atâta ani au păzit episcopia neîntinată, nici a celor-l-alti, de o așezare cu aceștia. Și mai ales când precum mai înainte am șis, însuși aceștia, cari cu amăgitură s'au parut că să pleacă, aceștiași mai bună socotința întrebuintind, au mărturisit că sînt plăcute lor aceștea. Vede dar curățenia vóstră, că singură credința acésta, care în Niceea dupre adevierirea apostolilor s'au întemeiat, cu vecinică adevierire este întinșă. Și împreună cu noi și răsaritenii, cei ce să cunosc pre sineș ai catoliceștii credință și apusenii să laudă. Credem însă, că nu în îndelung cei ce de altele bolesc pentru apucătura acésta vă veți despărți de a noastră împărțășire, și vă veți îngrădi de dânșii numele Episcopului, ca noródele slobozindu-se de amăgitura lor să afle rēpaos. Că nici cu un chip vor putea a îndrepta rătăcirea noródelor, când însuși ei să stăpânesc de rătăcire. Deci unescă-se cu toți preușii lui Dumneșeu, și socotința cinștirea vóstre, întru care pre voi vă credem a fi statornici și adevieriți. Așa și noi împreună cu voi sîntem datorii a crede. Cu asemenea dragoste a vóstră veseli ține pre noi. Fiți sănătoși frașilor prea cinștiți.

(Va urma).

C. E.

VIATA ȘI ACTIVITATEA PREA SFINȚITULUI IOSIF BOBULESCU, FOST EPISCOP AL RÎMNICULUI NOUL-SEVERIN.

Aveam o datorie morală de a scrie și viața acestui prelat al bisericei noastre, pentru că am trăit cu el ani îndelungați în relațiuni de prietenie și l-am cunoscut de aproape cugetările, ideile și modul vieții sale în societate. Acastă schiță sumară biografică va servi tot-odată și de material, în timpurile posterioare, pentru cei ce se vor ocupa cu Istoria bisericei noastre naționale. Dacă, cum vom vedea, Prea Sfinția Sa nu este un promotor, un șef, un conducător a unui partid ecclesiastic, este însă necontrașis un discipul devotat, un admirator și un succesor demn a bărbaților mari din bis rica noastră, din trecut, care le-a urmărit scopul lor până a intrat în mormânt. Era un înfocat uce-nic al Arhiereu-lui Filaret Scriban care de la 1842 și până la 1860 a fost unul dintre principalii cari au susținut ideile progresului în biserica noastră română, au combătut cu înverșunare abuzurile din clerul înalt și au răspândit lumina în clerul inferior. Prea Sfințitul Iosif Bobulescu era cu sufletul și cu inima alipit ideilor învățatorului său. Înainte de această epocă, clerul țis mirean din Moldova era mai cu totul lipsit în majoritatea lui de cultură, Ahea pe ici pe colea se găsea câte un absolvent al Seminariului Veniamin, iar restul clerului se recruta din dascălii de la țară, cari erau obligați înainte de hirotonie a învăța pe de rost un mic catehism compus din câte-va foi, Mânelnicul, sau o scurtă espicare a serviciului divin, și o mică

istorie sfințită a Vechiului Testament. Acastă pregătire o făcea candidatul în două trei săptămâni. Administrația bisericească se folosea mult bănesce de la acești recruți, fără pregătire, ce intrau în ierarhia bisericeii noastre. Greșalele lor dese, provenite involuntar din ignoranță, erau bine urmărite de membrii administrației; protopopiatele pe atunci erau s.ujbe mănóse. Și apoi la ce ne puteam aștepta de la un Meletie, Mitropolitul Moldovei, sau chiar de la un Sofronie, cari ajunsesse la aceste trepte înalte ierarhice prin Simonie? Se părea că era natural că dacă au dat, să ıea și ei la rândul lor; de toți dar de sus până jos se socotea ca ceva obicnuit și îngăduit de a jefui, de a răpi și de a globi clerul inferior. Putea un Filaret Scriban, om de merit, cărturar neîntrecut al timpului său, să sufere această stare de lucruri în Moldova? Acastă situație rușinosă, devenică ca ereditara, a hotarât pe Filaret Scriban de a o combate în tótă viața sa. Dar pentru a putea reuși și-a propus să-și formeze o școlă, care sub conducerea lui să atace fără cruțare, pe față, în școlă și în societate abusurile existente în ierarhia bisericească. Prea Sf. Filaret Scriban își forméază curând în acest scop ucenici devotați, hotărâți la luptă, dintre cari cităm pe Prea Sfințitul Melhisedec, pe Prea Sf. Neofit Scriban, pe Prea Sf. Ghenadie Șendrea, pe Prea Sfințitul Iosif Bobulescu etc. etc., pe Arhimandriții Isaia Teodorescu (dis Duhul), pe Arhimandritul Teoctist Scriban etc, iar dintre cei ce mai trăesc încă pe Prea St. Ghenadie Enăceanu, episcopul de Rîmnic, P. Sf. Silvestru episcopul de Huși, P. Sf. Ioanichie Floru, etc. etc., și o sumă de alți barbați laici, cari de și n'au îmbrătoșat cariera clericală, sînt însă creincioși următorii ai învățatorului lor, și zeloși apărători ai Bisericeii Române Ortodoxe Naționale. Am constatat dar, că exista o școlă, formată de reposatul Prea Sfințit Filaret, cu scop de a combate simonia, arbitrarul, jaful și nedreptatea din administrația bisericească de atunci, și a demasca intrigile și calomniile părții protivnice ce ținea de fapt puterea, arme cu care și

de care neîntrecut s'a servit ignoranța în contra științei, întunecul în contra luminei. Un înfocat apărător și soldat hotărît la luptă, contra acestei stări de lucruri vițiate, a fost și Prea Sfințitul Iosif Bobulescu. Acum cunoscând în general planul pe care l'a urmat neîntrerupt în tota viața sa Prea Sfințitul Bobulescu, ne vom putea ușor explica peripețiile la care a fost expus în viață, luptele ce a purtat, loviturile ce a îndurat și în fine supărările și întristările ce a întâmpinat în durata vieții sale pe acest pământ.

Născut în satul Plopeni, din comuna Burdujeni la 1818 în luna lui Decembrie în 15 și-a terminat firul vieții în 1890, în orașul Botoșani. Părinții lui au fost Preotul Constantin Bobulescu și Maria. A fost botezat în aceeași comună, având de naș pe Stolnicul Vasilie Bontăș¹⁾.

Învățăturile începătoare le-a deprins tînărul Ioan Bobulescu la școala bisericească din Burdujeni, unde a învățat a scrie, ceti, cânta, puțină Aritmetică și tot serviciul bisericesc. În seminar pe atunci nu se primiau, cei ce nu știa a cânta bisericește și a ceti liber pe cărțile de ritual bisericesc. Inzestrat cu aceste doze de cunoștințe comune tuturor servitorilor inferiori bisericești, părintele său Constantin, aduce pe tînărul Ioan în vîrstă cel puțin de 18 ani, la școala Metropolitului Veniamin ce se numea pe atunci Seminariul din Monastirea Socola. Pe la 1843, tînărul Ioan Bobulescu compunea deja discursuri, pe care le pronunța în biserica școlei. Pe un discurs de felul acesta se citește însemnarea pusă de Arhimandritul Filaret Scriban: „*Cuvîntul este bun și merită a fi rostit în Biserică*“. La 1845, Ioan Bobulescu termină cursul Seminariului Veniamin, și la 1846 Martie 28, i se eliberează atestatul sub No. 87. Să notăm, că între științele ce se predau atunci în Seminarul erau între altele și Teologia și Filosofia și Ma-

¹⁾ Vezi actul de naștere din 1868 întărit de tribunalul de Botoșani sub No. 9170.

tematica și compozițiunii de Predică. În acest interval epitropia Seminariei Veniamine eliberează un certificat absolutului Ioan Bobulescu în care se arată, că a terminat învățătura, că are dreptul de a și primi atestatul și că e predestinat de comitet a fi catihet în Botoșani. În puterea acestui certificat de la 17 Decembrie 1845, Ioan Bobulescu se căsătorește luând de soție pe o nepoță a Prea Sfințitului Filaret Scriban, Pulheria. Curând apoi se întorce în Iași și este hirotonit la 1846 Martie 10, mai întâi diacon și apoi preot pentru biserica cu hramul Cuvioasa Paraschiva din orașul Botoșani, iar la Martie în 28 același an i se dă de către epitropie decretul de catihet în orașul Botoșani. Iată ce se citește în acest decret: „... *Incredințându-se epitropia de destoinicia cucerniciei tale, întru învățatură, ita că prin acest decret, Epitropia te orânduiește catihet, la târgul Botoșan, unde pe lângă datoriile parohiale, vei înființa și o din nouă școală bisericească, pentru fiți de preoți, căsătoriți și necăsătoriți, cărora le vei paradosi științele ce sânt orânduite prin regulamentul Seminariei pentru candidați, despre care dându-le adevăriniță despre învățăturele ce ar fi urmat, apoi după formele legiuite, câștigându-și formalnic atestat din partea Seminariei, să se potă în grabă hirotonisi; și întru a cărora paradosire ai a te povățui de cele mai lesnicioase metoduri ce ar fi încuviințate, și potrivit legiuirilor regulamentului și a povățuirilor ce vei primi din partea direcției Seminariei, având tot odată pe lângă aceste: însărcinarea de a paradosi Catehismul și la școală publică din acea politie, în privirea căreia din urmă îndatoriri ai a te povățui de instrucțiile acelei școli publice, rămâind acea școală bisericească cu totul deosebită de cea publică, și atârând de această epitropie....*”

Salarul ce primea anual catihetul era de 1000 de lei, cursul pieței; apoi i se mai dădea și un deosebit ajutor (ad-junct) pentru ținerea pomenitei școli bisericești. Din acest decret cunoștem că până la această dată, 1846, nu

erau înființate școli catihetice în Moldova, că de la această dată s'au numit în toate capitalele de districte câte un catihet, pentru a pregăti, spre hirotonie, pe candidații de preoție. Tot odată cunoștem și procedura ce urmau catiheții cu acești candidați, cari, după ce învățau în școala catihetică de la 2—4 ani, erau trimiși în urmă la Seminarul din Socola unde erau supuși la examen general, în urma căruia celor merițoși li se elibera un atestat. Dincóce peste Milcov în Muntenia, candidații din Moldova se numeau gramaticii. Acești gramaticii nu mai primeau în nici o școală particulară de catihetie, vre-o pregătire pentru hirotonie, ci se hirotoneau după aprecierile țăerșilor.

Certificatul purta numele „*Atestat de Candidat*“. De la înființarea catiheților în Moldova, n'a mai fost nici un candidat de preoție hirotonit, fără școala catihetică, dacă esceptăm timpul de tristă memorie de sub Metropolitul Sofronie, ani 1858 și 1859, când se dicea cu espresia ironică: *că s'a deschis scaunul*, adică că s'au hirotonit preoți fără nici un curs pregătitor.

Pentru meritele sale catihetice, presviterul Ioan Bobulescu a fost cinstit cu cinul de iconom la 1850 Ianuarie 4, de către locotenentul de Metropolit, Mardarie Apamias; de la 1846 Martie în 28 până la 1856 Ianuarie 20, Economul Ioan Bobulescu, a funcționat în Botoșani ca paroh, și ca catihet. La această dată epitropia Seminariei, îl chiamă la Seminarul Central, cu îndatorirea de Catihet al ținutului Iași. Epitropia justifică permutarea sa pe următoarele merite: „*că Cucernicia Ta în curs de mai mulți ani ca catihet al ținutului Botoșani ți-ai atras aprobațiile publicului de acolo, și pe care le cunoște și Epitropia*“. În îndatorirea de Catihet la Botoșani a fost înlocuit cu Diaconul Ioan Părvu. Tot în acest an la Martie 30, cu ocazia strămutării Protosingelului Teoctist Scriban, ca președinte al Consistoriului în Basarabia, este numit profesor în locul aceluia în Seminarul Central. Curând apoi la 8 Fevruarie 1857

este numit și inspector al Seminariei Veniamine. La începutul anului 1857, rămânând de mult văduv, încă fiind ca catihet în Botoșani, și din care căsătorie n'a avut nici un urmaș, se hotărăște a intra în clerul monachal, primind schima de monah în monastirea Socola, numindu-se din Ioan, Iosif. Mitropolitul Moldovei Sofronie la 15 Ianuarie 1857 îl cinstește „*cu rangul de Protosinghel, și'i dă voie a purta cruce la pept și nebiderniță în timpul Dumnezeștilor slujbe, precum și la alte sărbători, spre buna pilduire și a altora*“. Cât a fost ca catihet și ca profesor și inspector în Seminarul Veniamin, Prea Sfințitul Bobulescu, pe care l'am cunoscut de aproape în Seminar, fiindu-i școlar, își dădea totă sîrguința în îndeplinirea datoriilor lui ca profesor. Cu dosa de cunoștiințe ce o căpătase în școlă, cu experiența ce însuși o făcuse ca profesor, apoi fiind în contact în Seminar, cu alți colegi de profesorat și-a lățit mult sfera cunoștințelor sale și promitea a deveni un bun profesor, dacă împrejurările nu l'ar fi nevoit să se retragă curând din această carieră. Era clar în idei și plăcut în espunere, blând de firea lui, nici odată nu provoca nemulțumiri între școlarii săi. Purtarea sa delicată, figura sa blândă și zîmbitoare, înlocuia cunoștințele amănunțite ce nu le căpătase în școlă; amabil cu totă lumea, politicoș până la extrem și cuviincios, apărea modest, ceea ce impunea oricui de a-l respecta. Darnic către oricine apela la el, chiar de câte-ori însuși se afla în lipsă. Aceste calități le-am observat de aproape în persóna P. S. Sale și care m'aŭ atras mult de a-l stima și respecta. Departe de el mândria, îi plăcea să asculte și să învețe de la oricine știa mai mult de cât el, n'avea pretenții de om erudit, dar nimenea nu-l putea mișca din ideile lui hotărîte de a combate și lovi fără cruțare abuzul, arbitrarul, simonia și nedreptatea din biserică.

Carierea P. S. Iosif Bobulescu ca profesor, se încheie cu anul 1860; dar să nu anticipăm. La 1859 Noembrie 6,

Protosingelul Iosif Bobulescu, este numit în comisiunea de reorganizare a Așezămintelor Seminaricești, împreună cu Arhiepiscopul Filaret Scriban, Doctorul Gh. Apostoleanu și Theodor Veisa. Obligațiunea acestei comisiuni era: de a organiza Seminariele de gradul I și al II-lea după școlile publice și apoi a elabora un program pentru Facultatea de Teologie. Această reformă a Seminarierilor din Moldova, făcută sub demnul bărbat de Stat Mihail Cogașniceanu, este una din cele mai nemerite și în care reformă intrau aproape toate științele pozitive și exacte, teologice și filosofice precum și limbile moderne pe lângă cele clasice. Dacă acest program nu s'ar fi schimbat până în prezent, aproape tot clerul nostru românesc ar fi fost egal în știință cu clerul occidental, însă lovirea sistematică, dată instrucțiunii clericale, cifuntirele anuale în buget, și în fine suprimarea limbilor moderne, a științelor exacte și pozitive, care au avut loc la 1873 sub ministrul Tell, au împiedicat cu desăvârșire mersul regulat al instrucțiunii clericale.

Dar să ne întorcem iarăși la viața P. S. Iosif Bobulescu. La 1861 Octombrie 28, P. S. Iosif, Arhimandrit pe atunci, se numește prin decret domnesc în postul de protistos al bisericii Sf. Nicolae domnesc din Iași, este dar înlăturat de la Seminar. La 17 April acest an ridicat la gradul onorific de Arhimandrit de către locotenentul de Mitropolit Chesarie Sinadon, și prin decretul din 5 April primește învoirea din partea Metropoliei de a fi duhovnic regimentului I-iu de lănceri.

Fiind-că, domnitorul Ioan Cuza, ce cunoștea bine meritele Arhimandritului Iosif Bobulescu, apoi și nedreptățile ce i se făcea din partea rivalilor săi, au voit a-l avea mai aproape de sine, sfătuindu-l a intra ca preot și duhovnic în armată.

Domnitorul Ioan Cuza, vădând lipsa de omeni meritoși și corecți în ierarhia superioară în principatul Moldovei de a-

tunci, cere de la Patriarhat de a se învoi Mitropolitului țerei să se hirotonască la gradul de Arhierie, meritosul Arhimandrit Iosif Bobulescu. Indeplinindu-se formalitățile canonice, a fost hirotonit în Mitropolia de Iași Arhierie, cu titlul de Savastias, pentru care locotenentul de Mitropolit Chesarie Sinadon îi eliberează cartea Metropolitană la 6 Fevruarie 1862. După ce a fost înălțat la gradul de arhierie P. S. Iosif Bobulescu în parte și-a ușurat cu mult modul susținerii vieții. Deși cei ce dețineau puterea nu-l priveau cu ochi buni, știindu-l prieten și devotat ucenic al Arhierelui Filaret Scriban, cu toate acestea suferea, răbda și trecea cu vederea, nedreptățile ce ȃilnic i se făceau. Domnitorul Cuza spre a-și răsbuna contra intrigelor politice patriarhale, provenite din cauză că el secularisase averile monastirești, ȃise închinată, face o greșală politică neiertată. Voind a avea ómeni credincioși ideilor sale și devotați planurilor sale, trece peste formele canonice seculare în Biserica Ortodoxă, după care membrii Ierarhiei bisericești trebuie să fie aleși, de aceea pe deoparte nestând bine cu patriarhatul de Constantinopol, iar pe de alta ingerințele interne de castă îi cereau de a numi știute persoane în Ierarhia bisericească, luate nu după merit, ci după influință. De aceea persoanele cu învățătură, cu merit și care luptase pentru ideile naționale, pentru cultura clericală, pentru a desrădăcina abuzul simonia și arbitrarul din biserică, persoane care au lucrat dându-și concursul lor sincer, și puternic, la unirea principatelor, au fost înlăturate sistematic de la demnitățile înalte Ierarhice, și înlocuite cu persoane fără valóre. Așa s'a strecurat între ele P. S. Melhisedec, atras de cuvântul de onóre dat de Domnitorul Ioan Cuza, ca în curând se va schimba orȃce inovare. Dar cãdând el s'a strecurat mai mult timp, până ce lucrurile s'au așezat. Acestă stare de nedreptate a iritat pe ómenii luminați din cler, și s'au hotărât a lupta contra regimului inaugurat; de aci se explică pentru ce un Filaret Scriban ședea retras în via sa,

un Neofit Scriban isolat și în opoziție cu regimul, de asemenea și alți prelați ai bisericeii. Acastă situațiune se resfrângea și asupra P. S. Bobulescu ca unul ce se număra între partisanii opuși regimului; așa că își procura existența dîlnică numai prin serviciul bisericești. În această luptă a luat parte și câșt-va Episcopi de diocóce de Milcov, ca Atanasie și alții.

La 1863 Septembrie în 17, P. S. Sa este decretat ca curator provisoriu, intereselor morale și materiale, a Monastirei Barnovscki din Iași, acésta cu ocazia secularisărei monastirelor închinata. La 1865 Ianuarie 23 este decretat ca îngrijitor al bisericeii Trei-Ierarhi din Iași. La 1867 Noembrie 30 este permutat prin decret domnesc de la Monastirea Trei-Ierarhi ca egumen la monastirea Sf. Spiridon din Iași, prin decretul No. 1787; dar curând prin intrigele metropolitane, este scos din acastă funcțiune. Aceste dese numiri și înlocuiri ne dovedesc starea precară în care se afla P. S. Sa în aceste timpuri. De atunci și până la 1872, P. S. Sa stă retras în viață privată, luptând împreună cu prietenii săi politici contra tuturor inovărilor făcute în biserică, de către fostul domn I. A. Cuza. Lurcurile merseseră prea departe, Ierarhia țerei romanești este acum divisată în două partide, una ce avea în mână biserică, puterea și sprijinul guvernului, dar care nu era în comunicație canonică cu cele-l-alte bisericeii surori ortodoxe, și declarată schismatică; alta ce era îndepărtată de la funcțiile Ierarhice, fără nici un sprijin, fără autoritate și fără mijlóce de luptă. Ast-fel o parte se bucura de dreptul *jus possedendi*, iar alta deși basată pe canóne, pe istoria bisericească și pe trecutul nostru istoric, și care nu viza alt-ceva de cât restabilirea bisericeii naționale pe bazele ei anterióre a rămas sistematic înlăturată de la putere. Lupta a continuat ani întregi, și nu s'a terminat de cât la 1873, când partida guvernamentală s'a ales cu menținerea pozițiunei lor în Biserică și Stat, dar învinși pe te-

renul teoretic, pentru că numai ast-fel a putut Biserica noastră națională Ortodoxă a intra în concertul celor-l-alte biserici ortodoxe. Cea-l-altă partidă sacrificând și ce nu avea și-a găsit mulțumirea în apărarea dreptății și în o recompensă platonice pentru serviciile aduse bisericei. Așa se întâmplă în omenire. Și apoi era greu ca corpurile legislative naționale, să dea un vot negativ față de atâtea persoane, din ierarhia superioară, care s'evârșise anî întregi misterele credinței noastre ortodoxe în biserica națională. Așa stând lucrurile și P. S. nostru Iosif Bobulescu ca și toți cel-l-alți a trebuit să sufere consecințele luptei. Nici unul, dar absolut nici unul din cei ce au luptat pentru restabilirea bisericei noastre pe base canonice, n'au obținut atunci nici un loc în gradele ierarhice ale bisericei noastre. În fine, cu ocazia neînțelegerilor dintre ambii Mitropoliți ai Țerei, în cestiunea precăderei, Mitropolitul Moldovei, Calinic Miculescu, este amenințat de a fi îndepărtat și înlocuit provisor prin P. S. Iosif Bobulescu, ca vicar al Mitropoliei, în calitate de Locotenent. Acastă împrejurare a înăsprit și mai mult relațiile sale față de autoritatea ierarhică din Moldova. Cu toate acestea la 1872 Maiu 28, P. S. Sa este numit în capul administrației bisericești la biserica Talpalarî din Iași, unde stă până la 1875, când este recunoscut iar ca superior bisericei Sf. Trei Ierarhi. La 1878 Aprilie 25, este confirmat în urma recomandării I. P. S. Mitropolit al Moldovei, în postul de Arhimandrit de Scaun al Mitropoliei din Iași. În fine la 1879 Iunie 2, este decretat în urma consimțimentului I. P. S. Mitropolit al Moldovei, iarăși ca Egumen la biserica Sf. Spiridon din Iași, post care l'a ocupat până când marele colegiu l'a ales ca episcop de Rîmnic Noul-Severin. Cu ocazia votării legii fundamentale a Bisericei noastre Ortodoxe române din 1873, P. S. Iosif Sevastias, își schimbă titlulara străină de Sevastias, numindu-se Botoșeneanu și încotenent Eparhiei Mitropoliei Moldovei și Sucevei. De-

venind vacant locul de Episcop al Râmnicului Noul-Severin, și intrunindu-se marele colegiu electoral, P. S. Iosif Botoșeneanu, este ales la 30 Noembrie 1880, Episcop al acestei eparhii. Candidatura sa a fost patronată de marele bărbat de stat Ioan Brătianu, care pentru meritele sale, precum și pentru prietenia ce avusese cu frații Scribanî, a socotit de cuviință să recompenseze cu această înaltă demnitate măcar pe unul care mai rămăsese din vechii luptători liberali ai Bisericii și Națiunii. Săvârșindu-se actul alegeții, este numit prin înalt decret No. 2817, episcop al acelei Eparhii la 7 Decembrie 1880. Iar la 11 Decembrie același an, sub No. 3562 se dă cartea Metropolitană prin care P. S. Sa se declară de canonic episcop al Râmnicului Noul-Severin.

Durata Episcopatului său este scurtă, de la 1880—1886. Cât timp însă a fost ca episcop, a purtat cu totă demnitatea această grea sarcină. Prin natura sa blândă și liniștită, prin sfaturile sale duhovnicești, prin purtarea sa modestă și populară, prin lipsa sa de un exterior pompos atrăgea și strângea în jurul său pe toți cei ce veneau în contact cu el, ca un bun părinte pe fiul său spre a-l sfătui. Cât timp a administrat acea Eparhie, credem că spunem adevărul, nimeni dintre clerici n'a fost nedreptățit, nimeni n'a fost jefuit, ci din contra toți au găsit în el pe adevăratul lor părinte blând, umilit și plin de bună-voință, de a da sfaturi potrivite, celor ce se depărta din calea cea dreaptă. A vizitat eparhia sa așa, că cunoștea de aproape trebuințele și dorințele fiilor săi sufletești. Era al tuturor înainte de a fi al său. Cât a stat la Episcopie a lăsat și urme de activitatea sa, a reclădit clopotnița Episcopiei ce există și astăzi, a făcut donațiuni pe la spitale, și ajutat cât putea pe oricine din punga sa.

Curând însă lovit de bătăie grea, a fost nevoit să se retragă, căci vedea singur că nu mai putea îndeplini după trebuință, îndatoririle sale Episcopale. De aceea retrăgându-

du-se de bună voie, Guvernul țerei i-a recunoscut o pensie viageră de 500 lei lunar.

P. S. Iosif Bobulescu a fost decorat la 1880 Maiu 10, cu ordinul Steaua României în gradul de ofițer, la 20 Maiu 1882, cu ordinul Corona României în gradul de mare Ofițer, iar la 1883 cu ordinul Steaua României în gradul de Comandor.

Acte de bine-faceri și donațiuni facute de P. S. Sa cunoștem următoarele :

1) Bibliotecii Seminariului Veniamin 700 cărți Istoria Bisericească a Românilor, socotită a 2 lei una; 900 Istoria Sfântă a Vechiului Testament a 1 leu una; 100 Istoria Bisericească generală a 1, 50 buzată; în total 1700 cărți în valoare de 2450 lei. Acesta donațiune a făcut'o la 1872 Septembrie 24 fiind în Iași.

Aceste scrieri au de autor pe P. S. Filaret Scriban, și sînt imprimate cu pesele P. S. Sale.

2) La 1881 Ianuarie 20, hărăzește suma de 10.000 lei spitalului Sf. Spiridon din Iași, cu simpla condițiune ca să se menție un pat în perpetuitate cu inscripțiunea: „Arhiepiscopul Iosif Bobulescu, smerit Episcop de Rîmnic“ și ca să se pomenească numele părinților săi Constantin Iereu, Maria Presbitera și Pulcheria presbitera (care a fost soția sa),

3) La 1883 Februarie 18, face donațiunea de 15.000 lei tot casei Sf. Spiridon din Iași, dar cu destinațiune de a se întreține paturile din acest venit în spitalul din Botoșani ce depinde de S-tul Spiridon.

4) La 1873 Martie 19, trecînd din viață P. S. Arhiepiscopul Filaret Scriban, chiar în casa P. S. Iosif Bobulescu de la biserica Talpalari, a lăsat moștenitor prin testamentul său pe P. S. Iosif Bobulescu, care a ereditat cu datorii grele via sa de lângă Socola; această vie la 1885 Iunie 1, o donează bisericii din comuna Burdujeni, zidită de Arhiepiscopul Filaret Scriban, după ce plătește toate sarcinile cu care era îngreuiată.

5) La 28 Octombrie 1885, dăruiește 8000 lei spitalului filantropic central din orașul Craiova, cu condițiune ca paturile să poarte inscripțiunea fundatorului.

6) La 1889 Iunie 7, Comitetul Permanent al județului Botoșani mulțumește P. S. Iosif Bobulescu pentru suma de 20,000 lei ce a făcut ca donațiune pentru spitalul din Burdujeni, locul nașterii fraților Scriban și a P. S. Sale.

Dacă lăsăm cele l-alte donațiuni mai mici, făcute la diferite școle și instituțiuni, resumăm numai pe cele făcute în regulă, investite cu toate formele cerute, suma totală a donațiunelor se ridică la 60,450 lei.

Acastă sumă e rezultatul economiilor sale. În viață trăia economic; îmbrăcat curat dar fără lăcuș, iar restul salariului său îl oferea instituțiilor publice și caselor filantropice precum și ospiciilor publice de care profită, lumea suferindă. Îmi lipsesc cuvintele de a aprecia marile merite ale acestui modest, dar vrednic păstor și milos creștin.

Ce n'ar fi putut face un altul, cu acești bani, și cu alții ce au lăsat ca moștenire rudelor sale? Ar fi trăit în lăcuș, și și-ar fi împletit cununii de lauri de la adulători și lingușitori, pe când el prefera viața simplă, după modelul învățătorului său.

O calitate particulară a P. S. Sale era și ospitalitatea. Ori-cine venea și ori-ce pe masă avea, cu el împărțea. Avea o inimă deschisă, din care cine-va vedea că lipsește ura, invidia, viclenia. Acesta a fost P. S. Iosif Bobulescu, și a cărui urme au știut să le imprime așa de bine în viața socială română, încât cei ce l-au cunoscut nu-l pot uita.

După cât îmi amintesc, a imprimat cu banii P. S. Sale următoarele cărți, spre folosul neamului românesc.

1) Istoria Bisericească Generală, scrisă de Prea Sfințitul Filaret Scriban.

2) Mărturisirea Ortodoxă, tradusă tot de P. S. Filaret Scriban, a doua ediție cu litere latine, cea întâiu fiind imprimată în Monastirea Neamțului, cu litere cirilice.

3) Istoria Bisericească a Românilor, un resumat făcut de P. S. Filaret Scriban, pentru usul școlărilor din Seminarul Socola, după bogatul material și documente ce P. S. Filaret fiind încă ca student în Academia din Chiev, îl adunase din diferitele bibliotecă din Rusia. Acest material a fost depus de mine în Academia Română.

4) Cuvintele funebre rostite, cu ocazia înmormântărei P. S. Filaret Scriban.

5) Viața și petrecerea S-tului Nicodim, după un vechiă manuscris.

În fine P. S. Sa, avea în scop de a imprima tôte discursurile bisericesti rămase după P. S. Filaret Scriban, dar surprindându-l fără veste bóla grea, nu și-a putut realiza această ultimă dorință. Multe din aceste discursuri le-am depus tot în Academia Română ¹⁾.

C. E.

¹⁾ Tôte funcțiunile ocupate, și tôte datele citate în această scurtă biografie, sînt luate din actele oficiale, pe care iubitul sôu frate, Nicolai Bobulescu, fost profesor și astă-đi retras ca pensionar, mi le-a procurat cu multă amabilitate, după cererea mea.

CRONICA BISERICII ORTODOXE ROMĂNE.

I.

Serbarea Jubileului de 400 ani al Catedralei din Huși.

În ziua de 29 Iunie a. c. o îndoită serbare religioasă a fost în capitala eparhiei *Hușului*. Pe lângă că s'a serbat patronii catedralei episcopale, Sf. Apostoli Petru și Pavel, s'a mai serbat încă și a 400 aniversare de la întemeierea acestei catedrale. Serviciul divin a fost oficiat de către P. S. Sa Păr. *Silvestru* al *Hușului* și de către P. S. Sa Păr. *Ieronim* al Romanului, la care au asistat toate autoritățile locale și mult popor credincios. La sfârșitul serviciului P. S. Sa Păr. *Silvestru* a ținut o predică în care a făcut istoricul Catedralei și în urmă a dezvoltat tema: „*Fiiți sfinți, precum și Eu, Domnul Dumnezeu Vostru sfânt sunt*“.

Această biserică catedrală a fost zidită în anul 1495 de către Marele Ștefan, Domnul Moldovei, în onoarea sfinților Apostoli Petru și Pavel, după cum se vede din inscripțiunea slavonă, care există și astăzi de asupra ușii acestei biserici. Iată textul ei în românește :

„Euseviosul și iubitorul de Christos Io Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn țerei Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod, a început și a zidit acest templu în numele sfinților, slăviților și tot laudaților corifeilor Apostoli Petru și Pavel, ce este în Huși pe Drâslaveț și s'a săvârșit în anul 7003 (1495), iar al Domniei lui, anul 38 curent, luna Noembrie 30“. Răposatul Episcop *Melhisedec* în cronica Hușilor susține, că această biserică a fost a curții domnescei

și nu monastire, căci ea n'a fost înzestrată cu nici un venit deosebit, precum făceaū tot-déuna ctitorii monastirelor și ai bisericilor și mai ales Domniū. Ba ce e și mai mult, nici chiar locul pe care era zidită biserica nu era proprietate a ei, ci loc domnesc până târđiū. Curtea domnească a fost înființată aci de Marele Ștefan, așa că de la el Hușii devinră reședința domnească asemenea cu Vasluiul, Romanul și Hârlăul. Catedrală a Episcopiei n'a devenit însă această biserică de cât pe la finele veacului al XVI-lea, când s'a înființat și Episcopia Hușilor ca a patra episcopie a bisericei Moldovei. Acésta resultă după răposatul Melhisedec din următóarele: 1) Până la finele veacului al XVI-lea ori unde se găsesc scriși episcopii țării prin documente, nirăirea nu se pomenește de al Hușilor. ci numai de al Romanului și al Radăușilor, împreună cu Mitropolitul; 2) De la finele veacului al XVI-lea se găsesc împreună cu cei doi Episcopi și a' treilea, Episcopul Hușilor; 3) In sinodicul Episcopiei de Huși cel întâiū episcop se pune *Ioan* contimporan cu *Eremia Movilă*, care a început a domni în decimea de pe urmă a veacului al XVI. 4) Temeiul cel mai mare este însă *uricul* lui *Eremia Movilă*, prin care pentru întâia dată se dau de la domnie moșii pentru întreținerea Episcopiei și Episcopia de Huși se numește în el: „nou zidită (adică creată) Sfânta Episcopie de Huși“.

Reproduc partea privitoare la acésta din acest important și prețios document:

„In numele Tatălui și al Fiului și a Sfântului Duh, Troiță sfântă deofinței și nedespărțitei. Iată eū roful stăpânului meu Domnului Dumneđeū și Mântuitorului nostru *Isus Christos* și Inchinător sfintei Troițe Ion *Eremia Moghila Voevod* cu mila lui Dumneđeū Domn țerei Moldovei. Iată Domnia mea bine am voit cu a noastră bună voire cu curată și luminată inimă și cu tot gândul și cu tot sufletu nostru și cu ajutorul de la Dumneđeū și cu sfatū și cu blagoslovenia a părinților noștri a Arhierieilor Mol-

dovei, Chir Georgie Moghila Arhiepiscop și Mitropolit Sucevei și Chir Agathon, Episcop Romanului și Chir Teodosie, Episcop Rădăuțului și Chir Ioan, Episcop Hușului și cu sfătuirea a tot sfatul nostru am făcut întru cinstea și slava Domnului Dumnezeu, făcătoriului Ceriului și a pământului și am dispus pentru mântuirea sufletelor celor mai înainte întru fericire răposaților, moșilo și strămoșilor și părinților noștri și pentru a noastră sănătate trupească și mântuire sufletească și pentru sănătatea și mântuirea Maicii Domniei mele Mariei, și pentru sănătatea și mântuirea a Domnei Domniei mele și de Dumnezeu dăruțiilor fiilor Domniei mele Ioan Constantin Voevod și pentru totă casa noastră și pentru pacea a toată țara noastră a Moldaviei. Am dat și am miluit a noastră sfântă rugă *cea făcută nouă Sfântă Episcopiea Hușului*, unde este hramul sfinților întru tot laudaților Apostoli Petru și Pavel, cu aceste sate: Satul Plopeni și satul Coziecei și Rășescii și Siliștea Crețescii și Spăriații, ce sunt în ținutul Fălciului și Căcăcenii la ținutul Lăpușnei și cu morii la Pănoaia, ce sunt la gârla Prutului, ce aceste mai sus scrise sate au fost drepte ale Domniei mele și sub ascultare la ocolul târgului nostru Hușului, ca să fie de la noi Sfintei Episcopii neclătite nici odinioară în vecii vecilor până când va sta acea sfântă biserică și cine vor fi acolo preoții călugări într'acea sfântă Episcopie cu tot soborul să aibă a ruga pre Domnul Dumnezeu neîncetat ziua și noaptea pentru sănătatea etc. etc. Tóte acelea scrise mai sus ca să fie de la noi uric de acum și până când va sta acea mai sus numită sfântă Episcopie“.

Episcopia de Huși s'a înființat în anul 1592 numindu-se Episcop *Ioan I*, după cum se constată acésta atât din sinodiceul Episcopiei, cât și din Uricul lui Movilă, amintit mai sus. Prida urmare Episcopia s'a înființat cu aproape 100 de ani mai târziu de cât biserica catedrală. Și cum că Episcopia de Huși era cea mai ténără între cele-lalte episcopii ale Moldovei e și faptul, că la tóte serbările locul întâi după Mitropolit îl ocupa Episcopul de Roman, apoi

al Rădăuților și în urmă al Hușiului. Și când era vre-o vacanță de Episcop în general se observa această regulă : Episcopul de Huși trecea la Rădăuți, cel de la Rădăuți la Roman, iar cel de la Roman la Mitropolie, așa că noua alegere de episcop se făcea mai tot-d'auna pentru Huși. (Vezi Cronica Hușilor de Melchisedec, pag. 11, 17, 90, 100, 101).

II.

Societatea Clerului Român, Ajutorul“.

Corpurile legiuitoare în ultima lor sesiune au recunoscut acestei Societăți caracterul de *persoană morală sau juridică*, iar Înaltul decret regal relativ la aceasta s'a și publicat în Monitorul oficial. Acest decret poartă No. 2737 din 29 Maiu 1895. Statutele acestei societăți erau deja sancționate prin decretul No. 2093/78. Ele au fost modificate însă de către Adunarea generală în ședința de la 14 Octombrie 1894 și pe baza acestor modificări i s'a și recunoscut titlul amintit.

Existența acestei societăți, cum și învestirea ei cu caracterul de persoană morală erau de cea mai mare necesitate pentru clerul Capitalei în special și pentru clerul țerei românești în general. De aceea, pentru importanța acestei societăți în viața bisericii noastre naționale, voi arăta în puține cuvinte, care sunt mijlocele pentru atingerea acestui scop și în cele din urmă, care sunt fazele prin care a trecut până la luarea formei actuale.

Scopul Societății este :

a) A forma un fond pentru ajutorarea familiilor sărace ale membrilor decedați și a membrilor cari ar deveni infirmi și fără mijloce ;

b) A asigura mutual cazul de înmormântare a membrilor ;

c) A ține conferințe de cuprins literar, didactic, pastoral și ritual ;

d) A realiza și alte bine-faceri prin înființarea de școli și institute filantropice.

Fondul Societății se formează :

- a) Din misele lunare ale membrilor ;
- b) Din premii e ;
- c) Din donațiuni și legături făcute de persoane bine-voitoare, cari vor purta numele de *donatori ai Societății* ;
- d) Din subvențiunile ce se vor acorda Societății de către stat, județe sau comună ;
- e) Din capitalizarea escedentelor anuale ;
- f) Din pro lusul ziarului Societății

Membri ai Societății po fi *toți clericii români hrototoniști*, cari vor cere înscrierea printr'o declarațiune scrisă, adresată Președinte ul Societății.

Acela care cere înscrierea ca membru, depune la casa Societății o premisă de 2 lei odată pentru tot-d'auna ca drept de înscriere, pentru care obține de la societate o diplomă de recunoștere. Membrul societar va plăti mensual 2 lei, iar plata se va face la finele fie-cărui trimestru

Societatea se organizează în secțiuni, instituite în orașele principale ale țerei și mai cu sémă în cele mai populate. O secțiune se va declara constituită îndată ce 16 membri vor adera la statutele acestei societăți. Centrul de administrație al Societății este secțiunea Centrală-Bu urești al carei Președinte de drept este I. P. S. Mitropolit Primat.

După cum s'a văđut, scopul acestei societăți e nobil,— e creștinesc și patriotic. Prin urmare, nu mai rămâne acum de cât, ca toți precții români să se grupeze în jurul steagului ei, căci cășt.gul va fi și material și moral. Societatea are ființă legală și e nevoie numai să i se dea și forța morală prin unirea dintre frați și atunci se póte prevedea cu siguranță, că tot darul desévêrșit se va pogori asupra ei. Iată o parte din căldurosul apel pe care comitetul acestei societăți il adresează preoților în 15 Noembrie 1894: „Preotul fără mijlóce și ajuns în neputință,

văduva și orfanii lui găsesc în sînul acestei societăți un sprijin călduros. De aceea Societatea face prin comitetul ei apel către toți preoții să se asocieze cu frații lor cari compun societatea și cu toții împreună să contribuie la mărirea fondului material ca, cât mai mult văduva și orfanii preotului și însuși preotul neputincios să-și îndulcească necazurile vieții.

Imbrățișind cu grabire ideea de asociațiune vom arăta, că știm a ne folosi de bine-facerile ce a adus civilizațiunea în lume, tinzînd ast-fel a ajuta nu numai pe fratele nostru, ci și chiar pe tot omul nevoiaș făcîndu ne pilda de ajutorare pentru toți aceia cari sunt încredințați păstoriei noastre sufletesci“.

Ideea formării acestei societăți a luat naștere în anul 1870. După mai multe întruniri și consfătuirii făcute de câți-va preoți tineri, absolvenți ai Seminarului Central din București (cursul superior) Societatea a fost declarată ca constituită și în scopul acesta a și adresat prin ziarul *Românul* un apel către cler și în genere către toți creștinii români.

În anul 1871 însă din cause necunoscute Societatea e desființată. Toți preoții capitalei și mai ales cei tineri, inițiatorii înființării ei au rămas dureros impresionati de această lovitură neașteptată. Cu toate acestea nu se descurajază și asteaptă cu încredere reînvierea ei. Acesta să și întîmplă în anul 1877, de când funcționează neîncetat. Prin urmare, această Societate are o existență de 19 ani și are și un capital de peste 60 000 lei, plus ajutóarele acordate văduvelor și orfanelor pînă în present, care se ridică la suma de peste 40,000 lei. „Efectivul Societății însă și bine-facerile ei s'ar întinde în măsură mai mare și ar realisa mai curînd fondarea ospicielor și internatelor pentru copii săraci în conformitate cu statutele, dacă numărul membrilor Societății ar crește“ se exprimă Comitetul Societății în apelul adresat clerului român și tuturor bunilor creștini,

III.

Am anunțat în numărul trecut al acestei reviste numele elevilor Seminarului Central, cari au obținut anul acesta diploma de capacitate. Publicăm în numărul acesta și numele elevilor Seminarului *Nifon Mitropolitul* din București, cum și numele elevilor Seminarului *Veniamin* din Iași, cari au obținut de asemenea anul acesta diploma de capacitate.

Seminariul Nifon Mitropolitul.

1) Barliba Ioan, 2) Boiu Boșcu, 3) Busuiocescu Demetru, 4) Georgescu Ioan, 5) Georgescu Georg, 6) Nanculescu Vasile, 7) Pompilian Jacint, 8) Popescu Alexandru, 9) Popescu N. Gorgota, 10) Popian Nicolae.

Seminariul Veniamin.

1) Grigorescu Demetru, 2) Rizescu Ioan, 3) Novac Teodor, 4) Negulescu George, 5) Ghiga Alexandru, 6) Diaconul Costin George, 7) Preotul Covatoriu Constantin, 8) Gheorghiu George, 9) Popescu Teodor.

Comisiunile esaminate aș au fost compuse din câte trei profesori ai fie-cărui seminar și presidate la București de P. S. Sa Păr. Atanasie Craioveanul. iar la Iași de dl. C. Erbiceanu, ambii profesori la Facultatea de Teologie.

G.....

CUVINTELE APOSTOLULUI PAUL.

DIN FAPTELE APOSTOLILOR.

(Urmare și sfârșit. Veđi Bis. Ortodoxă Română, anul XIX, No. 5, pag. 197 218).

Cunóștem deja textual cuvintele Apostolului Paul din Faptele Apostolilor, așa precum le raportă Luca Evangelistul, autorul acestei scrieri. Am vėđut atât cuvintele proprii ale Apostolului, cele ce sunt reproduse în acéstă scriere așa precum el le-a pronunțiat, cât și pe acelea pe cari conlucrătorul său Luca, le raportă aci în mod sumaric, numai după înțelesul lor, său mai bine đis, după ideile de căpetenie ce predominău cuvintările lui Paul.

Autorul «Faptelor» raportând cuvintele Apostolului Paul îl urmărește din ajunul convertirei séle la creștinism și până aprópe de sfârșitul activității séle apostolice, care este și sfârșitul vieții séle. El începe cu actele, viața și atitudinea Apostolului, față de creștinii, mai 'nainte chiar de a crede el în Christos; cu tóte acestea, pentru că scopul său nu era d'a ne da o istorie complectă a predicelor și a misiunii apostolice a Apostolului Paul, el nu ne raportă, precum am vėđut, de cât fórte puține cuvinte din activitatea marelui Apostol al neamurilor.

Ast-fel, despre predicile și cuvintele Apostolului ținute în sinagogele Damascului, cari au avut loc imediat după convertirea sa la credința în Christos, este raportat numai sumaric, că *apostolul a predicat pre Christos în sinagoge, vestindu-l Iudeilor de Fiul al lui Dumnezeu* ¹⁾. După acesta ne comunică fulminantele séle cuvinte pronunțate în Cipru contra magului Elymas ²⁾. Și imediat urmărește consecutiv două predică misionare ale Apostolului, una mai lungă ținută în sinagoga din Antiochia Pisidiei ³⁾, iar alta mai scurtă, ținută locuitorilor păgâni din Lистра ⁴⁾.

În urmă Luca amintește tot sumaric și foarte pe scurt despre mai multe cuvinte ale Apostolului, anume: despre un îndemn al său către credincioșii de curând convertiți în Lистра, Iconia și Antiochia ⁵⁾, despre darea de sémă a lui Paul și Barnaba făcută credincioșilor din Antiochia relativ de misiunea lor apostolică ⁶⁾, despre cuvintele acestor două apostoli ținute la sinodul apostolilor din Ierusalim ⁷⁾ și despre dialogul lui Paul cu mai marele închișorei din Filipi ⁸⁾.

După acesta tot sumaric și foarte prescurtat se amintește că Paul, predica și vestea *învierea și pre Christos în Athena* (εὐηγγελίετο τὸν Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀνάστασιν ⁹⁾) și imediat urmărește cuvântarea Apostolului ținută înaintea Areopagului atenian ¹⁰⁾.

În Capitolul XX al Faptelor, aflăm, cuvântarea de des-

-
- 1) Comp. Faptele Apostolilor IX, 20 și 22.
 - 2) Comp. Faptele Apostolilor XIII, 10 și 11.
 - 3) Ib. dem XIII, 16—41, 46 și urm.
 - 4) Comp. Faptele Apostolilor XIV, 15—17.
 - 5) Comp. Faptele Apost. XIV, 22.
 - 6) Ibidem 27.
 - 7) Comp. Fapt. Apost. XV, 12.
 - 8) Comp. Fapt. Apost. XVI, 31.
 - 9) Comp. Fapt. Apost. XVII, 18.
 - 10) Ibidem XVII. 22—31.

părțire a Apostolului, ținută către creștinii și presbiterii bisericii din Efes ¹⁾. Și după ea urmăzează mai multe cuvinte de apărare ale Apostolului ținute în Ierusalim și Cesarea asupra învinuirilor ce i se aduceau și pentru care el aci a fost aruncat în închisore și dat judecăței. Astfel aci ni se raportă apologia Apostolului în fața poporului ²⁾, înaintea Sinedriului ³⁾, înaintea guvernatorului Felix ⁴⁾, și înaintea Regelui Agripa și a Proconsulului Fest în Cesarea ⁵⁾.

În fine Faptele Apostolilor, închee, precum am văzut, cu cuvântarea Apostolului către Judeii din Roma ⁶⁾.

Acestea sunt toate locurile din Faptele Apostolilor în cari se cuprind cuvintele Apostolului Paul.

Dacă grupăm și privim mai de aproape aceste cuvinte, pentru a le studia și a ne da seama de ideile și învățătura evanghelică predicată de Apostolul Paul, observăm că cuvintele Apostolului, cuprinse în Faptele Apostolilor se resumă la cinci cuvântări mai mult sevă mai puțin extinse, cuprinse în capitolele XIII, XVII, XX, XXII și XXVI. În acestea sunt cuvintele proprii ale apostolului, pronunciate de el în împrejurări diferite, și mai tot-deuna grele și critice pentru el și viața sa.

În afară de aceste cinci cuvinte nu sunt de cât ore-cari mici locuțiuni ale apostolului, reproduse în mare parte de autorul Faptelor mai mult după înțelesul cuvintelor predicate de Paul. Așa în cât s'ar putea dice că esențialul cuvintelor apostolului Paul din Faptele Apostolilor, *il formeză cele cinci mari cuvântări sevă predică ale sevă amintite mai sus.*

¹⁾ Comp. Fapt. Apost. XX, 18—35.

²⁾ Comp. Fapt. Apost. XXI, 1—21.

³⁾ Comp. Fapt. Apost. XXII, 1 și urm.

⁴⁾ Comp. Fapt. Apost. XXV, 10—21.

⁵⁾ Comp. Fapt. Apost. XXVI, 1—32. XXV, 8—12.

⁶⁾ Comp. Fapt. Apost. XXVII, 17 și urm.

Aceste cinci predicii privesc după pozițiunea lor, raportul ideilor și scopul urmărit seîu avut în vedere de Paul, se grupéază ast-fel: Cele doué dintâi (cele din capitolele XIII și XVII) sunt cuvinte prin care apostolul are în vedere un scop misionar pentru a converti pe necredincioșii la credința în Christos. Și cel dintâi din acestea (din cap. XIII) este pronunțat de Apostol înaintea Iudeilor, în Antiochia; iar cel d'al doilea (cel din cap. XVII), îl pronunțé înaintea păgânilor idololatri, în fața Areopagului din Athena. Iar cele doué din urma (cele din cap. XXII și XXVI), sunt apologii ale apostolului. Una înaintea poporului Iudeu (cap. XXII), cea d'a doua înaintea stépânitorilor, înaintea regelui Agripa, a proconsulului și a tuturor autoritațiilor romane din Cesarea (cap. XXVI). În mijlocul acestor doué perechi stă cuvântarea pastorală a Apostolului către mai marii și capeteniile unei biserici creștine fondate de el (acésta este cuvântarea seîu îndemnul seîu pastoral, ca un cuvânt de despărțire, în care dá ultimele seîle consiliu presbiterilor și reprezentanților bisericei din Efes).

Ast-fel grupate cuvintele Apostolului Paul din Faptele Apostolilor, ele forméază un cerc precis și determinat despre fie-care gen de cuvântări rostite de el. Ele ne daú o probă despre scopul ce'l urmăria apostolul în diferitele circumstanțe în care se afla și cum el își da perfect seîmă, atât de gravitatea împrejurărilor în cari se afla, cât și de menirea Evangeliului lui Iisus Christos iconomisind împrejurările și cedând, pe cât era posibil, tuturor ca pre toți să'i dobândească. Pe de altă parte, fiind vorba de o ordine și legătură a ideilor între cuvintele Apostolului, așa cum ele se afla expuse în Faptele Apostolilor, este de netăgăduit că și autorul acestei scrieri, Luca, care a însoțit pe Paul și era de față mai pretutindenii, unde el a rostit aceste cuvinte, își are și el partea și meritul seîu,

prin faptul că a grupat după un plan determinat și cu artă aceste cuvinte.

Dacă examinăm împrejurările în care se afla Apostolul, când a pronunțat cuvintele séle din Faptele Apostolilor, și reflectăm la ideile cuprinse în ele, spre a le compara cu învățătura evanghelică cuprinsă în epistolele séle, cel dintâiu lucru pe care îl remarcăm este, că el, în toate epistolele séle vorbește și se adresază tot-déuna numai *către cei ce erau deja creștini, adică creșuseră în Christos și primiseră evangheliul său*, pe când în Faptele Apostolilor, *tot-déuna se adresază necredincioșilor Iudei său păgâni*, cărora le predică credința cea mântuitoare a Evangheliului lui Iisus Christos, îndemnându-i a o primi și a se face părtași mântuirii. În Faptele Apostolilor, el *o singură dată* grăește celor ce creșuse deja în Domnul ¹⁾.

Din această cauză Apostolul fiind nevoit să acomodeze cuvântarea sa după auditorii ce îl avea înainte, urmândă naturalminte ca limba, șirul ideilor, modul vorbirii și chiar fondul ideilor séle din cuvintele cuprinse în Faptele Apostolilor să fie într-o cât-va diferite de cele cuprinse în epistolele séle. Căci alta este a întări pre credincioși în credința ce ei au primit-o și o respectă ²⁾, și alta este a convinge pe necredincioși, și mai ales alt-fel este nevoit a vorbi cine-va când trebuie să se apere în fața regilor și a stăpânitorilor necredincioși despre o învățătură și religie nouă ce o predică și care de aceștia este considerată ca un atentat la religie, la datinele străbune, și la ordinea de Stat ³⁾. Și cu toate acestea cuvintele și apologiile A-

¹⁾ Aceasta este cuvântarea sa către Presbiterii și căpeteniile bisericești din Efes (Comp. Faptele Apostolilor, cap XX 17—35.

²⁾ Acesta se raportă la conținutul epistolelor Apost. Paul.

³⁾ Aceasta se poate și de ideia fundamentală a cuvintelor lui Paul din Faptele Apostolilor.

postolului Paul din Faptele Apostolilor sunt modele neîntrecute în istoria propagării și a dezvoltării creștinismului. A fost tot-deuna și sunt până în ziua de astăzi tipurile de la cari s'aŭ inspirat și se inspiră apologeții și misiunii creștinismului, cari n'aŭ îndestule cuvinte spre a arăta înțelepciunea, priceperea și prudența Apostolului. Ele sunt după Stanley, *invaluable models of missionary preaching* ¹⁾.

Ast-fel, dacă se observă ore-care deosebire asupra conținutului, seŭ mai bine ȃis, dacă în formă și chiar în fond cuvintele Apostolului Paul din Faptele Apostolilor, se deosebesc de cele cuprinse în epistolele seŭ, cauza nu este alta de cât acésta, la care naturalmente trebuia să se aștepte ori și cine. Cu tóte acestea, dacă auditorii aŭ necesitat acéstă diferență și dacă cuvintele Apostolului din Faptele Apostolilor adresate necredincioșilor, diferă de modul cum el vorbește în epistolele seŭ credincioșilor, nu este mai puțin adevărat că cuvântarea sa către credincioșii din Efes ²⁾, este cu totul în genul, stilul, fondul și forma cuvintelor Apostolului din epistolele seŭ. De altmintrelea, diferența ce ne ocupă, nu este ast-fel în cât să ne pună în îndoială de a atribui lui Paul, cuvintele ce Luca îi adscribe în Faptele Apostolilor. Iar pentru a învedera acésta, vom examina ideile și învățătura doctrinei evanghelice cuprinse în cuvintele Apostolului din Faptele Apostolilor, pentru a le compara cu cele cuprinse în epistolele seŭ. Și cu acésta se va dovedi și mai evident, că singura cauză ce a provocat acéstă diferență în cuvintele, predica și învățătura aceluiaș Apostol, nu a fost alta de cât deosebirea de auditori ce i-a avut în vedere și către cari s'a adresat.

Insăși scurta istorisire a autorului Faptelor despre pri-

¹⁾ Comp. Stanley, *Sermons and Essays*, pag. 168.

²⁾ Comp. Faptele Apostolilor XX, 17—35.

mele cuvinte și predică ale Apostolului Paul, îndată după convertirea sa la credința în Christos, ne arată ideea fundamentală care a dominat acele prime cuvinte evanghelizatoare ale Apostolului. Și această idee, nu este alta de cât aceea, care și mai târziu și în totă viața Apostolului, *este și formeză centrul tuturor ideilor cuprinse în predicele, cuvintele și epistolele séle*; adică mărturisirea: că *Iisus este Fiul lui Dumnezeu*. Căci autorul Faptelor ne spune, că Apostolul îndată a început a predica pre Christos, *că acesta este Fiul lui Dumnezeu* ἐκήρυσσε τὸν Χριστὸν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ¹⁾).

Dar să insistăm puțin asupra acestor cuvinte prin cari autorul Faptelor resumă obiectul prediceii și al discuțiilor lui Paul cu Iudeii din Damasc.

Orî și cum le vom lua, cuvintele acestea sunt așa de clare în cât nu le putem nici slăbi, nici altera sensul ce 'l aū; căci ele sunt explicate de însuși autorul Faptelor, care în vers. 22 al aceluiaș capitol, revine asupra lor, le explică și arată nu numai sensul lor, dar și modul cum Paul demonstra Iudeilor, că *Iisus este Christos. Fiul al lui Dumnezeu*.

Autorul Faptelor țice, că Apostolul *îndată după convertirea sa, predica în sinagoge pre Christos, că acesta este Fiul lui Dumnezeu* (καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσε τὸν Χριστὸν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ). Prin urmare este clar, că Paul predica pre Domnul *ca pre Messia cel așteptat* ²⁾, probând și demonstrând (συμβ. βᾶτων) ³⁾ Iudeilor, *că acesta este Christos, adică Messia, cel așteptat, și că el este Fiul lui Dumnezeu*. El le vestea nu numai venirea lui Messia

1) Veđi Fapt. Ap. IX, 20, comp. și vers. 22.

2) Cuvântul Χριστός după etimologia sa corespunde în totul ebreescului מָשִׁיחַ = Messia.

3) Comp. Faptele Apostolilor IX, 22.

dar pre Messia cel aşteptat îl predica în persóna lui Iisus Christos, dovedind, bine înţeles cu ajutorul Scripturei Vechiului Testament, pe de o parte, că *el este cu adevărat Messia*, iar pe de alta, că *este Fiul lui Dumnezeu*.

Aci nu póte dar fi vorba de un simplu nume, predicat de Apostol, precum susşine Meyer, care voeşte a crede că termenul ὁ ἑὸς τοῦ Θεοῦ este tot-déuna, identic şi egal cu Χριστός; căci dacă Χριστός este predicat şi demonstrat de Fiul al lui Dumnezeu, precum ne afirmă autorul Faptelor, nu înséamnă, că este unul şi acelaş lucru, numele ce Apostolul dă persónei ce o predică, cu calitatea şi însuşirile ce îi atribue şi dovedeşte că le are. De altmintrelea suposiţiunea lui Meyer este imposibilă, nefondată şi neprobată ¹⁾.

Aci sunt dar două lucruri distinse despre cari autorul Faptelor ne aminteşte că formaū obiectul predicei şi al discuţiunelor Apostolului Paul. 1) Că Iisus pre care el îl predica *este cu adevărat Christos*, adică *Messia cel aşteptat* şi 2), că acest Christos, *este Fiul lui Dumnezeu*.

Ambele aceste idei, autorul Faptelor le exprimă în vers 20 al cap. IX, când dice că Paul îndată după convertirea sa la credinţa în Christos a început a predica în sinagoge pre Christos (dicând şi susţinând) că el e-le Fiul lui Dumnezeu. Iar pentru că mulţi dintre Iudei nu credeaū seū se îndoiaū despre acésta, Apostolul le proba cu Scriptura, că Iisus carele *este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu*, că *este şi adevăratul Christos*, adică *Messia* ²⁾. Ast-fel că cele cuprinse în vers. 22 al cap. IX din Faptele Apostolilor, arată numai modul cuvântărei

¹⁾ Comp. Schmid neutest. Theologie I, 158, de Wette, com. in epis. către Rómani I, 4.

²⁾ Comp. Fapt. Ap. IX, 22.

și pe ce se baza Apostolul spre a convinge pre Iudei despre messianitatea lui Iisus, dovedind-o ca reală și adevărată. Dar această probă a Apostolului, nu este și nu poate fi nimic alt de cât un raport al celor ținute și predicate de el, cu cele cuprinse în Scripturile Sante ale Vechiului, adică *raportul între predicare și indeplinire*.

Numai ast-fel Apostolul putea să probeze Iudeilor și să-i convingă că Iisus din Nazaret, pe care îl predica, este cu adevărat Messia, cel așteptat; adică întemeindu-se pe dumnezeirea sa, și predicându-le, că *El este în adevăr Fiul lui Dumnezeu*. Și dacă pentru a proba messianitatea lui Iisus, Apostolul se întemeia pe Scriptură, din care își extrăgea probele și dovedile séle, pentru a-i convinge despre dumnezeirea sa, el, pe lângă Scriptură, se întemeia mai mult pe convingerea intimă ce o avea despre Iisus, convingere pe care o manifesta prin predica sa.

Ast-fel trebuiesc a fi înțelese cuvintele lui Luca, când ne spune că Apostolul predica în sinagogele Iudeilor din Damasc pre Christos, *că el este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu și Christos, adică Messia cel așteptat de popor*.

D'aci, adică de la începutul activității séle apostolice, *Iisus punctul central, ținta și scopul final al tuturor cuvintelor și predicelor Apostolului Paul*, raportate în Faptele Apostolilor, și mai ales acolo unde el n'are altă intențiune de cât a vesti tuturor mântuirea prin Evangeliul lui Iisus Christos.

Pe acest Christos—Mesia, în Antiochia îl predică și îl presintă *ca pre Mântuitorul cel promis, spre a ridica și mântui pre Israil*. «*Din semënța lui David, le dice, Dumnezeu, după făgăduință, a ridicat lui Israil Mântuitor pre Iisus*» ¹⁾. Iar mai marelui în-

¹⁾ Comp. Fapt. Apost. XIII, 23.

chisorei din Filipi il arată ca *calea care duce pre credincioși la mântuire*. Când acesta il întrebă, ce trebuie să facă spre a se mântui, el îi răspunde: «*Crede în Domnul Iisus și te vei mântui tu și casa ta*» ¹⁾).

În Tesalonic *II* numește rege și din această cauză Iudeii, cari erau scandalizați de predica Evangeliului și a mântuirii prin Iisus Christos, restălmăcesc cuvintele Apostolului în fața autorităților romane, acuzându-l că el predică contra ordinelor Cesarului și ține, că *Iisus este alt rege* (βασιλέα ἕτερον εἶναι Ἰησοῦν) ²⁾).

În Athena, din cuvintele ce ne raportă autorul Faptelelor, s'ar părea că Apostolul nu a menționat numele lui Iisus; cu toate acestea când el ține, în fața Areopagului, că «Dumnezeu a hotărât o țară în care va să judece lumea «în dreptate, prin bărbatul pe care el l-a orânduit «(ἐν ἀνθρώπῳ ᾧ ὠρίσε), dând tuturor siguranță despre acesta prin învierea lui din morți» ³⁾, este evident că înțelege pre Iisus Christos, pe care și aci il are ca tema principală și scopul final al cuvântării sale.

Efesenilor în faimosa sa locuțiune pastorală le reaminteste și le recomandă cu dinadinsul, să păziască și să păstreze aceea ce tot-deuna le-a spus și le-a predicat, adică *credința în Domnul nostru Iisus Christos* (πίστιν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν) ⁴⁾.

De asemenea, atât în fața Iudeilor din Ierusalim, cât și înaintea lui Fest și a regelui Agripa, el mărturisește cu curaj și fără teamă, *credința sa neîndoelnică în Iisus Domnul*, pe care il presintă ca pre Messia cel adevărat, căci în persoană sa se împlinesc toate cele cuprinse în Lege și în Profeții.

¹⁾ Comp. Fapt. Apost. XVI, 31.

²⁾ Comp. Fapt. Apost. XVII, 7.

³⁾ Comp. ibidem 31.

⁴⁾ Comp. Fapt. Apost. XVIII, 20; XXII, 18, XXVI, 15 etc.

Aceiași temă a avut-o Apostolul și când a vorbit Iudeilor din Roma, când aceștia au venit la el spre a asculta vestirea sa. «*Orânduindu-î o anume ȳi, ȳice autorul Faptelor, «aũ venit la dũnsul, unde gãzduia, «mulȳi, cãrora mãrturisind le spunea de împãrãȳia «luĩ Dumneȳeũ, dovedindu-le cele despre Iisus, «din legea luĩ Moisi și din profeti, de dimineaȳa «și pãnã sãra»* 1).

Ast-fel dar, în cuvintele Apostolului Paul din Faptele Apostolilor, Paul de la început, adică îndată după convertirea sa, de când a început a vesti evangeliul și până la venirea sa la Roma, subiectul de căpetenie în toate cuvintele și predicile sãle a fost *Iisus Christos predicându-l ca Christos, Messia, Fiul luĩ Dumneȳeũ*.

Descriind în urmă persõna luĩ Iisus Christos, Apostolul spune cã este *fiul luĩ David*, adică *descendinte al acestuia* 2), dar îl mãrturisește în acelaș timp de *Fiul luĩ Dumneȳeũ*, aplicând asupra luĩ, resp. asupra învierii sãle din morȳi, cuvintele psalmistului care ȳice: «*Fiul meu ești tu, eu astã-ȳi te-am nãscut*» 3).

Pentru a confirma adevãrurile mãrturisite și predicate de el, anume: cã *Iisus din Nazaret este Messia, Mãntuitorul și Fiul luĩ Dumneȳeũ*, Apostolul se basãzã pe *învierea sa din morȳi*. Acãsta rezultã cu multã claritate, mai ales din cuvẽntarea sa ȳinutã înaintea areopagului athenian, unde relativ de Iisus Christos ȳice: «*Dumneȳeũ a incredinȳat pe toȳi înviindu-l <pre el din morȳi>*». (Ὁ θεὸς πιστὶν παρέσχε πᾶσιν, ἀναστῆσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν) 4). Adică a dat tuturor încredinȳarea

1) Comp. Fapt. Apost. XXVIII, 23.

2) Comp. Fapt. Apost. XIII, 23, 33.

3) Ibidem 33.

4) Comp. Faptele Apost. XVII, 31.

cea mai sigură, prin învierea din morți a lui Iisus ~~Christos~~ că el este Messia cel așteptat pentru a mântui lumea și a scóte din legăturile păcatului și ale morței.

Tot pe învierea din morți a lui Iisus se basază Apostolul, spre a l' predica de Messia și Fiul lui Dumneđeu și în cuvântarea sa ținută în sinagoga din Antiochia Pisidiei. Și acestor Iudei ca și atenienilor le đice: «Iar

Dumneđeu l'a sculat din morți și el s'a arătat «în multe đile discipulilor celor ce s'aũ suit cu «dânsul din Galilea în Ierusalim, cari sunt martorii săi cătră popor» 1).

De o potrivă de tare și puternica ca și acéstă probă consideră apostolul împlinirea profețiilor Vechiului Testament în persóna lui Iisus Christos. Pe acéstă se basază ca și pre învierea din morți a lui Iisus, pentru a proba messianitatea sa. Uz d'acéstă probă face Apostolul chiar de la începutul apostolatului său, și chiar în Damasc. Aci vedem că el prin acéstă *confusa* pre Iudei cei ce nu credeaũ și prin împlinirea profețiilor, *le dovedea* că Iisus este Christos, adică prin faptul că el le constata cu concursul legii și al profețiilor, că în persóna lui se împlinesce tot ce este profetizat despre Messia 2).

De acéstă probă uzéză de asemenea în cuvântarea sa din sinagoga Antiochiei Pisidiei, unde Paul prin ea probéză Iudeilor: a) Descendența lui Iisus din familia regală a lui David 3), b) Mórtea sa care trebuia să aibă loc pentru mântuirea noastră 4) și c) Învierea sa din morți, prin care el a triumfat asupra păcatului și a morții aducând prin ea mântuirea tuturor celor ce vor crede în

1) Comp. Fapt. Ap. XIII, 30, 31.

) Comp. Fapt. Apost. IX, 20—22.

3) Comp. Fapt. Ap. XIII, 23.

4) Ibidem 27—29.

numele lui ¹⁾. Cu alte cuvinte Paul împlinirea profețiilor o vede ca și toți ceilalți apostoli și ca și evangeliștii, în toate actele cele mari ale vieții lui Iisus Christos. Și predicând că Iisus a murit, s'a îngropat și a înviat din morți, așa precum scripturile prețeauă despre Messia, cel așteptat, întru acesta el este de perfect acord cu cele ce se scrie Corintenilor în prima sa epistolă ce a trimis acestora ²⁾.

Dar din acestea rezultă și un alt fapt pe care apostolul, în predicele și cuvintele séle, pune de o potrivă bază ca și pe învierea lui Iisus, *pentru a proba messianitatea și dumnezeirea sa. Acesta este mórtea cea de bună voe a lui Iisus, adusă ca sacrificiu expiatoriu pentru mântuirea noastră.*

Apostolul arată că Iisus Christos a fost dat morții fără ca să fi fost în el vre-o vină (υηθεύσαν άτιαν θανάτου εύρόντες) ³⁾, alt-fel precum profeții preșiseseră despre Messia ⁴⁾. Iar mórtea sa, este temelia bisericeii *pre care a dobândit'o prin sângele său* ⁵⁾.

Apostolul pune dar mare preț *pe mórtea lui Iisus și pre sângele său*, pe care îl consideră ca vęrsat pentru mântuirea nós ră și ca mijlocul prin care el a atras la sine sufletele credincioșilor, cari compun biserica sa uniți prin credința, *că prin mórtea Domnului nostru Iisus s'a adus sacrificiũ de bună voe pentru mântuirea noastră.*

Ast-fel mórtea lui Iisus Christos este considerată de Apostol, ca și învierea Lui din morți, argument și probă

¹⁾ Ibidem 30—37.

²⁾ Comp. I Corint. XV, 3 și urm.

³⁾ Comp. Faptele Apost. XII, 28.

⁴⁾ Ibidem 27, 29.

⁵⁾ Comp. Fapt. Apost. XX, 28.

puternică despre messianitatea și dumnezeirea sa și o raportă foarte des în cuvintele séle, conlegând cu ea, ca și cu învierea lui Iisus, mântuirea noastră. Argumentul morței lui Iisus Christos, ca mijloc pentru mântuirea ómenilor, este foarte la locul său în predicele misionare ale Apostolului către necredincioșii Judei și păgâni. În toate timpurile misionarii creștini s'aú servit cu mare succes de el în predicele lor către necredincioși și se servesc încă cu mare folos până în ziua de astăzi. Căci, în adevăr, totă mintea și rațiunea omenescă se declară învinsă, aflând că Dumneșeu, pentru marea sa iubire de ómeni, a dat morței pre însuși Fiul său ¹⁾, carele, aducându-se pre sine sacrificiu expiatoriu pentru ómenirea cea păcătósă, a primit a muri cu mórtea cea mai batjocoritoare și rușinosă, cu mórtea de cruce, El carele era Messia, Fiul lui Dumneșeu.

Dar Iisus din Nazaret, Fiul lui David, fiind Fiul lui Dumneșeu și adevăratul Messia, cel așteptat și promis, Apostolul învață, că el de și a primit mórtea pentru a ne izbăvi de păcat, dar înviind din morți cu puterea sa cea dumnezească, are viață eternă; căci nu mai este supus stricăciunei. «*Dumneșeu l'a sculat pre el din morți, fără a se mai întorce spre stricăciune*;—dice Apostolul către antiochienii Pisidiei,—*căci nu lasă Dumneșeu pre sântul său să vadă stricăciune*» ²⁾. Prin urmare, fiind-că ne-am mântuit prin *harul său*, Lui datorim mântuirea noastră, căci El este Mântuitorul (δ Σωτηρ), atât al lui Israil, cât și al tuturor ómenilor ³⁾.

Vestea despre Iisus Christos, este *cuvântul mântuirii* (δ λόγος τῆς σωτηρίας) ⁴⁾.

¹⁾ Comp. Ioan II, 16.

²⁾ Comp. Faptele Apost. XI, I, 30. 34, 35.

³⁾ Comp. Ibidem 23.

⁴⁾ Comp. Ibidem 26.

» *Te vei mântui tu și casa ta*, ȃce Apostolul maĩ «marelui ȃnchisorei din Filipi, *dacã vei crede ȃn Iisus «Christos»* ¹⁾.

Evangeliiul lui Iisus Christos, este: *Evangeliiul harului lui Dumneȃeũ* (τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ) ²⁾, *este ȃnsuși cuvȃntul harului seũ* (ὁ λόγος τῆς χάριτος αὐτοῦ) ³⁾.

Acest har al lui Dumneȃeũ care se comunicã ómenilor prin Iisus Christos, apostolul ne ȃnvãã cã constã *din ertarea pȃcatelor* ⁴⁾. «*Deci, sã fie cunoscut voue, bãrbați frați*, ȃce el acelorași antiochieni ai Pisidiei, «*cã prin acesta (prin Iisus Christos), vi se dã ertarea pȃcatelor; și de tóte (pȃcatele) de cari nu ați putut lua ȃndreptare prin legea lui Moisi, prin acesta (Iisus Christos) tot cel ce crede se ȃndreptã*» ⁵⁾.

Cuvintele Apostolului sunt clare; prin ele ne spune, cã tot cel ce crede ȃn Iisus Christos, prin acȃstã credinȃ se ȃndreptã, scapã și se mântue de tóte pȃcatele, și de acelea, de cari n'a putut a se ȃndrepta prin paza tuturor prescripȃiunelor legii lui Moisi.

Comentatorii maĩ noui, maĩ ales protestanȃii, fac mult caz de sensul acestor cuvinte ale apostolului ⁶⁾. Ei discut mult maĩ ales asupra pȃcatelor la care se referã Apostolul prin cuvintele din vers. 39. Unii susȃin, cã aci nu ar fi vorba de cãt de ertarea acelor pȃcate, pe care legea lui Moisi nu le putea erta.

Pentru cã se face mult caz de sensul acestui loc ȃn care apostolul aratã proeminenȃa Evangeliiului lui Iisus

1) Comp. Faptele Ap. XVI, 24.

2) Comp. Faptele Ap XX, 24.

3) Comp. Faptele Ap. Ibiȃem 32.

4) Comp. Faptele Ap. XIII, 38.

5) Comp. Ibiȃem 39.

6) Comp. Schwegler Nachapostol. Zeit II, 96 seq.

Christos asupra lezei mosaice, să insistăm puțin asupra lui.

În textul original grec, cuvintele apostolului sunt următoarele: Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἀμαρτιῶν καταγγέλεται καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως δικαιοθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. Iar traducerea lor este: «Deci să știți voi bărbați frați, că prin acesta (Iisus Christos) vi se dă vouă ertarea păcatelor; și de toate păcatele de cari nu ați putut a vă îndrepta prin legea lui Moisi, prin el (prin acesta, Iisus Christos), tot cel ce crede se îndreptă» ¹⁾.

Apostolul predicând Iudeilor din Antiochia Pisidiei, după ce admiră și laudă pietatea și religiozitatea lor către lege și profeți, numindu-i pentru acésta *temători de Dumnezeu*, le spune că toate acestea (legea și profeții), duc la credința în Iisus Christos Messia. Acesta este împlinirea tuturor promisiunelor ce Dumnezeu a făcut părinților lor. Și ast-fel, prin el, carele este Fiul lui Dumnezeu, se restabilește legătura harică întreruptă prin păcat între Dumnezeu și om. Pentru acésta Apostolul le anunța, că prin El, prin adevăratul Mesia, Iisus Christos, Fiul lui Dumnezeu, *dobândesc ertarea păcatelor*, adică se îndreptă înaintea lui Dumnezeu pentru păcatul sêvêrșit. Și ca să le arate că altul este harul evagelic, ce li se dă prin credința în Iisus Christos, și că nu trebuie să fie confundat cu harul și îndreptarea ce o așteptaū ei,—bine înțeles tot de la Dumnezeu,—prin paza prescripțiunilor lezei, și să nu mai rămână nici o îndoială în sufletul lor despre puterea harului evagelic, singurul prin care pot dobândi îndreptare de toate păcatele, le țice: «Să știți fraților, că «numai prin Iisus Christos vi se pôte da ertare de păcate, «și numai prin el vă puteți îndrepta de toate păcatele, chiar «și de acele păcate de cari n'ați putut a vă îndrepta prin «păzirea și îndeplinirea tuturor prescripțiunilor lezei .

¹⁾ Faptele Apost. XII, 38—39.

Acesta este sensul cuvintelor Apostolului și ori-ce altă interpretare este respinsă de context, și de înțelesul real, natural și nesilit al textului.

Cum ar putea fi vorba aci numai de ertarea acelor păcate de care omul nu se putea îndrepta prin paza prescripțiunelor legii (Schwegler, comp. locul citat), când apostolul dă clar: «Prin acesta fraților vi se dă *ertarea păcatelor*, chiar și aceluia de care nu ați putut a vă îndrepta prin legea lui Moisi». Dacă Apostolul ar fi voit să predice prin credința în Iisus Christos numai ertarea acelor păcate, de cari n'ați putut Judei dobândi îndreptare prin paza legii, atunci ce rost mai au cuvintele apostolului din vers. 38? În plus, că după o astfel de interpretare, Apostolul pe lângă că ar fi recunoscut ființa și exercițiul legii mosaice, chiar și sub revelațiunea evanghelică, dar admițând o astfel de interpretare, punem pe Apostol în contradicțiune cu el însuși; căci cine nu știe cum privea el legea și practica ei, și ce direcțiune voia el să imprime evangeliului?

În cuvintele Apostolului cari sunt din cele dintâi timpuri ale activității sale apostolice, noi nu trebuie să vedem alt-ceva de cât modul cum el judecă și apreciază legea lui Moisi. După care apostolul crede și predică, că omul prin legea lui Moisi, adică prin practicarea și păzirea prescripțiunilor acelei legi, nu putea dobândi ertarea păcatelor, nici nu se putea îndrepta înaintea lui Dumnezeu, și că această ertare a păcatelor și îndreptare, o are numai cel ce crede în Iisus Christos. Prin aceasta se arată și deosebirea pe care apostolul o face între legea lui Moisi și Evangeliul lui Iisus Christos, deosebire care se vede mai în toate predicile, cuvintele și epistolele sale în care nu numai că remarcă distincțiunea ce o face, dar se ved chiar tendințe antinomistice ¹⁾.

) Să se vadă în special Epistola sa către Galateni.

Mijlocul prin care ne facem părtași mântuirii în Iisus Christos, apostolul Paul ne spune, că este *penitența și credința*. El predică că cei ce voesc a se mântui, trebuie *a se pocăi și a se întorce la Dumneșu, făcând fapte demne de penitență* (μετανοοῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεόν, ἀξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντες) ¹⁾. Penitența și întorcerea la Dumneșu, se probază prin credința în Iisus Christos. Pentru acésta autorul Faptelor ne spune că apostolul predica tuturor Iudeilor și Ellinilor, pocăința către Dumneșu și credința în Domnul nostru Iisus Christos. (διὰ μαρτυρούμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλησι τὴν εἰς τὸν Θεόν μετάνοιαν, καὶ πιστιν τὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν) ²⁾, îndemnându-i și dicându-le a crede în Domnul Iisus Christos, pentru a se mântui (πιστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ σωθήσῃ) ³⁾; căci tot cel ce crede se îndreptă și se mântuește (πᾶς ὁ πιστεύω δικαιούται) ⁴⁾.

În opoziție cu penitența și credința în Iisus Christos, pentru obținerea mântuirii și ertarea păcatelor, Apostolul ne învață că este *desprețuirea și lepădarea cuvântului lui Dumneșu, purtare, prin care omul se condamnă pre sine ca nedemn pentru viața eternă* (ἀπωθεῖσθαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ οὐκ ἄξιον κρίνειν ἑαυτὸν τῆς αἰωνίου γωῆς) ⁵⁾. Dar pentru că Evangeliul este voia și hotărîrea lui Dumneșu pentru mântuirea ómenilor ⁶⁾, Dumneșu chiamă la sine și la mântuire pre toți ómenii, pentru a moșteni împărăția cerurilor și a-i face pre toți părtași vieții viitoare ⁷⁾. Iar credincioșii, cu toții împreună Iudei și Păgânii, forméză o turmă cuvântătoare, cu toții a-

¹⁾ Comp. Fapt. Apost. XXVI, 20, veđi și X(II), 24; XIV, 15; XV(II), 30.

²⁾ Comp. Fapt. XX, 21.

³⁾ Comp. Fapt. Apost. XVI, 31.

⁴⁾ Comp. XI(II), 39 comp. și XVII, 31; XXVI, 17.

⁵⁾ Comp. Fapt. Ap. XII, 46.

⁶⁾ Comp. Fapt. XX, 27.

⁷⁾ Comp. Fapt. Ap. XX(II), 32.

parținând și formând *Biserica lui Dumnezeu* (ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ), care sta sub privigherea și conducerea Sântului Spirit, carele comunică credincioșilor ce compun biserica, harul lui Dumnezeu, și îi renaște moralmente către viața cea adevărată, după Dumnezeu, spre a'î învrednici de viața viitoare ¹⁾.

În fine pentru a încheia cu ideile fundamentale cuprinse în cuvintele Apostolului Paul din Faptele Apostolilor, vom raporta cele ce autorul Faptelor ne spune despre atitudinea Apostolului față de Păgâni. Ea merită o deosebită atențiune.

Apostolul aci vestește pre Iisus Christos și mântuirea genului uman deopotrivă Iudeilor și păgânilor. Modul însă cum el predică păgânilor pe Christos și mântuirea, este cu totul diferit.

Cuvintele sale prin care se adresază păgânilor sunt cuprinse în capitolele XIV și XVII.

Aci, Apostolul foarte sumaric resumă totă vestirea Evangeliului lui Iisus Christos prin următoarele precepte și învățături.

1) Dumnezeu cel viu carele a creat cerul și pământul, marea și toate cele ce sunt într'ânsele, și a făcut dintr'un sânge tot neamul omenesc să locuiască pre totă fața pământului, *El nu s'a lăsat pre sine fără mărturie, ci s'a descoperit și păgânilor, făcând bine*, dând din cer ploii și timpri fructiferi, bine-cuvântând cu hrană și umplând de veselie inimele ómenilor ²⁾. El a sădit în inimele lor simțul cunoșterii de Dumnezeu, ca să'L caute, că dóră L'ar afla, fie că nu este departe de fie-care din noi.

2) Dumnezeu nu voește ca ómenii creați de El, dupre chipul și asemănarea sa, și cari sunt fiii săi, de un neam cu el, să se afle în întunerec și în rătăcire, ci să'l cu-

¹⁾ Comp. Faptele Apost. XX, 28.

²⁾ Comp. Fapt. Apostolilor XIV, 15—17 XVII, 23—24, 26, 27 seq

nóscă și să'l adore pre El adevăratul Dumneđeű. Să nu se mai închine la idoli, chipuri cioplite pe cari să le credă drept dumneđei ¹⁾).

3) Dumneđeű a trecut cu vederea până acum timpul de neștiință și de necunoștință în care a fost și s'a aflat omenirea, despre El. Apostolul ție: *«Dumneđeű în timpii trecuți a lăsat tóte națiunile să umble în căile lor, și acești timpî ai neștiinței, El îi a trecut cu vederea ²⁾»*.

4) Dar timpurile acestea trecênd, și El descoperindu-se ómenilor prin Fiul sêű, cere de la aceștia ca să părăsiască cultul idolilor, și să se reîntórcă la El, Dumneđeul cel viu și adevărat, prin penitență. *«Să vă întórceți, ție apostolul păgânilor din Listra Licaoniei și celor din Athena, «de la cele deșerte, spre Dumneđeul cel viu, căci el trecênd cu vederea timpii aceștia ai neștiinței, acum ordonă tuturor ómenilor de pre-tutindenea să se pocăiască» ³⁾»*.

Cu multă precauțiune Apostolul le anunță împărăția lui Mesia, care constă din credincioșii ce compun biserica lui Dumneđeű pre care Iisus Christos a rescumparat' o cu scump sângele sêű. Timiditatea Apostolului era justificată prin faptul, că păgânii cari erau cu totul pironiți la cele pămênestești și materiale, fórte cu greű se puteau ridica la concepțiunea celor spirituale spre a pricepe împărăția spirituală a lui Messia ⁴⁾. Cu tóte acestea nu esita d'a anunța atenienilor timpurile glorióse ale lui Messia, care a început prin învierea lui Iisus Christos din morți ⁵⁾.

Acestea sunt ideile fundamentale pe care le găsim în Faptele Apostolilor ca predicate de Apostolul Paul Iudei-

¹⁾ Go np. Fapt. Apost. XVI, 27, 29, comp. și vers. 22.

²⁾ Comp F. pt. Apost. XI, V.

³⁾ Comp. Fapt. Apost. XIV, 15; XVI, 30.

⁴⁾ Comp. Fapt. Apost. XX, 28, XVI, 7.

⁵⁾ Comp. Fapt. Apost. XVII, 31.

lor și Păgânilor, cu privire la Evangeliul lui Iisus Christos și la mântuirea ómenilor prin învățatura, mórtea și învierea sa.

Dacă comparăm învățatura predicată de Apostolul Paul așa precum o aflăm expusă în Faptele Apostolilor, cu ideile predicate de el, cuprinse în epistolele séle, găsim cea mai perfectă asemănare și identitate asupra următorilor învățături esențiale:

a) *Despre persóna lui Iisus Christos și opera sa.*

1) In Faptele apostolilor, apostolul Paul predică Iudeilor și Păgânilor, că *Iisus din Nazaret*, carele după natura sa umană este descendinte al lui David, *este cu adevărat Messia și Fiú al lui Dumneđeú, încredințând pre toți despre acésta prin învierea sa din morți*. Acéstă idee este proprie a Apostolului Paul, și se află numai în epistolele séle ¹⁾. Apostolul Petru nici odată nu o atinge în cuvintele și epistolele séle.

2) Venirea lui Iisus Christos în lume, are de scop mântuirea genului uman. Sêvêrșirea actului mântuirii, Apostolul 'l conlégă: a) *Cu mórtea cea de bună voe a lui Iisus pentru pécatele nóstre, primind a suferi mórtea El cel fără de pécát*, și b) *cu învierea sa din morți*. Și pe aceste două acte ale vieței séle messianice, el întemeiază tótă predica sa despre mântuirea ómenilor. Despre cele-l-alte fapte ale vieței pămêntești a lui Iisus Christos, apostolul menționéză așa de puțin în Faptele Apostolilor ca și în epistolele séle. In schimb însă autorul Faptelor ne spune că apostolul Petru asupra acestora punea mare preț și despre acestea vorbește fórte pe larg ²⁾.

Modul acesta d'a privi actul mântuirii genului uman și de a'l atribui *morței și învieri* lui Iisus Christos, este iarăș un mod propriú d'a vedea al Apostolului Paul. Puterea morței și a învieri Domnului, el o trîmbitéză și

¹⁾ Comp. Epíst. Rom. I, 4.

²⁾ Comp. Fapt. Apost. X, 37 și urm.

o predică în acelaș mod în epistolele séle. Și orî de câte orî are ocașiune de a vorbi păgânilor, mai ales, despre mântuire, tot-déuna găsim la el acelaș mod de argumentare. Ast-fel, Romanilor în epistola sa le ȃice: «*Iisus Christos s'a dat pre sine morȃei pentru pȃcatele nȃstre, și s'a sculat (a înviat din morȃi) pentru îndreptarea nȃstră* ¹⁾. *Iar Dumneȃeș cel ce nu a cruȃat pe Fiiul sēș, ci l'a dat morȃei pentru noi toȃi, cum nu ne va dăruî împreună cu el tȃte? Cine va acuza pre aleșii lui Dumneȃeș? Oare Dumneȃeș, cel ce îi îndreptēză? Cine va condamna? Oare Christos cel ce a murit, mai mult încă, cel ce a înviat, care și șede d'a drepta lui Dumneȃeș și mijlocește pentru noi*» ²⁾.

Prin urmare atăt în Faptele Apostolilor cât și în epistolele séle, Apostolul Paul, privește *mȃrtea și învierea* lui Iisus Christos ca probe despre messianitatea sa, pentru a fi recunoscut ast-fel și a i-se atribui în mod faptic și real mântuirea ómenilor.

b) *Despre pȃcat și graȃie.*

1) Înainte de graȃie, adică înainte de harul mântuirii dat ómenilor prin Iisus Christos, înainte prin urmare de harul evangelic, apostolul Paul, în Faptele Apostolilor predică tuturor *că lumea a fost sub pȃcat*, adică sub greutatea pȃcatului în care căduse și era deȃinută prin pȃcatul primului om, strămoșului nostru Adam. Legea dată Iudeilor, față de pȃcat, n'a putut folosi; căci n'a putut da ómenilor deslegarea, nici a aboli pȃcatul ³⁾. Mai mult încă, ómenirea aflându-se deȃinută în legăturile pȃcatului, cari erau legăturile morȃei, ea se *află în neștiinȃ, în întuneric, în umbra morȃei*. Și acēștă neștiinȃ, care

¹⁾ Comp. Rom. IV, 25.

²⁾ Comp. Rom. VIII, 32—34.

³⁾ Comp. Fapt. Apos. XIII, 38 și urm.

făcea pre ómení sã nu recunóscã pre Dumneþeþu, þi sã nu bage în sémã nici o probã din acele ce manifesta în naturã existenþa sa, era generalã þi cuprinsese întreg genul uman. Ea aruncase lumea pãgãnã în cea mai înjositã idololatrie þi superstiþiune, fãcãnd'o sã îndumneþeascã þi sã adore totul, fãrã ca sã cugete dacã elementele þi lucrurile ce le considera ca dumneþei, puteãu sã le ajute la ceva ¹⁾. Insuþi Israil se aflã în aceiaþi neþtiinþã, ignoranþã þi întuneric. Apostolul þice Iudeilor din Antiochia Pisidiei, cã *«cei ce locuesc în Ierusalim þi diregãtorii lor necunoscënd cuvëntul mãntuirei, þi neînþelegënd glasul profeþilor cari se citeãu în tóte sãmbetele, aũ condamnat pre Iisus Christos la mórte, mãcar cã nici o vinã de mórte n'aũ aflat într'insul»* ²⁾.

Iar asupra acestui timp de neþtiinþã þi ignoranþã ce a precedat apariþiunea luminei evangelice, timp în care a domnit pãcatul þi mórtea, Dumneþeþu s'a arãtat îndelung rãbdãtor.

2) Harul evangelic dã ómenilor aceea ce legea, cu tótã paza þi îndeplinirea prescriþiunelor ei, nu a putut a le da. Evangeliul oferã ómenilor **ertarea pãcatelor þi îndreptarea prin credinþa în Iisus Christos þi întórcerea la Dumneþeþu cu adevãratã pocãinþã**. Numãi prin acestea se dobãndeþte ertarea pãcatelor, þi omul se îndreptã înaintea lui Dumneþeþu þi se mãntueþte ³⁾.

Invãþãtura acãsta despre modul þi mijlócele îndreptãrei þi ale mãntuirei omului, este înlocmai expusã þi susþinutã de Apostolul Paul în epistolele sële cãtre Galateni þi cãtre Romaní, unde vedem aprópe aceleaþi expresiuni ale sële pe cari le întâmpinãm þi în cap. XIII al Faptelor Apostolilor.

¹⁾ Comp. Fapt. Apost. XIII, 38 þi urm.

²⁾ Comp. Fapt. Ap. XIII, 27.

³⁾ Comp. Fapt. Ap. XIII, 38 þi urm.

De asemenea în cuvintele Apostolului Paul din Faptele Apostolilor, ca un corolar al predicelor și al învățătorei predicată de el, aflăm și învățătura despre *Biserica lui Iisus Christos*, în care atât Iudeii cât și Păgânii au aceeași vocațiune și menire; căci toți cei ce intră în ea și o compun, sunt turma cea cuvântătoare a lui Iisus Christos, chemați la mântuire și viață, prin Sântul Spirit, care o conduce și care renaște moralmente pre credincioșii cei ce compun biserica Dumneșului celui viu. Și se observă că și această învățătură, dacă o comparăm cu cele ce Apostolul Paul susține în epistola sa către Efesenii, găsim cea mai perfectă asemănare.

Acestea sunt învățăturile esențiale și ideile de căpetenie cuprinse în cuvintele Apostolului Paul din Faptele Apostolilor.

Din comparațiunea lor cu cele ce acest Apostol ne învață în bogata colecțiune a epistolelor sêle, reese clar, că în ele avem numai o idee despre învățătura expusă în extenso în epistolele sêle. Aci, în Faptele Apostolilor, sunt abia enunțate foarte pe scurt, și s'ar putea dice, fugitiv, ideile învățătorei evanghelice predicate de Paul și cuprinse în scrierile sêle. Cuvintele și doctrina sa o aflăm mai ales în vestirea evangeliului ce o face Antiochienilor Pisidiei, de și tot în trasuri generice. Asemănarea însă care este între aceste fragmente de predică cu ideile sêle din epistole, respinge cu desăvârșire și arată cu totul neîntemeiată opiniunea multora și în special a lui Reuss ¹⁾, care susține că cuvintele Apostolului Paul din Faptele Apostolilor *ne contiennent absolument rien de ce qui caracterise spécialement la théologie de Paul*.

Susținerea acesta este cu atât mai neîntemeiată când cine-va are în vedere, precum mai sus am arătat: a) Că Paul vorbind în Faptele Apostolilor, numai o singură dată

¹⁾ Comp. Reuss. op. citat II, p. 30. Zeller Apostelgesch. pag. 297.

vorbește către credincioși ¹⁾; el tot-déuna are în vedere necredincioși, Iudei și Păgânii și b) Că în această comparațiune, avem de o parte numai niște mici fragmente din cuvintele lui Paul și resumatul ideilor ce el predica (în Faptele Apostolilor), iar de alta (în epistolele séle) sistemul complet al învățătorei ce el a predicat în tot timpul apostolatului în diferitele părți pe unde a întemeiat biserici creștine.

Acestea avându-le în vedere, constatăm cea mai perfectă asemănare și identitate între învățătura sumarică a Apostolului Paul din Faptele Apostolilor și aceia din epistolele séle, și ast-fel, Luca, autorul Faptelor, ne raportă în scrierea sa ideile și învățătura proprie a lui Paul.

D.

¹⁾ Comp. Fapt. Apost. XX, 17 și urm.

Despre Proprietate și datoriile ei în Morala creștină.

TESĂ PENTRU LICENȚĂ DE ICONOMUL C. IONESCU.

BUCUREȘCI 1895.

Una din cestiunile însemnate, care agită lumea din Occident și care a început întru cât-va să ocupe și spiritele la noi, este cestiunea proprietății, luată în sensul larg al cuvântului. Acest subject, ca tesă de licență, face onoare celui care 'și 'l a ales, căci dovedește dorința de a munci. Preotul C. Ionescu a dat în tot-déuna dovadă de sârguință și de acea de la dânsul trebuia să ne așteptăm la o lucrare meritoasă.

Întreaga scriere e împărțită în patru capitole, conținând următoarele :

1) Diferitele teorii ce s'aũ emis asupra proprietății și definițiunea ei ;

2) Diferitele forme ce a primit proprietatea în decursul timpurilor ;

3) Teoriile opuse proprietății și combaterea lor ;

4) Caritatea creștină ca mijlocul cel mai potrivit de a stabili echilibru între avuți și săraci.

În primul capitol arată deosebirea între posesiune și proprietate și definițiunile în această privință care se găsesc în dreptul roman și în Tiers ; apoi examinează diferitele teorii, prin care s'a cercat a se arăta originea și de aici și definițiunea proprietății, așa : ocuparea unui lucru fără stăpân, munca, învoeala, legea de proprietate, dreptul natural și în fine originea și ideia proprietății după învățătura religiunii creștine. Tóte aceste cestiuni autorul caută să le cercetețe cu atențiune, arătând părerile care sunt pentru precum și pe'acelea cari sunt contra ideilor susținute

de dânsul și căutând, pe cât 'i a fost posibil, să le combată.

În capitolul al doilea autorul, făcând o mică introducere asupra diferitelor forme ce a primit proprietatea în decursul timpului, se arată prin notița No. 2 de la pag. 27 ca un susținător al mult discutatei teorii monogeniste. Sf. Sa ajunge la această convingere pe baza probelor aduse de Sir Henry Maine în scrierea sa *Village communities in the East and West*, unde spune, că la început, forma proprietății a fost aceeași la toate popórele. După această face o privire asupra proprietății la diferitele popóre: Ebrei, Greci, Români, Germani, Francesi, Ruși și se ocupă în special cu proprietatea la Români. În aceste mici capitole autorul caută să espună în mod istoric modificările, care s'aú făcut în decursul timpului în ceea ce privește proprietatea și ajunge la conclusiunea, că proprietatea individuală a existat la toate popórele, iar încercările de proprietate comună, nu aú reușit să dureze multă vreme.

În ceea ce ne privește pe noi Români, autorul recunoște, că aici proprietatea individuală a existat din cele mai vechi timpuri, deja de pe vremea coloniștilor Români, și tot așa a rămas și pe vremea năvălirilor barbarilor. În decursul timpului însă cea mai mare parte din locuitorii aú pierdut proprietățile lor și aú devenit clăcași, sărăcind cu desăvârșire. Causele care aú contribuit la această aú fost, cum ne spune N. Bălcescu: 1) *interesul* său birurile cele grele ce plană asupra moșnenilor său rădășilor; 2) *nevoia*, căci din cauza deselor resbóe totul se distrugea și locuitorii erau nevoiți a'și vinde proprietățile și libertatea lor; 3) *sila*, adică locuitorii nu de bună voia lor deveneau clăcași, ci siliți de cei a-tot puternici. În fine, arată starea cea miseră a locuitorilor pe vremea Fanarioșilor și continuă apoi arătând cele petrecute în țările Române până la 1889. Insistă asupra legii rurale din 1864 și termină arătând, că legea din 1889 votată în urma rescólei țeranilor și care are de scop împărțirea moșiilor statului la țerani, este fórte

salutară. Isvórele de cari s'a folosit autorul, în studiul său asupra proprietății la Români, sunt dintre cele mai bune, căci între autorii citați vedem pe N. Bălcescu, M. Cogălniceanu, C. Disescu etc.

În capitolul al treilea Păr. Econom C. Ionescu își propune a combate ideile opuse proprietății, căutând să demonstre, că proprietatea individuală nu este o hoție și nici nu e opusă libertății omului. ba ce e și mai mult e necesară progresului. Sf. sa împarte pe adversarii proprietății în două tabere: socialiști și comuniști. În critica pe care o face acestor sisteme începe mai întâi cu utopia lui Tomas Morus, de care se și ocupă mai mult, iar peste cele-l-alte personajii marcante ca Owen, Sain Simon. Charles Fourier și Proudon trece mai repede, arătând numai în puține cuvinte sistemul lor. În critica pe care o face acestora se conduce mai mult de ideile lui Alfrede Sudre. Trece apoi la socialismul din timpul de față și citând numele celor mai populari socialiști moderni, Lassal, Carl Marx și Enghels, cată să arate cât sunt de nerealisabile teoriile socialiste și ce rele ar decurge, dacă societatea ar fi organizată contorm acelor principii. La sfârșitul acestui capitol autorul documentează, că nici Iisus Christos, nici Sf. Părinți nu au predicat idei socialiste, nici. nu au condamnat proprietatea individuală, ci numai din o explicație falsă și tendențioasă scriitorii socialiști au dedus acesta. În ceea ce privește cuvintele lui Iisus Christos și ale Apostolilor, Pr. C. Ionescu caută, ca, explicând textual Sf. Scriptură, să probeze scriitorilor socialiști interpretațiunea greșită a acelor citate; iar cât pentru Sf. Părinți refutațiunea pe care o face scriitorilor de mai sus pare a fi cam evasivă, de óre-ce se ferește a explica textele citate de aceștia.

În capitolul al patrulea și cel din urmă Sf. Sa, autorul, voește să probeze, că prin caritatea creștină se póte stabili echilibrul între avuți și săraci. După ce citează cele două porunci din decalog, care se rapórtă la iubirea de Dumnezeu și aprópele, face o critică cam aspră societății

greco-romane din timpul venirii Mântuitorului, servindu-se chiar de textele scriitorilor din acele timpuri în ce privește pe Romani, și de istoricul modern Papparigopol pentru Greci; în ce privește însă pe Ebrei laudă fraternitatea și critică exclusivismul și erupțiunea acestora. După ce trece peste aceste trei mari popoare antice, vine la preceptele lui Iisus Christos și arată, cu citate din Sf. Scriptură, că caritatea predicată de dânsul a avut de scop de a face ca deosebirele de naționalitate și de condițiune socială să dispară dintre acei cari vor primi învățăturile sale și tot pe acest drum au urmat și Apostolii, succesorii Mântuitorului. Mergând mai departe la Sf. Părinți, probează cum aceștia și cu cuvântul au învățat și cu fapta au executat această nobilă virtute, adică caritatea, și citează chiar opere de caritate de ale Marelui Vasile și Laurențiu diaconul episcopului Romei Sixt I. Exemplul acesta al Sf. Părinți a fost imitat de mulți dintre creștinii și istoria creștinismului este plină de acte mari de caritate. Creștinii nu s'au mulțumit numai a face milostenie, ci chiar averea lor întregă au împărțit-o săracilor, sau au făcut instituțiuni filantropice ca: spitale, asile de bătrâni și infirmi, de copii lepădați etc. Capitolul acesta autorul îl închie în puține rânduri, spunând că numai punându-se în practică virtuțile propagate de Iisus Christos, omenirea poate ajunge la perfecțiune și nici de cum prin teoriile socialiste și comuniste care tind a desființa proprietatea și averea.

Din toate cele arătate până aici rezultă că pr. C. Ionescu a depus o deosebită silință spre a duce la un bun rezultat studiul ce și a propus a face. În primele trei capitole se observă foarte puțin individualitatea autorului, căci în cea mai mare parte s'a condus mai cu seamă de autori ca *Laveleye*, *Alfred Sudre*, *Maurice Block* și *Martin Doisy* și nici nu putea alt-fel, de ôre-ce a făcut mai mult o espunere istorică a faptelor. Cestiunea ce și a propus Sf. să o resolve este, că organizațiunea socială de astăzi e pusă pe baze destul de solide, că apără libertatea indivi-

dului și contribue spre progresul omenirii. A probat în adevăr că proprietatea individuală există din cele mai vechi timpuri, a combătut principiile socialiste și comuniste, a căutat să arate că caritatea creștina ar putea să stabilească echilibrul între bogat și sărac, fără însă să răspundă prin această socialiştilor care pretind că cer dreptate și nu caritate.

E just ceea ce arată autorul în scrierea sa. Caritatea creștină este în adevăr una din cele mai mari virtuți și prin exemplele aduse de autor se probează, că în secolii primitivi ai creștinismului se practica foarte mult această virtute; poate însă Sf. sa să admită, că această virtute să practice și astăzi pe o scară tot așa de întinsă? Oare cea mai mare parte dintre marii capitaliști de acum, cari sînt în genunchiați înaintea lor mii de suflete nu sunt creștini? Cum practice ei însă caritatea? Aici e tocmai nodul gordian, pe care autorul nu l a putut încă deslega pe deplin. Sunt mulțumit cu soluțiunea la care a ajuns pr. C. Ionescu; o găsec originală chiar, însă ce trebuie să facem pentru ca mulțimea de bogați sa practice caritatea? În ce mod să procedeze societatea cu dănsii, pentru ca munca să fie recompensată după merit? Acestea sunt cestiunile cele grele care rămân încă neresolvate în scrierea de față. Nu voesc prin cele șise să știrbesc meritul autorului, din contră trebuie să ne bucurăm, că facultatea noastră a produs ast-fel de licențiați harnici. Subiectul însă ce și a ales de tratat este unul din cele mai grele și mulți s'au silit să resolve această cestiune ardețore, fără ca să reușească pe deplin.

M. P.

DONAȚIUNI

Locuitorii com. Marotinu, plasa Câmpu Romanai, aduce vii mulțumiri D-lui D. Macoviescu actualui Sub Prefect al plășei Câmpu, care a depus cea mai serioasă stăruință pentru a se aranja grădina școlii din acea comună. Locuitorul Marin Ion primar al comunei Marotinu de Jos, plasa Câmpu Romanai, a făcut un rând de haine complete, sântele vase complete bisericeii din această comună, a reparat balconul ce era deșădat înainte bisericeii, a procurat un hărdău sistematic cu toate accesoriile lui școlii din această comună, a făcut un grilaj de ștacheți înainte bisericeii fiind necesar. Asemenea a depus neobosita ostentă pentru aranjarea grădinei școlii acestei comuni. Dl. Căpitan Dragalina Ion, din reg. 19 Dorobanți, a lucrat singur aparatele de gimnastica necesare școlii din comuna Marotinu de Jos, plasa Câmpu Romanai. Pentru care li se aduc vii mulțumiri.

Dl. N. Diamandesou, arendașul proprietății Coteana, din județul Olt, a bine-voit a oferi bisericeii parohiale Sf. Nicolae de acolo 10 kilograme luminări, ceară curată și trei litri unt-de-lemn pentru candelă D-na proprietară, Sița Gogodopol, din comuna Bireii plasa mijlocu, numitul județ a oferit bisericeii parohiale Sf. Nicolae din citata comună, un rând pr covețe de mătase în valoare de 35 lei. Locuitorii din comuna Ursóla acelaș plasă și județ, în număr de 27 au oferit 28 lei pentru cumpărarea unei colimvitră de aramă necesară bisericeii Sf. Nicolae din citata comună. Pentru aceste pioșe și laudabile fapte creștinești, li se aduc mulțumiri publice spre esemplu și al altora.

Să aduc mulțumiri publice obștiei locuitorilor din satul Avrameni, jud. Dorohoiu, cari au contribuit o sumă de 1000 lei. pentru reparațiunea bisericeii parohiale Sf. Ie a h Nicola Asemenea locuitorilor din satul Avășeni, cari au contribuit suma de 1400 lei, pentru facerea unui gard de scânduri și bi ricei filiale Sf. Prooroc Ilie; și D-lui Cristea Cioma p p i ul moșiei Avă-

șeni, care a contribuit cu suma de 38 lei pentru cumpărarea unei Evanghelii și a unei Liturgii edițiunea S-tului Sinod, ambele fiind legate cum și a unui Sf. Antimis.

D-na Smaranda N. Crețoiu, din comuna Dărnănești, a dat bisericii din numita comună o dveră de lână lucrată național pentru ușile Impărătești. D-na Dumitru N. Crețoiu, două perdele de bo-rangie lucrate asemenea necesarii la Icoanele Impărătești. Ana Voicilă Duțescu, un cearșaf de pânză lucrat național pentru așternut pe sf. Prestol. Florea D. Mihalache un cearșaf de pânză națională pentru acoperirea sf. Epitaf; pentru care li se aduce vii mulțumiri.

D-na Eftimia Sava Țințari, a bine-voit a dăruii bisericii de la oimitirul Dumbrăveni, jud. Botoșani, două șfesnice de alamă pe sf. Masă în valoare de 10 lei. asemenea locnitorul Vasile Gheban din comuna Flămânda, cotuna Chițoveni, a dăruit bisericii o iconă mare în valoare de 25 lei. Pentru asemenea fapte pioșe li se aduc căldur se mulțumiri.

Din partea Sântei Episcopii a Hușilor se aduc căldurose mulțumiri D-ului Ion Anoliu, din orașul Bârlad, pentru că a dăruit bisericii parohiale cu hramul Prea Cuvioasa Parascheva, din comuna Brădești, jud. Tutova, 160 lei, cu care s'a văpsit în oleiu tabla de pe acoperământul bisericii, a clopotniței și crucele. asemenea D-ului Dimitrie Tudor, din arătata comună pentru că a dăruit bisericii dize, un epitrahil în valoare de 13 lei.

D-nul Mihalache Hagi Ivanciu, proprietarul moșiei Bălășești, din jud-țul Tutova, dăruind bisericii parohiale cu hramul Sf. Ierarch Nicolae din comuna Bălășești, o cri-telniță de aramă pentru botez, în valoare de 85 lei; Epitropia parohiei îi exprimă căldurose mulțumiri pentru bine-voitorea ofrandă făcută bisericii.

Din partea Sântei Episcopii a Rîmniceului Nouului-Severin se aduce vii mulțumiri următoarelor persoane pentru donațiile ce a făcut fiecare: Tecla Puică și Filotea Puică, a dăruit un acoperământ de pânză de bumbac ales în resboi cu frumoșe flori, bisericii, intrarea în Biserică. Stana Diacon altă pólă, idem. Stana H. patru pôle frumoșe lucrate de stofă națională. Ion Anghel alte două pôle asemenea frumos lucrate. Elena Gr. Nistor Țicu, alte două pôle tot de stofă națională. Pentru bis Adornirea Maicei Domnului din Gramesți Maria Vărgatu, trei perdele vărgate tot naționale. Ghiță Gr. Ducea, un acoperământ pe sf. Masă, o pólă pe iconostas. Ana Predoiu cu sora sa Dumitra, patru pôle la icoanele împărătești și o față la masa din mijloc. Iona Lațar Predoiu, două pôle. Elisaveta I. Predoiu, două pôle.

Parohul Radu Mihail T. Burlan, a dăruit bisericii filiale Pereștii, parohia Bălceștii, pl. Novacii, un steag Inmormântarea Domnului.

zugrăvind iconostasul și o icoană a Maicii Domnului, și cumpărând o masă pentru proscomidie, toate în valoare de 200 lei, pentru care i se aduce vii mulțumiri.

Listă de numele persoanelor din comuna Gogoșu, care au bine-voit să contribuie la facerea unui costum de odăjdii naționale. Alexandru Florica a dat materialul, fața de borangiu 24 cotari în valoare de 70 lei. Preotu Gh. B bel 5 lei. Costantin Stănescu 2 lei. Florea Moie 2 lei. I. Georgescu. Marin Păunescu, Anastasie Milcu, Nae C. Stoianescu, Ioan Dondoescu, M. Gherganu, M. Condescu, I. Nicolescu, Ion Iepure Ilie Gherganu, Gh. Danciu, Ion M. Dondoș, D. Gavrilă, Nicolae B. Dondoe, Constantin Jicanu, Ioniță Vlădoiu și Dumitru Protopopescu fie care câte 1 leu. Tăturor li se aduc vii mulțumiri.

D-nul C. Sîrariu a dăruit bisericii parohiale cu hramul Sfântu Gheorghe, din comuna Slatișora, jud. Vâlcea, un policandru de alamă în valoare de 145 lei, și o pereche sfeșnice împărătești în valoare de 60 lei, pentru care i se aduc vii mulțumiri.

Dl. Constantin Stănescu, din comuna Piatra, a oferit suma de 230 lei pentru cumpărarea unui policandru pentru biserica parohială cu hramul Sf. Dimitrie din aceea comună, și Dl. Petrache Ionescu a oferit un lanț în valoare de 10 lei pentru suspendarea acelu poli-candru; pentru aceste ofrande cum și pentru îndemnul altora la acte pioase, li se aduce mulțumiri publice.

Din partea Sântei Episcopii a Rîmnicului Nou-Severin, se aduce vii mulțumiri următoarelor persoane care au bine-voit a dona fie care obiectele notate: Ecaterina G. Cristea Alecu, o masă de pânză a ăși în cu ori pentru sf. Masă. Maria G. D. Castravete, două pîle, una pentru proscomidie, și una sub icoanele împărătești mai simplă Maria G. Ion Coaeatu, două pîle frumoase alese pentru iconostas. Maria Andrei G. Ioan, Ióna G. I. T. Rădescu și Maria Victor Ilie Schiteanu fie care câte o pîlă aleasă pentru împodobirea de desubt la icoanele împărătești. Maria Nicolae Gr. Mecu un prosop ales și Efrosina Gr. N. al Predi un prosop în culori, pentru împodobirea de asupra icoanelor împărătești. Maria Diaconu Constantin Petruțianu, o perdea aleasă în culori pentru ușile împărătești. Maria Preotu Ion Mădălescu un aer, două prosovețe și o pereche rucavițe toate stofa roșie, alese în culori naționale și cu fir. Maria Gh. N. Ciosgan, 2 prosopie simple.

D-nul D. nu Mihail, mare proprietar, a dăruit bisericii parohiale cu hramul Sfântu Nicolae, din comuna Rogova, jud. Mehedinți, un policandru în valoare de 600 lei, și șese candele încrate cu argint, în valoare de 300 lei; pentru care i se aduc mulțumiri publice.

D-nul Nicolae Guranu și soția sa Ióna, a dăruit bisericii parohiale Sântii Apostoli, din comuna Gutu, județul Mehedinți, două

sfeșnice mari și două mici, lucrute frumos, o perdea la ușile împărătești, un tetrapod îmbrăcat, două oca lăminări, presouri și vinul necesar pentru Sfintele Paști, pentru care i se aduce călduroase mulțumiri.

Bisericele parohiale din parohia Bârca în, jud. Gorj, dăruindu-se de către Dl. Ghiță Marinescu, din Târgu-Jiu, o cadelnită în valoare de 10 lei; iar parohul Ilie Clocănescu, a contribuit cu 40 lei 50 bani, Epitropul Gh. Mirulescu cu 4 lei și cântăreții Ilie Popescu, Petre Stănculescu și Barbu Popescu fiecare cu câte 7 lei, la facerea unui dulap pentru păstrarea vestimentelor și cărților, pentru care li se aduc vi mulțumiri.

Prea Cuviosul Arhimandrit Dioxhen Stroescu, a dăruit bisericii Cuvioasa Parascheva din parohia Căinești, plaiu Cozia, jud. Vâlcea, un rând complet de vestimente bisericesti din stofă națională de lână. D-nii Gh. Popescu, soția sa Ilinca și Dl. N. Popescu au dăruit bisericii filiale cu hramul Toți Sfinții din Poeni aceeași parohie un rând de odăjdii de lână și Dl. Gh. Anghelescu, învățător din Călinești, asemenea o broșură Evangheliile Patimilor; pentru aceste ofrande li se aduc mulțumiri publice.

D-na Maria Nicolăe Puia, a dăruit bisericii parohiale Sf. Nicolae, parohia Rogova, județul Mehedinți, patru perdele, pentru care i se aduc mulțumiri publice.

D-nul Gavriil Cernicof, a dăruit bisericii cu serbarea Sf. Apostoli din urba Măcin, două icone mari reprezentând pe Mântuitorul și Sfinții Arhangheli, în valoare de 150 lei; iar Ion Ivanov, a dăruit o coronă de argint în valoare de 10 lei, pentru care se aduce mulțumiri publice generoșilor donatori.

Listă de numele persoanelor pioase, cari au bine-voit a dona bisericii Cuvioasa Parascheva din comuna Uda Paciurei, plasa Oltu, jud. Teleorman următoarele obiecte după cum urmează Mitrică Răduică, din comuna Uda Clocociov, 2 epitrafire, un felon, o sveră la ușele împărătești, o Evanghelie legată cu piele, a făcut și ușa la cimitir, toate în valoare de 75 lei. Ioan Georgescu, din com. Slobozia Mandra, a plătit cusutul unui epitrafir și felonul cu 8 lei. Iar la cumpărarea Evhologiuului, Apostolului, Psaltirei, Orologiuului ediția a II-a, Panachida și un Prohod, au contribuit D-na S. Popescu, învățătoare, 10 lei. Preotul M. Popescu 5 lei. Lazar Vladu 3 lei. Alexandru Dumitrescu 3 lei, Ilie St. Neagu 2 lei. Ion D'agne 1 leu 50 bani. Marin Petcu, Cr. stea M. Bădita, Iordan Ion, Florea Mihalescu, Voicu Nicolae, Tudor M. Bădița, Florea Șt. Neagu, Nicolăe Mihai, Mihai I. Vîpie, Mihalache Pena și Pălea C. fiecare câte 1 leu. Năstase Pena, Lazar Trifu, Ion M. Vasile, Ilie Gheorghe Iuga, Marin Cusiu, Stan A. Papa, Petre I. Geodoin, Badea Ion Dan și Mitrică Geodoin.

fie-care câte 50 bani. Pr. da Nicolae și Marin Constantin câte 30 b. Voicu M. Țancu 20 b. Marin Șt Dinu 20 b. Crăciuna Gh. Maron 15 b. și Stan Călana 10 b., pentru care li se aduce vii mulțumiri.

D-nul Tudor Ionescu din urba Gurgiu, a dăruit bisericeii cu hramul Sf. Ecaterina din comuna Frătești, județul Vlașca, un disc în valoare de 50 lei, pentru care i se eprează mulțumiri publice.

Stoian Ștefan Grădinaru, a dăruit bisericeii filiale, cu hramul Sf. Ioan Botezătoru, din cătunul Ghimpați, comuna Valea Dragului, pl. Negoești, județul Ilfov, trei candelă de argint, în valoare de 150 lei, și o iconă mare, pusă în toc și așezată în mijlocul bisericeii cu hramul Sf. Trifon și Sf. Haralambie; pentru această faptă lăudabilă Epitropia îi aduce căldurose mulțumiri.

Cuvioasa monahie Filoteia S. Doicescu, a dăruit bisericeii parohiale cu hramul Sf. Nicolae, din urba Călărași, următoarele cărți din edițiunea St Sinod: 1 Triod, 1 Penticostar, 1 Octoih mare 1 Psaltire, 1 Orologiu, 1 Evanghelie, 1 Catavasier, 1 Panahidă și 12 Minee, toate legate cu piele marochin în valoare de 350 lei, pentru care i se exprimă mulțumiri publice.

D-nul Gh. Moldovenu a dăruit bisericeii parohiale din comuna Hagieni, jud. Ialomița, un Molitfelnic și Predicile Sf. Ión Christos-tom, în valoare de 22 lei, pentru care i se aduce mulțumiri publice.

Cu prilejul zidirei bisericeii parohiale, din comuna Gămeni, plasa Câmpu, județul Mehedinți, dăruindu-se de cătră proprietarii locali: D-nul Conta N. Televiciu, două sute miș cărămidă în valoare de lei 5000, și Dl. Conte Iosif Televiciu suma de 1500 lei, Preotul Toma Moteanu, din comuna Dârvari 1400 lei, și Dl. Constantin Potocă, din comuna Plenița, județul Dolj, 25 lei, de aceea li se aduce căldurose mulțumiri.

D-nul Ioan Bratulanu, învățător, a dăruit bisericeii parohiale din parohia Viersani, o sf. Evanghelie, ediția S-tului Sinod, legată cu piele marochin, în valoare de 20 lei, pentru care i se aduce mulțumiri publice.

Gheorghe Iordachi Vatamanu și Gh. Manoli Vatamanu, din com. Tudora, jud. Botoșani, a dăruit bisericeii câte o candelă de metal în valoare de 3 lei una, pentru care fapte pioșe li se aduce căldurose mulțumiri.

D-na Elena Ioniță, din Ploești, a dăruit Bisericeii filiale cu hramul Sf. Athanasie din acea urbă, un rând de vestminte preotești, în valoare de 200 lei, pentru care i se aduce mulțumiri publice.

D-na Maria Manolin, născută Calogom din Dorohoi, a dăruit bisericeii parohiale din parohia Bozia, județul Fălciu, o perdea de

matase la ușile Impărătești, un rând acopereminte tot matase p-ntru sântele Vase precum și 15 lei pentru luminări; asemenea D-na Catinca A. Marin, a dăruit o prostire de lână pentru sf. Masă, iar D-nul Dimitrie Lupu, o toacă de fier și Ion Sbanț o pereche năsălii, pentru transportat morții la cimitir. Epitropia parohiei le exprimă căldurose mulțumiri pentru benevoitările ofrande făcute bisericeii.

Din partea Sântei Episcopii a Hușilor se aduc căldurose mulțumiri D-lui Dimitrie State, Prefectul județului Vaslui, pentru că a dăruit bisericeii cu hramul Sf. I-rarh Nicolae, din parohia Făstăci, o sută lei pentru a se face reparații.

D-na Zinea Gh. Iliescu, cu ajutorul femeii Zoia Stoica Petrescu lucrând și dăruind pentru biserica cu hramul Adormirea Mamei Domnului din comuna Buciniș, plasa Balta, jud. Romanați, un rând veșminte bisericesti; iar d-na Ióna Ștefan Podeanu, din com. Zvorsea, dăruind tot aceleii bisericeii un epitrahil de borangic, li se aduce vii mulțumiri.

D-nii Anghel Gărăne-cu și Constantin Esache din comuna Dobrești, județul Teleorman, a dăruit bisericeii cu hramul Sf. Voevođi din aceea comună, două epitrahile stofă de mătase în valoare de 35 lei, pentru care li se exprimă mulțumiri.

Bisericeii cu hramul Prea Cuvioasa Parascheva din Galați, s'a donat diferite obiecte de persoanele următoare: D-nul Ion Florescu, o pólă pentru analog de atlas roșu cu fir galben și 2 ângeri lucrați tot din fir cu fluturași galbeni și albi în valoare de 5 lei. D-na Ecaterina Lascăr, o iconiță mică de argint Sf. Parascheva, în valoare de 2 lei. D-na Theodora Naldin, un covor mic de intă în valoare de 1 leu și 60 bani. D-na Marina I. Bălan, un lăvicier de lână usat și un șervet mic, dem. o prostire de pânză de casă, toate în valoare de 11 lei 50 bani. D-na Parascheva Demostene Karutz, o perdea de crep alb, lucrată cu mărgelile în valoare de 5 lei. D-na Ecaterina I. Gheorghiu, un Orar diaconesc de lână impletitura de casă, diferite colorii cu fir galben și franjuri, a mai donat și o pólă pentru analog de bucați de postav și lână, diferite culori, lucrată cu fir galben și cu sânti cusuți, ambele donațiuni în valoare de 20 lei. D-na Elena Ionescu, o pólă de bumbac pentru proschinitar impletite de casă, în valoare de 1 leu. D-na Angelina M. Buhociu, idem una de pluș bordo cu fir galben pe margini, în valoare de 10 lei, D-nul Moise N. Pacu, cartea Județului Corulniș, în valoare de 8 l. Pentru care fapte pioase, să aduc mulțumiri publice generoșilor donatori.

Din partea Sântei Episcopii a Hușilor, se aduc căldurose mulțumiri D-lui Ilie Tufescu, epitropul bisericeii parohiale cu hramul Înălțarea Domnului din parohia Dolhești, pentru că a donat un rând

veștminte preoțești de matase în valoare de 205 lei și o cruce în valoare de 51 lei; asemenea D-ului episcop Dimitrie Danja o perdea de matase la ușile împărătești și una de tiul la icôna hramului; iar D-nele Sofia I. Zaharia și Ruxanda N. Ciobanu, a dăruit câte o perdea la Icoanele Maica Domnului și Domnul Iisus Christos.

D-nul Botin Christea, din comuna Scrioștea, jud. Teleorman, a dăruit bisericii cu hramul Adormire, din acea comună o cădelniță de argint în valoare de 70 lei, pentru care i se exprimă mulțumiri publice.

D-na Olga Capitan D. Iupeșnu, a dăruit bisericii filiale Sântii Voevođi, din parohia Brădești, jnd. Dolj, următoarele cărți: o Evanghelie, o Liturghie, un Penticostar, un Triod, un Ocolih mare, un Apostol, un Ceaslov, o Cazanie, o Psaltire, un Tedeum, un Prohod, un Molitfelnic, un Aghiasmatar și opt Mizee pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie, Decembrie și Ianuarie, toate aceste cărți sunt noul, din ediția Stului Sinod și legate. Pentru mulțumirea sufletescă a donatorului cum și pentru indemnul altor persoane în viitor, i se aduce mulțumiri publice.

Din partea Sântei Episcopii a Hușilor, se aduce căldurose mulțumiri D-nei Ecaterina P. Mazarașliu din comuna Serbi, jud. Tutova, pentru că a făcut cu spesele sale clopotnița la biserica parohială cu hramul St. Dimitrie, din acea comună, cheltuind suma de 430 lei.

D-nul Marin M. Răsteanu a dăruit bisericii cu hramul Sf. Nicolae din parohia Vârtopu, jud. Dolj, o cruce de argint și oțel în valoare de 30 lei. Dl. Constantin Christea o pereche cununii d'n flori artificiale și D-na Elena Ștefan D. Șandru, o masă de pânză de bambac. Pentru aceste ofrande, li se aduce mulțumiri publice.

D-nii Petreache Alecsiu, Gh. Ivanciu, Petrache Bușilă și Enacache Dămienescu, din comuna Răchitoșa, jud. Tecuci, bine voind fie-care a plăti de legat câte o carte a Stului Sinod cu litere străbune, anume: primul, Ocolihul cel mare, al 2-lea, Penticostarul, al 3-lea, Apostolul și al 4-lea, Triodul, costând 30 lei. Asemenea D-na Maria Ciuhureanu cu suma de 50 lei a împodobit policandrele cu luminări la serbătorile Paștelor. Epitropia le aduce prin publicitate mulțumirele cuvenite pentru indemnul și altor asemenea pioși creștini.

Bisericii cu hramul Sf. Nicolae, din comuna Islaz, plasa Oltul de Jos, județul Romanați, a dăruit Dl. Dimitrie Ghigeanu un Penticostar, iar cântărețul Anton Alexandrescu un Orologiu, amândouă ediția Stului Sinod și legate cu pânză și piele, pentru care li se aduce mulțumiri publice.

Persoanele mai jos notate au dăruit pentru biserica Sântii Impărați din orașul Tulcea următoarele obiecte: Dl. Capitan Mihail Du-

mănescu, un disc de argint, în valoare de 25 lei. D-na Fotinia Fotescu, o perdea la ușile împărătești și două candelile de madam, în valoare de 43 lei. Dl. Ioan Obreten, două candelile de argint în valoare de 60 lei. D-na Safta Cristu, un sfeșnic mare cu trei făclii, în valoare de 35 lei. Dl. Ioan Maftel, o cruce de sidef în valoare de 5 lei. D-na Ecaterina Negru, o cruce de argint, în valoare de 10 lei. D-na Smaranda Ión, o linguriță de argint și un acoperământ mic pentru sf. pahar în valoare de 8 lei. Pentru care li se aduce vii mulțumiri

— — —

Maî mulți enoriași din Parohia Gherdoveni, plasa Filipesci, jud. Prahova, contribuind cu diferite sume pentru cumpărarea cărților bisericești, ediția S-tului Sinod. li se aduce căldurose mulțumiri.

— — —

Listă de numele pioșilor creștini, cari au bine-voit a contribui la reparațiunea bisericeii cu hramul Sf. Treime paroh. din comuna Star-Ghieoju, plasa Telejenul, jud. Prahova: Andrei A. Baciu, Ioniță D. Mhalcia și Vasile D. Mihalcia câte 3 lei. Dinn Vasile 1 leu. Ene Duma 2 l. I. V. Ștuparu 2 lei. Radu Cojanu 1 leu 50 b. Costache M. Ch sea 5 l. Ștefan C. Popescu 2 lei. Du Litru Pantazi Chesea 1 leu 50 ban. Stanciu Gh. Duma 2 lei. Andrei Cozanu 3 lei. Gh. Ștefan Dum. Frigia 2 l. Ioniță Drag. Fofircă 3 l. Stoica I. Pisău, Badia-Mușoiu și Gh. Ciocan câte 2 l. Ștefan Tudor Duna 1 leu 50 ban. Dița Radu Stănilă 2 lei. Stau Banu, Stanciu Ión David și Mitiță Dogaru câte 3 lei. Ștefan Tudor Bunghezu 2 lei. Alexandru G. Stoica 1 leu. Ștefan Pr. Bronzia 3 lei. Pentru care li se aduc vii mulțumiri.

— — —

Preotul paroh I. Preoteșcu, din comuna Răjlețu-Vieruș, pl. Vedeu de sus, jud. Oltu în unire cu Dl. N. Florea Stănescu, episcop, N. Epurescu, primarul comunei, Dimitrie Epureanu, Eftimie Popescu și alți locuitori din a ea comună, au contribuit cu suma de 60 lei cu care s'a cumpărat un Octoih mare, o Liturgie, un Orologiu și o cădelniță. De asemeni Dl. Stancu D. Lângăscu, din com. Dienci, plasa Oltu de sus, acel județ, bine-voind a oferit bisericeii parohiale cu hramul Cuvioasa Paraschiva din citata comună un policandru în valoare de 85 lei. Pentru aceste lăudabile și pioase fapte creștinesci, li se aduce mulțumiri publice.

— — —

Dl. Atanasie Rădulescu, împreună cu soția sa Paraschiva, din urba Târgoviște, județul Dâmbovița, bine-voind a dona bisericeii cu hramul Sf. Nicolae, din urba Buzău, jud. Buzău, o perdea de mătase fină, brodată cu fir, pentru ușile împărătești, în valoare de o sută lei, precum și deosebite lumânări de ceară curată, trebuincioase pentru două policandre și toate sfeșnicile bisericeii, li se aduce mulțumiri publice.

— — —

Parohul Matei Galicescu, din comuna Galicia-Mare, a dăruit bi-

sericei din aceea localitate un rând veșminte preotești lucrate din stofă națională cu lăniți și fir, în valoare de lei 120; pentru care i se aduce mulțumiri publice.

Dl. Nicolae I. Gherassy, proprietarul moșiei Fărcășanca, județul Vlașea, contribuind cu suma de 400 lei pentru reparațiunea bisericei filiale, cu hramul Sf. Dimitrie p n d nte de parohia Gratia, i se aduce mulțumiri publice.

Dl. Gh. Istrate, din comuna Cucova, plasa Racăciuni, jud. Putna, dăruind bisericeii parohiale cu patronul Adormirea aiciei Domnului un rând veș minte preotești, de mătasă cu fir în valoare de 150 lei, 'i se aduce mulțumiri publice.

D-na Elena Ștefan Preotu Filip din comuna Galicia-Mare, jud. Dolj, a făcut ofrandă bisericeii din aceea localitate trei procovețe lucrate național în valoare de 20 lei; pentru acest dar, cum și pentru îndemnul altora, i se aduce mulțumiri publice.

Listă de numele pișselor femei ce au contribuit cu lucrul mânelor lor la înfrumu ețarea case. or Domnului din parohia Star-Ch'oju, plasa Teléjenul, județul Prahova. La biserica parohială Sf. Treime. Maria Dimitrie Petrescu două perde e borangio alese cu lănică prea frumoșe cu care s'a împodobit de as .pra' ușilor Altarului, la care au contribuit cu 1 leu Preoteșsa Sofia Preotu Răpianu și Ana Ioniță Pantice cu fia sa Smaranda cu 5 sculuri borangio a amândou, cari perdele valoréză suma de 10 lei. Anastasia Andreiș A Trigia o perdea bumbac și borangio, care s'a așezat la icăna hramulu în valoare de 8 lei. Sultana Silivestru N. Voicilașu o perdea borangio aleasă prea frumoșă cu care s'a împodobit de asupra ușilor împărătești în valoare de 20 lei. Rada Ión Bădieu o perdea borangio cu care s'a împodobit sus icăna invierii Domnului în valoare de 7 lei. La biserica filială Cuvioșsa Parascheva. D-șóra Joița Ión Dumitru Cheșea, o masă pe sf masă aleasă în valoare de 15 lei, pentru care li se aduce mulțumiri publice.

D-nul Samoil Ionescu, casierul comunei Nicoleşc', din jud. Râmnicu-Sărat, oferind bisericeii parohiale cu patronul Adormirea Maiciei Domnului din șa comună, o perie cu codă lungă pentru scuturat, vinul și prescura necesară serviciului divin pe un an, ofra de în valoare de 23 lei, i se aduce călduroșe mulțumiri.

Parohul bisericeii cu hramul Adormirea Maiciei Domnului din comuna Uricen', județul Botoșani, face cunoscut că Princ pe le Dimitrie M. Sturza, proprietar, a bine-voit a dona bisericeii din Bos neceni și la cimitirul comunei, pari și nuele trebuitoșe pentru îngrădirea lor. Epitropia 'i aduce mulțumiri publice pentru asemenea fapte pișse.

Maî mulți locuitori din cătuna Ivăncăceștii, comuna Paltnești, pl. Prutu, județul Dorohoi, bine-voind a veni în ajutorul bisericilor, Adormirea Maicei Domnului și Sf. Ilie din sus și seale comune, li se mulțumiri publice pentru pioasa lor faptă.

Maî mulți locuitori din comuna Gropeni, jud. Brăila, a dăruit bisericeii acesteii comuni cărțile de ritual, pentru care epitropia le aduce vii mulțumiri.

Listă de numele donatorilor, toți din Bucuresci, cari au contribuit pentru cumpărarea unui rând de sante vase la Biserica cătunului Pipera comuna Baneasa Herăstrău. Dinicu Otopceanu 10 lei. Florea M. Ionescu 4 lei. Răducanu Florea M Ionescu 5 lei. In Dorojanu 5 lei. Apostol I. Dorojan 4 lei. Mihail Arghir 5 l. Petre Cristescu 5 lei. Ion Răpeanu 4 l. Dumitru Tudor 5 l. Alexe Stănescu 2 lei. Răducanu Matehe 1 leu. Irimia Pavelescu 1 leu. Licsandra Ioan Costescu 5 lei. Gh. Rădulescu 3 chilo luminări pentru policandru. Tuturor li se aduce vii mulțumiri.

D-nul G. Cătănoiu, proprietar din comuna Cobia, jud. Dâmbovița, a dăruit un rând de odăjdii pentru biserica filială Copăcei din aceea parohie în valoare de 200 lei. D-nul Vasile Serbancov, Mihail Carotimocov, Vasile Seepea, Xenia Colbertson, Iacob Nazareancu, V. Serimi, Anton Taric, Henric Ludvic, Iacob Gousov, Blajie Petniș, Grigore Nelepa Chreachei Axanov, Andrei Saroș și George Giantă, lucrători la societatea de Petrol, din comuna Glodeni, jud. Dâmbovița, a dăruit bisericeii parohiale două icoane mari, una cu prasinleul, Tăerel împrejur și Sf. Ierarh Vasile, și alta cu Sf. Ierarh Nicolae, cu ramele de nuc sculptate, în valoare amândouă de 600 lei. D na Ecaterina Rătescu a dăruit bisericeii parohiale Curtea Doxnească, din Târgoviște, o cruce de argint ornată cu bobe de mărghin în valoare de 70 lei și Ilie Borș, ajutor de grefă la trib. Dâmbovița, un epitrafii de mătase în valoare de 35 lei, iar Dim. Angelescu, comerciant, un rând procoave de catifea căptușite cu atlas și garnite cu fir; asemenea Ioniță Stănescu, comerciant, tot din Târgoviște a dăruit bisericeii filiale Sf. Dimitrie din parohia Sf. Gheorghe din aceea urbu, 120 lei, cu cari bani s'a cumpărat 12 minee ediția St. Sinod. Frații Radu și Gh. St. Paunescu, din parohia Ghirdovenii, jud. Prahova, oferind bisericeii parohiale cu hramul Sf. Voevodii un acoperemânt pentru sf. Masă, în valoare de 80 lei. Vasile V. Russu din Vălenii de Munte, același județ a oferit bisericeii parohiale Filip din același oraș 2 sfeșnice de lemn în valoare de 20 lei. Tuturor acestor pioși donatori li se aduce căldurose mulțumiri.

Listă de numele locuitorilor ce au contribuit la cumpărarea cărților și anume: 1 Orologiū mare, 2 Penticostare, 1 Apostol și un Molitfelnic, ediția Sf. Sinod, pentru biserica parohială Sf. Apostolii, Cartiu. Preotu Th. Făcea Valarianu 20 lei. N. Oprisescu 20 lei. M. Deconescu, T. Gelepu și Antonie Gelepu câte 5 lei. Ilie

Carjaan, Nastase Cartianu și Gr. Ungureanu câte 3 lei. C. M. Gelepu, Gr. Gelepu, I. Danacu, C. M. Bercea, N. B. Cartianu, V. B. Cartianu, P. Cocota, G. Roșulescu Ad. Hotoboc, N. Lupulecu. C. Ci coin, Gh. Crăciunescu, I. Gr. Cartianu, Nastase Gelepu, Gh. Cioban și K. Gușatu fie care câte 2 lei. Ionuț Gelepu, Gr. Cartianu, M. Băiescu, I. Nastase Cartianu, Euahe Mogșanu, Dimitru Roșu, și I. Ulariu fie-care câte 1 leu. Maria En. Gelepu una perdea în valoare de 5-lei, pentru care li se aduce mulțumiri publice.

Din partea Sântei Episcopii a Hușilor se aduc căldurose mulțumiri preotului Petru Iancu, pentru că a dăruit bibliotecii parohiei Cerțaști, din județul Tutova, 20 cărți de diferiți autori; asemenea D-nei Casandra Filipide din orașul Bărlad care a dăruit bisericii filiale cu hramul Adormirea Maicei Domnului, din menționata parohie, un rând vestimente preoțești complete cu vâz luhuri, o candelniță, o candelă, unt-de-lemu și lumînări, toate în valoare de 200 lei.

DI. Ioan Postelnicetu, din comuna Vipereșci, pl. și județul Buzău, a văpsit tencelul bisericii parohiale Sf. împărați din acea comună, precum și pereții de jur împrejur, dând și o oca lumînări ceară curată pentru policandru, cari au costat 350 lei. Ștefan Minulescu și soția sa Paraschiya din orașul Buzău au dat două oca lumînări tot de ceară curată pentru policandru. Andrei Alexandrescu și soția Finareta din com. Cislău, au dat lumînări pentru sfeșnicile din fața sf. Masă. Todor N. Puiu și soția sa Maria, au tencuit biserica de jur împrejur cu cheltuiala D-ilor; iar N. Stoiceanu și soția sa Maria, au dăruit perdele pentru icoanele împărațești, pentru care li se aduce mulțumiri publice.

Din partea Sântei Episcopii a Hușilor, se aduc căldurose mulțumiri persoanelor ce au bine-voit a face diferite ofrande în bani și obiecte bisericești filiale cu hramul Sf. Ierarh Nicolae, din cotnua Drăxeni, parohia Șoronești, jud. Vaslui, după cum urmăm: Co t. Botez și soția sa Maria împreună cu DI. Vangheli Petru au dăruit 20 lei. Iancu Mihail și soția sa Smaranda 20 lei. Iordache Carlescu și soția sa Flórea 21 lei. Vasile Călin cu soția sa Maria 2 lei. Gh. Nechita, Ion Solescu și Panaite Padurariu câte un leu. Presvitera Catinea Ciurescu a făcut o icoană Sfânta Treime cu strana sa de fer, cu preț de 360 lei, iar Costac e Botez și Vangheli Petru au cumpărat o cristelniță de aramă în valoare de 65 lei.

Monahia Filotea Scărlat Doicescu, a dăruit bisericii cu hramul Sf. împărați din urba Călărași, o Evanghelie, în pișș, legată cu argint, și un Apostol legat cu piele marochin, ambele edițiunea Sf. Sinod și în valoare de 200 lei; pentru care li se aduce mulțumiri publice.

Onor. Epitropie a Așezămintelor Nifon Mitropolitul a dăruit bisericii cu hramul Sf. împărați, din comuna Letea-Nouă din județul

Vlașca, următoarele cărți, cu litere străbuene: 1 Sf. Evanghelie, un Apostol, 12 Minee, un Penticostar, un Orologiū, 1 Liturgie, un Triod, 1 Psa tire și un Octoih mare; asemenea D-nul Grigore I. Constanținescu a dăruit o pereche cununii de flori în valoare de 10 lei, pentru care li se aduce mulțumiri publice.

D-na Elena Lăzărescu, din București, a dăruit bisericii cu hramul Sf. Dimitrie, din cătunul Vlad Țepeș, pendinte de parohia comuna, jud. Vlașca, un rând de odăjdi preoțești, pentru care i se aduce mulțumiri publice.

Poporâniil parohiei Grodeștil, din jud. Fălciū, făcând un rând de vestimente preoțești de adamască și cumpărând și un policandru de alamă pentru biserica din acea parohie, iar Dl. Ianon Negrescu, perceptor, contribuind la această faptă lăudabilă, li se aduce mulțumiri publice.

D-nul Samuil Tandafirescu, a dăruit și-a trebuincioasă pentru acooperirea bisericii filiale numită Colnic, și D-na Mara Pr. I. Mihailescu a împodobit biserica Cuvioasa Parascheva cu un rând vestimente bisericeste din țesături naționale, ambii donatori din cemuna Mănăstireniil, jud. Vâlcea. Pentru mulțumirea lor sufletescă cum și indemnul și al altora, li se aduce mulțumiri.

D-na Gheorghita Iordache Mustața din orașul Craiova, a dăruit bisericii cu hramul Sf. Gheorghe din parohia Ghindeni, jud. Dolj, un rând vestimente bisericeste de stofă damască în valoare de 70 lei, un aer, o oca luminării ceară curată, cum și în numerar 20 lei pentru trebuințele bisericii; pentru mulțumirea sufletescă a donatoarei cum și pentru indemnul și al altora, i se aduce mulțumiri publice.

Proctul Ion Moisescu, parohul bis com. Dediulesci, cu soția sa Ruxanda, au contribuit cu suma de 90 lei pentru zugrăvitul ușilor Impărătesei, plătind asemenea 10 lei pentru legatul Triodului și Octoihului celui mare, ediția Sf. Sinod. Drăghiciū Panaite, din acea parohie, a plătit 4 lei costul legatului Penticostarului idem, Tudor Dimitrie și Măriora T. Dimitrie, au plătit 4 lei pentru legatul Mineului lunel Fevruarie, idem, Smaranda D. Ști beiu a plătit 4 lei pentru legatul Mineului lunel Octombrie, pentru aceste fapte pioase li se aduce căldurose mulțumiri.

Dl. Tănase Rădulescu, din Târgoviște, a dăruit bisericii Stelea din acel oraș, o candelă de argint polaită și garnită, precum și 2 epitrahile de stofă, toate în valoare de 150 lei, pentru care i se aduce mulțumiri publice.

Locuitorii din cătunale Șoala și Dobrușa, jud. Vâlcea, cu suma de 549 lei au împrejmuit bisericile din parohia Ștefăneștil, și tot

dânșii au adunat suma de 5000 lei cu care au fabricat 60,000 cărămide pentru construirea bisericii în perspectivă a se clădi. Pentru această frumoasă și laudabilă faptă, li se aduce mulțumiri publice.

Dl. Schiroviol din orașul Craiova a dăruit bisericii supranumită Petri-Pavel tot de acolo, o candelă de argint în valoare de 41 lei; pentru această ofrandă și pentru indemnul și al altora, i se aduce mulțumiri publice.

D-nii Turnică, Giuvelcă și Minescu, din comuna Scrioștea, județul Teleorman, au dăruit bisericii din numita comună, o cruce de argint în valoare de 70 lei, pentru care i se aduce mulțumiri publice pioșilor donatori.

Din partea Sântei Episcopii a Hușilor se aduc căldurose mulțumiri D-lui Costache Hucanu, din parohia Scheia, județul Vaslui, pentru că a bine-voit a face bisericii parohiale cu hramul Sântii Atanasie și Chiril din acea parohie, o reparație pe din afară prin stâlpi de piatră și legăturile țidului cu fer cheltuind suma de 500 lei.

Dl. Ion Nedelcu a oferit gratis vinul și prescurile ce se vor în-trebuința la toate bisericile din parohia Căzăneștii, acel județ, în decursul anului curent 1895—96. Pentru acest act pios cu care numitul vine în ajutorul culturii de la bisericile din parohia sa, i se aduce mulțumiri publice.

Dimitrie Nicolaș, din orașul Buzeu, a dăruit o icoană Sf. Dimitrie în valoare de 60 lei. Ghiță Petcu, din orașul Focșani, a dăruit o perdea pentru Iconostas, în valoare de 20 lei. Maria Botescu, șese soaune de Marsilia pentru bis. filială Sf. Nicolae (Vechi) în valoare de 60 lei; pentru care li se aduce vii mulțumiri.

Dl. Enăcache Lupanu, din comuna Vinderel, plasa Jerafașiu, jud. Tutova, a dăruit două perdele foarte frumoase lucrate de soția sa, una pentru Icoana Maica Domnului la biserica parohială Vinderel și una la biserica filială, cotuna Vale-lungă tot din parohia Vinderel, pentru care i se aduce căldurose mulțumiri.

Prea Sântia Sa Părintele Episcop, D. D. Ghenadie al Eparhiei Râmnicului Nou-Severin, bine-voind a dăruia bisericii parohiale Sf. Gheorghe din parohia Coțofeni, com. Coțofeni, plasa Jin de sus Jud. Dolj, Sf. Antimis precum și trei cărți pentru biblioteca aceste parohiale Epitropia îi aduce vii și căldurose mulțumiri. De asemenea i se aduce V. Pencioiu, proprietar, de zece ani și mai bine împodobind care au aceeași biserică cu toate luminările trebuincioase prin alte necesare sf. Serviciu, și făcând acesta de trei ori pe an: la f

Pasci, la Sf. Maria Mare, și la Nascerea Domnului, Epitropia îi aduce mulțumiri publice.

Din partea Sântei Episcopii a Hușilor se aduc căldurose mulțumiri persoanelor mai jos notate ce au dăruit bisericii parohiale din parohia Tansa jud. Vaslui, ma multe obiecte și anume Dl. Ion Băbușanu, cu soția sa Zamfira, un rând vestimente preoțești, cemptec de mătase în valoare de 300 lei. D-na Elena Zbera, presviteră, Zamfira Gavriil Spiridon și Elena Alex. Leonte, o perdea mare la Icoana Maicei Domnului în valoare de 25 lei. D-na Elena M. Leonte, Maria D. Anton și Zamfira I. Zbera, un acoperământ pe sf. Masă de adămască în valoare de 27 lei. D-na Zamfira I. Zbera. Zamfira T. Zbera, Zamfira Gavriil Spiridon, Smaranda I. Tăbăcaru și Maria N. Machidon, două perechi mănicoți în valoare de 20 lei, și Dl. T. Vasiliu și soția sa Elena două sfeșnice de lemn lustruite în valoare de 16 lei.

Din partea Sântei Episcopii a Hușilor se aduc căldurose mulțumiri D-lor I. Gavriil Vrăbie și I. Alexa, pentru că ambii au contribuit la cumpărarea unui clopot în valoare de 300 lei, ce l'adăruit bisericii parohiale cu hramul Sântii Voevođi din parohia Perieni, jud. Tutova; asemenea D-lui Ion P. Roșca, pentru că a dăruit același bisericii un rând vestimente preoțești stofă mătase în valoare de 197 lei. Dl. Gavriil Ghera im cu soția sa Ecaterina a dăruit o cruce îmbrăcată cu argint în valoare de 84 lei. Dl. Iulius Șichoviei a daruit îmbrăcămintea pe sf. Masă de adămască și o acoperitură de ață în valoare de 20 lei. Dl. Th. Poghiroă, a dăruit un Evhologiu, un Prohod și o psaltire în valoare de 12 lei; iar D-nul Arhip Gr. Bolea, au dăruit o masă cu un dulap la ea în valoare de 10 lei.

Persónele mai jos notate au contribuit la îmbrăcămintea cu argint a Icoanei Sântii Voevođi de la biserica Albă din urba Roman, pentru care li se aduce mulțumiri: Econ. Stavrofor I. Constantinescu 5 lei. Dim. Ionescu 5 lei. Adela Gh. Hotineanu 10 l. N. Văleu 10 lei. Anton și Natalia Sihny 2 lei. Aglaia Miclescu 3 lei. Costică Miclescu 2 lei. Ecaterina Mardare a dat pentru îmbrăcămintea 40 dramuri argint. Profira și Aristița Zaharia, ambele au oferit 100 dramuri argint. Profira și C.V. Rugină 5 lei Buhman 2 lei. Aristița I. Ghidionescu 2 l-i. Atanasie Antochie 3 l. Maria și Nicolae Petcu au oferit 20 dramuri argint. Anastasia Carcaleț 5 l. 80 b. D-na A. Douig 2 l. 50 b. Clara Crupenschi, 100 dramuri argint și 5 lei. An ca Platon, Maria Gh. Platon și Maria Dimitriu câte 1 lei. Casandra Vasiliu, V. Constantinescu, Alexandru Liciu, D-ra Elena Liciu și D-na Savastia Teodorescu câte 50 bani

Se aduce vii mulțumiri persoanelor care au bine voit a contribui cu bani și alte necesare la reparația, modificarea, organizarea și

infrumusețarea sistem noii a bisericei filiale din parohia Căpreni, plasa Amărădia, jud. Dolj, precum și Păr. Paroh Dim. Andreescu, care a contribuit cu suma 432 lei 55 bani.

Locuitorii din cotuna Babușa, com. Bacești, jud. Roman, contribuind pentru cumpărarea unui policandru în valoare de 85 lei, li se aduc căldurose mulțumiri.

Se aduce vii mulțumiri persoanelor care au bine-voit a contribui cu sume de bani și alte donațiuni necesare la returnarea din noi a clopotului bisericei filiale Sf. m. Dimitrie și Gheorghe din parohia Căpreni, plasa Amărădia, jud. Dolj.

Din partea Sântei Episcopii a Romanului se aduce mulțumiri publice persoanelor mai jos notate pentru pîosele lor fapte: I. Berzan, din comuna Damienesci, plasa Fundu a dăruit bisericei parohiale, cu serbarea Adormirea Maicii Domnului, din numita comună, un policandru de alamă cu 12 lumînări în valoare de 100 l.-i. Ecaterina Grigorescu și Profira Cazacu, au dăruit bisericei din Domnesi, cea întâi un sfeșnic de lemn vopsit, și a doua trei coți materie creton. Vasile Palade, din orașul Roman a dăruit bisericei parohiale, cu hramul Sântii Voevođi, din comuna Băcești, plasa Mijlocu, o îmbrăcăminte de adamască de lână, pentru sf. Prestol, în valoare de 40 lei. Sterian Busuic, din com. Bacești, a dăruit o perdea națională în valoare de 10 l.-i.

Di. Ghiță Juverdian și soția sa Safta, din comuna Bogdănița, jud. Tutova, a bine-voit a cumpăra cu spesele D-lor la biserica parohială din această comună, cu hramul Întâmpinarea Domnului, sf. Potir, sta Copie și Steluța, toate de argint sulfat, în valoare de 800 lei, pentru care li se aduce mulțumiri publice.

Di. G. Șubă, din com. Ștobosenii, jud. Vaslui, făcând o strănă în valoare de 70 lei pentru biserica din șașa comună, i se exprimă vii mulțumiri.

